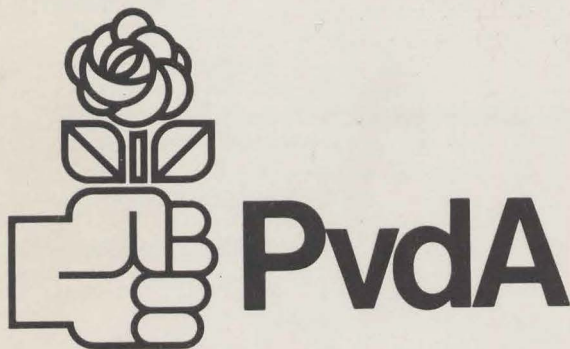

Organisatorisch en financieel verslag 1985 — 1986

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

INHOUDSOPGAVE:

INLEIDING	5
PARTIJBESTUUR	7
Samenstelling	7
Verdeling taken	8
Contactpersoon gewesten	11
Gewestelijke toernees	11
SOCIAAL JAARVERSLAG	12
Doel van het personeelsbeleid	12
Arbeidsvoorwaarden	12
Wijzigingen in de CAO	12
Inlevering prijscompensatie ten behoeve van arbeidstijdsverkortng	13
Personeelsverloop	13
Overleg tussen werkgever en werknemers	14
Medezeggenschap	14
Conflicten	14
Medische begeleiding en ziekteverzuim	14
Extra verlof	15
Overwerk	15
Personalialia	16
Samenstelling partijbureau per 30-9-1986	17
LEDENADMINISTRATIE	20
Overzicht ledenverloop 1985/1986	20
Ledenbestand per kwartaal 1985/1986	21
VOORLICHTING	22
VOORWAARTS	30
COMMISSIES	32
Beroepscommissie	32
Etnische groepen	32
Financiële commissie	32
Onafhankelijke commissie kandidaatstelling Tweede Kamer	33
Reglementencommissie	34
Trefpunt	35
Werkgroep middenniveau	36
REGIONAAL OVERLEG	37

PARTIJRADEN	38
31 mei 1986	38
14 juni 1986	38
26 en 27 september 1986	48
ACTIES	59
Functionele werkgroep milieu en energie	59
Functionele werkgroep ombudswerk	59
Functionele werkgroep onderwijs	61
Functionele werkgroep volkshuisvesting	62
Functionele werkgroep werkgelegenheid en bedrijfsdemocratiseringg	63
INTERNATIONAAL SECRETARIAAT	64
Commissie ontwikkelingsamenwerking	65
Comité tegen Berufsverbote	66
EG-commissie	67
Latijns-Amerika commissie	68
Suriname commissie	68
Verre-Oosten commissie	69
EUROPESE BEWEGING	70
ROOIE VROUWEN	74
TWEEDE-KAMERFRACTIE	78
Bijlage I	85
Bijlage II	92
Bijlage III	94
EUROPESE PARLEMENT	96
VERSLAG PENNINGMEESTER	100
VERSLAG VERKIEZINGSFONDS	101
FINANCIËEL VERSLAG	103

INLEIDING

Zoals zo vaak is ook het werk in het organisatorisch jaar 1985-1986 in belangrijke mate bepaald door verkiezingen. De campagnes voor de verkiezingen op 19 maart 1986 voor de gemeenteraden en op 21 mei 1986 voor de Tweede Kamer brachten veel werk voor vele partijgenoten op alle niveaus, maar in de maanden die eraan vooraf gingen werden de agenda's al overheerst door al die werkzaamheden en beslissingen die vooraf gaan aan het opstellen van kandidatenlijsten.

Als we ons dan ook nog realiseren dat na de uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen de onderhandelingen startten voor de vorming van de colleges van Burgemeester en Wethouders, dan zal duidelijk zijn dat vooral op afdelingsniveau van vele partijgenoten het uiterste is gevraagd.

Gelukkig is dat werk niet voor niets geweest. De uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen was voor de Partij van de Arbeid op vele plaatsen zeer goed en de PvdA heeft daardoor in vele colleges een sterke positie gekregen.

Jammer genoeg was deze goede start niet bepalend voor de verkiezingen van de Tweede Kamer. Hoewel de Partij van de Arbeid 5 zetels won, bleef de uitslag onder de verwachtingen en speelde de partij bij de kabinetsformatie geen rol van betekenis en bleven wij in de oppositie. Jammer voor ons, maar vooral voor al die mensen die gehoopt hadden op een inspirerender en rechtvaardiger beleid.

Dat de oppositie van de Partij van de Arbeid nog even blijft voortgezet is gelukkig niet van invloed geweest op de werfkracht van de partij. Dank zij de verkiezingscampagnes en dank zij de aandacht die besteed is aan ledenwerving, waaraan 143 afdelingen actief werkten, is in de afgelopen periode het ledental gestegen tot 103.217. Een winst van 2399 leden. Deze winst kwam tot stand doordat tegenover 7532 vertrekkende leden er 9931 konden worden ingeschreven. Uit deze cijfers wordt duidelijk dat ledenwerving belangrijk is en ook succes kan hebben, maar ook dat ledenbehoud veel aandacht moet krijgen.

Vele van de activiteiten hierboven genoemd kunnen uitsluitend tot een goed einde worden gebracht door de inzet van vele partijgenoten die hun werk in betrekkelijke anonimiteit doen.

Anders is dat op landelijk niveau. Twee partijgenoten die het beeld van de Partij van de Arbeid gedurende een lange periode hebben bepaald, hebben in deze periode hun functie aan anderen overgedragen. Na de kabinetsformatie droeg Joop den Uyl zijn functie van fractievoorzitter die hij vele jaren bekleed heeft, over aan Wim Kok en op 1 september 1986 verwisselde Max van den Berg zijn functie van partijvoorzitter voor een betrekking bij de Novib.

Beiden zijn op verschillende plaatsen al gehuldigd, maar aan het slot van deze inleiding tot het verslag van het laatste organisatorisch jaar waarop zij een stempel drukten wil ik hen nog eenmaal danken voor het werk dat zij voor de partij hebben verricht.

WIM VAN VELZEN

PARTIJBESTUUR

Samenstelling

In december 1985 legde Nel Barendregt het lidmaatschap van het partijbestuur neer. Zij werd opgevolgd door Walter Bohle.

In januari 1986 werd pb-lid Hein Roethof lid van de Tweede Kamer en voorzag daarmee in de vacature van Marcel van Dam aldaar. Het aantal pb-leden dat tevens lid mag zijn van de Staten-Generaal, te weten zeven, werd overschreden en daarom diende Hein Roethof voor het pb-lidmaatschap te bedanken. Hij werd opgevolgd door Hein Kurvers.

Bij de verkiezingen voor de Eerste en Tweede Kamer op respectievelijk 20 en 21 mei 1986 werden negen leden van het partijbestuur tot lid van de Staten-Generaal verkozen. Op grond van artikel 50 lid 2 van het huishoudelijk reglement hielden Hans Kombrink en Jan Schaefer op lid van het partijbestuur te zijn. Zij werden opgevolgd door respectievelijk Willem Peeters en Leo Schoots.

Begin juni 1986 bedankte Felix Rottenberg voor het lidmaatschap van het partijbestuur. In zijn vacature werd voorzien door Cees Verspuy.

Per 1 september 1986 aanvaardde partijvoorzitter Max van den Berg een functie bij de NOVIB. Per diezelfde datum nam Stan Poppe als waarnemend voorzitter de taken van Max van den Berg over en legde daarvoor zijn lidmaatschap van de Tweede Kamer neer. Daardoor kwam het aantal pb-leden dat tevens lid is van de Staten-Generaal op zes, zodat Tweede-kamerlid Hein Roethof weer als gewoon lid tot het partijbestuur kon toetreden ter vervulling van de vacature van Max van den Berg. De werkzaamheden van de voorzitter werden tot aan het congres van april 1987 door waarnemend voorzitter Stan Poppe uitgevoerd. Het dagelijks bestuur bestond gedurende die periode uit zes leden.

Nadat het kabinet-Lubbers II officieel geïnstalleerd was, droeg Joop den Uyl het voorzitterschap van de Tweede-Kamerfractie over aan Wim Kok, die daarmee qualitate qua lid werd van het partijbestuur.

Op 30 september 1986 werd het partijbestuur gevormd door:

W. Albers

J. v.d.Berg

W. Bohle

* mw. C.I. Dales,

- tweede vice-voorzitter

')} mw. G. Faber,

- bestuurslid belast met het werk met de vrouwelijke leden

mw. B. Geugies

mw. A. Goedmakers

mw. E. Herfkens

J.A. van Kemenade

')} W. Kok,

- fractievoorzitter Tweede Kamer

H. Kurvers

* mw. T. Netelenbos,

- tweede secretaris

W. Peeters

- * C. Poppe, - waarnemend voorzitter
- H.J. Roethof
- L. Schoots
- * M. van Traa, - internationaal secretaris
- * W.J. van Velzen, - secretaris
- * W.A. Vermeend, - penningmeester
- C.A. Verspuy
- W. van de Zandschulp

De met * aangegeven leden vormden het dagelijks bestuur.

’) Ingevolge artikel 35 van de statuten woonden tot eind juni 1986 pg. J.M. den Uyl en vanaf augustus 1986 pg. W. Kok als voorzitter van de Tweede-Kamerfractie en pg. G. Faber als bestuurslid belast met het werk met de vrouwelijke leden de vergaderingen van het dagelijks bestuur bij. Zij hadden een adviserende stem.

Ingevolge artikel 50 van het huishoudelijk reglement woonden pg. J.Th.J. v.d. Berg als directeur van de Wiardi Beckman Stichting en tot eind juni 1986 pg. M. Zonneveld en vanaf augustus 1986 tot eind september 1986 pg. F. Beiboer als vertegenwoordiger van de Jonge Socialisten de partijbestuursvergaderingen bij. Zij hadden een adviserende stem.

Verdeling taken partijbestuur

De cursief gedrukte namen zijn die van hen, die de besluitvorming in het partijbestuur voorbereiden of die voorbereiding coördineren.

Indeling beleidsterreinen

<i>Overheid/burger:</i>	- <i>Roethof, Kurvers</i>
Cie. ombudswerk	- Dales, J. van den Berg
<i>Sociaal-economisch</i>	- <i>Poppe, Van Kemenade</i>
Cie. Midden- en kleinbedrijf	- Vermeend, Kurvers
Sociale zekerheid	- Van de Zandschulp, Dales
Functionele werkgroep werkgelegenheid en bedrijfsdemocratisering	- <i>J. van den Berg, Poppe, Van de Zandschulp</i>
Contacten met de vakbeweging	- J. van den Berg, Van de Zandschulp, Van Velzen, <i>Poppe, Van Kemenade, Bohle, Peeters</i>
Intergewestelijk overleg soc.ec.aangelegenheden	- Schoots, J. van den Berg, Peeters
Grote Steden Overleg	- Dales, Schoots
Zeggenschap	- Poppe, Albers
Cie. Technologische vernieuwing	- Poppe, Bohle

Financieel en fiscaal

- Vermeend, Verspuy, Peeters

Sociaal-cultureel

- Netelenbos

Cie. etnische groepen

- Van de Zandschulp, Albers, Verspuy, Roethof

Functionele werkgroep onderwijs

- Netelenbos

Hoger onderwijs

- Kurvers

PB-cie. verzorgingsstaat

- Van de Zandschulp

Adviesgroep ouderenbeleid

- Geugjes, Dales

Contacten met:

- VARA

- Van Velzen, Netelenbos

- NIVON

- Poppe

Gezondheidszorg

- Kurvers

Werkgroep cultuur

- Van Kemenade, Poppe

Niet onder te brengen vertegenwoordigingen:

SGGP

- Faber, Schoots

JS

- Van Velzen

Rooie Vrouwen

- Geugjes, Kurvers

SVP

- Dales, Van Velzen, Schoots

WBS

- Goedmakers, Herfkens

Trefpunt

- Poppe, Dales, Herfkens

Werkgroep activering vrouwelijke leden

- Goedmakers, Van Velzen

Reglementencommissie

- Netelenbos, Van Velzen

Redactieraad Voorwaarts

- Bohle, Poppe

Personeelsaangelegenheden

- Netelenbos, Dales

Financiële commissie

- Vermeend, Van Velzen

Onafhankelijke commissie

kandidaatstelling Tweede Kamer

- Van Velzen

VRO, Verkeer, Milieu

Functionele werkgroep milieu en energie

- Goedmakers

- Goedmakers, J. van den Berg, Bohle

Functionele werkgroep volkshuisvesting

- Netelenbos

Landelijk energiecomité

- Bohle (voor het onderhouden van contacten)

OGEM (Overleggroep economie + milieu, fractie, pb, fwg)

- Goedmakers, J. van den Berg, Bohle

Links milieuberaad

- Bohle

Werkgroep energiediscussie (WED)

- Goedmakers

Landelijk platform tegen kernenergie

- J. van den Berg, Bohle (afwisselend)

Anti-kernenergie overleg gewesten

- Goedmakers, J. van den Berg, Bohle

PvdA-SEP-kolencontact

- Goedmakers, J. van den Berg,
Bohle

Buitenland

Defensiecommissie

- *Albers*

EEG-commissie

- Van Traa, Bohle

Cie. ontwikkelingssamenwerking

- Van Traa

Brede Commissie Buitenland

- Geugjes, Herfkens, Roethof

Stuurgroep Europese Politiek

- Albers, Van Traa, Bohle

Cie. Berufsverbote

- Albers

- Albers (Van de Zandschulp),
Roethof

Latijns Amerika Commissie

- Herfkens, Albers

EVS

- Geugjes, Van Traa, Herfkens

Internationale vredesbeweging

- Bohle

NOVIB

- Van Traa, Geugjes

Europese Beweging Nederland

- Albers

Partijorganisatie

Werkgroep organisatie

- *Netelenbos, Van Velzen*

- Netelenbos, Van Velzen

Machtvorming en politieke strategie

(waaronder maatschappelijke strategie)

Gesprekken vakbeweging

- *Van de Zandschulp, Poppe, Van
Velzen*

- Zie verder sociaal-economisch bij
contacten met de vakbeweging

Progressieve samenwerking

- Van de Zandschulp, Netelenbos,
Poppe

Publiciteit en propaganda

Actiesecretariaat

- *Van Velzen, Poppe*

- J. van den Berg, Van Velzen

Overzicht van de aan de gewesten toegewezen contactpersonen van het partijbestuur

Gewest:	PB-lid:	Na augustus 1986:
Friesland	J. v.d. Berg	J. v.d. Berg
Groningen	Kurvers	Kurvers
Drenthe	Dales/Herfkens	Verspuy
Overijssel	Bohle	Bohle
Gelderland	Geugjes	Geugjes
Flevoland	-	Dales
Utrecht	v.d. Zandschulp	v.d. Zandschulp
Noord-Holland-Noord	Goedmakers	Goedmakers
Noord-Holland-Zuid	Netelenbos	Netelenbos
Zuid-Holland	Vermeend	Vermeend
Zeeland	Poppe	Schoots
Noord-Brabant-West	Van Kemenade	Van Velzen
Noord-Brabant-Oost	Roethof	Albers
Limburg	Albers	Peeters
Amsterdam	Rottenberg/Schaefer	Herfkens
Rotterdam	Kombrink	Roethof
Den Haag	Barendregt	Poppe

Gewestelijk tournee

In navolging van vorige jaren heeft het partijbestuur in november en december 1985 de gewesten bezocht. Daarbij is met afdelings- en gewestelijk kader alsmede met onze leden in raden en staten van gedachten gewisseld. Centraal stonden daarbij de twee verkiezingen die in 1986 zouden plaatsvinden. In tegenstelling tot voorheen hebben voorzitter en secretaris elk een deel van de gewesten voor hun rekening genomen. In Gelderland en Zuid-Holland vonden meer bijeenkomsten plaats. Op die manier trokken zij er twintig keer op uit.

SOCIAAL JAARVERSLAG

Doel van het personeelsbeleid

Met inachtneming van de eis van een goede functionering van het partijbureau en daardoor van de hele partijorganisatie, stelt het personeelsbeleid zich ten doel:

- a. de bevordering van de individuele ontplooiing en ontwikkeling van de medewerkers, alsmede het streven naar verbetering van de kwaliteit van het werk;
- b. het totstand brengen en behouden van goede samenwerkingsrelaties.

Ook in de afgelopen verslagperiode is gepoogd zo goed mogelijk gestalte te geven aan de als bovenomschreven in de nota personeelsbeleid opgenomen doestelling.

Arbeidsvoorwaarden

De primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden tussen de werkgever PvdA (en haar neveninstellingen) en de werknemers zijn vastgelegd in een met de Dienstbond FNV afgesloten cao.

De voornaamste voorwaarden luiden:

- De werktijd voor full-timers bedraagt 35 uur per week.
- Overwerk wordt zoveel mogelijk in vrije tijd gecompenseerd.
- Full-time medewerkers hebben recht op 196 werkuren vakantie c.q. vrije uren. Part-timers naar rato.
- Met toepassing van een systeem van functieclassificatie zijn de medewerkers ingedeeld in salarisgroepen en daaraan gekoppelde salarisschalen.
- Medewerkers die door ziekte of ongeval hun werk niet kunnen verrichten, houden het recht op hun volledige salaris over een termijn van één jaar voorzover ze nog geen jaar in dienst zijn en oplopend tot twee jaar voorzover ze langer in dienst zijn dan vier jaar.
- Voor de werknemers die niet onder de wettelijke ziektekostenverzekering vallen is een collectieve ziektekostenverzekering afgesloten. Betrokken medewerkers dragen 1/3 bij in de daarvoor te betalen premie.
- Voor medewerkers die ouder zijn dan 25 jaar is een pensioenverzekering afgesloten met de Verzekeringsmaatschappij De Centrale.
- De wederzijds in acht te nemen opzegtermijnen variëren, afhankelijk van de functie, van één tot drie maanden.
- Voor scholing, vorming of studie kan een medewerker in aanmerking komen voor extra verlof en (gedeeltelijke) vergoeding van de studiekosten.
- Als orgaan van overleg tussen de werknemers en de werkgever is de personeelsraad ingesteld.

Wijziging in de cao

In de verslagperiode werd overeengekomen, dat de aanvulling tot 100% van het salaris bij ziekte zal worden gehandhaafd, ondanks de verlaging van de uitkering door de bedrijfsvereniging tot 70%.

Er is een akkoord bereikt met betrekking tot een automatiseringscontract. Dit contract is van toepassing op alle gevallen waarin voornemens tot het gebruik van elektronische apparatuur belangrijke directe of indirecte gevolgen hebben voor de werkgelegenheid in kwantitatieve en/of kwalitatieve zin, of een aantasting van de bestaande rechtspositie van een aantal medewerkers met zich brengt.

Verder is overeengekomen, dat het vaderschapsverlof van twee tot vijf dagen uitgebreid wordt, op te nemen direct na de geboorte van een kind. Tevens is er een ouderschapsverlof overeengekomen, dat inhoudt dat bij bevalling van de werkneemster of de echtgenote van de werknemer vijf dagen verlof binnen zes maanden na de geboorte kunnen worden opgenomen.

Inlevering prijscompensatie ten behoeve van arbeidstijdverkorting

Voor de reeds doorgevoerde arbeidstijdverkorting, ingegaan op 1 januari 1985, moest het personeel op 1 juli 1986 nog een deel van de prijscompensatie inleveren. Wegens het ontbreken van deze prijscompensatie wordt deze inlevering opgeschort.

Personeelsverloop

De bestuursassistente Joke Ruarus is aan het eind van deze verslagperiode met vroeged pensioen gegaan. Zij werd opgevolgd door Margot Gunderman, die tot dan toe assistente van Joke was. De functie medewerkster bestuursassistentie wordt vervuld door Marjo Weterings die daarvoor medewerkster op de ledenadministratie was. De functie van medewerkster ledenadministratie wordt vervuld door Tamira Agsteribbe.

De functie van personeelsadministrateur wordt vervuld door Leo van Lierop die daarvoor salarisadministrateur/boekhouder was. Deze functie wordt nu door Ingrid Landegent vervuld. De vorige functie van Ingrid, boekhoudkundig medewerkster/plv. salarisadm. wordt voorlopig niet door een vaste kracht vervuld, daar de verwachting bestaat dat door het verder ingewerkt raken van de medewerkers op de boekhouding op de nieuwe boekhoudapparatuur er wijzigingen in de personeelsbezetting van de financiële administratie zullen gaan plaatsvinden.

Lloyd Sumter, die tijdelijk werkzaam was op de financiële administratie, heeft aan het eind van deze verslagperiode de dienst verlaten.

Alain Le Corre heeft tijdelijk de technische dienst versterkt, maar is inmiddels weer vertrokken.

Op de voorlichting kwam Annelies Kolk als coördinator werken. Haar vorige functie, assistente van de voorzitter, werd op tijdelijke basis vervuld door Tiny Lindeman. Jopie Rikkelman, die eerst de functie van coördinator op de voorlichting bekleedde, vervult nu de functie van medewerkster ten behoeve van producties en projecten.

Victor Jammers, die als dienstweigeraar afzwaaide, was in deze verslagperiode eerst als medewerker ten behoeve van de verkiezingscampagne werkzaam en later hield hij zich bezig met de evaluatie van de gemeenteraads- en Tweede-Kamerverkiezingen.

Jan Busstra, die zich bezighield met de werkzaamheden verbonden aan de contacten voor en met etnische minderheden in onze samenleving, heeft inmiddels de dienst verlaten.

Bij de JS vertrok de scholingsmedewerker Frans Jacobs, wiens werkzaamheden werden overgenomen door de daarvoor als dienstweigeraar bij de JS werkzaam zijnde Eelko van den Boogaard. Erwin Geens, werkzaam als dienstweigeraar bij de JS, heeft inmiddels de JS verlaten.

Bij de SVP werd de vacature van coördinator door Frans Becker ingevuld.

Bij de EVS werd dienstweigeraar Jan Jaap Kleinrensink te werk gesteld. Hij volgde de dienstweigeraar Kees Kingma op. Nicole Lucas vertrok en de daarvoor onstane vacature werd in deze verslagperiode niet opgevuld.

Bij de WBS werd een vacature ingevuld door Paul Scheffer. Fred Verbakel verliet de SGGP en daarvoor in de plaats kwam Marja Kroef in dienst.

Overleg tussen werkgever en werknemers

Ook in de afgelopen verslagperiode vond regelmatig overleg plaats tussen de werkgever en de personeelsraad. Ernstige problemen hebben zich in die periode niet voorgedaan. Naast het overleg over min of meer alledaagse zaken werd enkele keren overleg gepleegd over de invulling en de gevolgen van de arbeidstijdverkorting.

Medezeggenschap

Volgens de nota personeelsbeleid (die deel uitmaakt van de cao) heeft het partijbestuur instemming van de personeelsraad nodig ten aanzien van de besluitvorming in de bedrijfsorganisatie. Naast de werving en aanstelling van nieuwe medewerkers, scholing, vorming, opleiding en loopbaanbegeleiding van de medewerkers, de personeelsplanning en dergelijke omvat dit ook de volgende specifieke beleids-terreinen:

- werkgelegenheid en structuurwijzigingen;
- democratisering;
- personeelsbeleid;
- verenigingsbeleid voorzover dat consequenties heeft voor het bedrijfsbeleid.

Voorts hebben de medewerkers inspraak in de opstelling van de begrotingen en besteding van een eventueel overschot. Hiervoor bestaat een personeelswerkgroep, welke alle stukken met betrekking tot de financiën ontvangt. De werkgroep heeft toegang tot de vergaderingen van de financiële commissie van de partij en van het dagelijks en partijbestuur voorzover het de financiën betreft. Als regel woont één van de werkgroepleden de vergaderingen van de financiële commissie bij.

Conflicten

Conflicten van betekenis deden zich (ook) dit jaar niet voor.

Medische begeleiding en ziekteverzuim

De medewerkers van de partij en haar neveninstellingen ondergaan periodiek een geneeskundig onderzoek bij de medische dienst van de KLM. Medewerkers jonger dan 30 jaar eens per 3 jaar, tussen 30 en 40 jaar oud eens per 2 jaar en ouder dan 40 jaar jaarlijks. Voor medewerkers jonger dan 40 jaar bestaat desgewenst de mogelijkheid in aanmerking te komen voor een jaarlijks onderzoek. Medewerkers die regelmatig werkzaamheden verrichten aan beeldschermapparatuur worden regelmatig onderworpen aan een ogentest.

Het ziekteverzuim over de afgesloten periode steeg op het partijbureau met 3,5% ten opzichte van het vorige boekjaar, terwijl bij de neveninstellingen het ziekteverzuim met dit zelfde percentage steeg. Per afdeling of geleding zag het ziekteverzuim er als volgt uit:

Afdeling	Aantal ziektedagen	Ziektedagen in % van het aantal werkdagen
Personeel en Organisatie	44	3,4
Administratie	183	7,1
Secretarie	288	19,4
Tekstverwerking	289	19,5
Technische dienst	7	1,5
Huishoudelijke dienst	-	-
Grafische coördinatie	28	10,9
Huisdrukkerij	33	3,1
Voorlichting	41	2,7
Voorwaarts	20	2,5
Medewerkers bestuur	43	1,9
Medewerkers Rooie-Vrouwenbureau	447	26,7
Actiesecretariaat	34	13,0
Totaal partijbureau	1457	9,6
Evert Vermeer Stichting	107	11,6
Stichting Vormingswerk PvdA	81	5,4
Jonge Socialisten	23	4,2
Wiaridi Beckman Stichting/ Sectie Gemeente, Gewest en Provincie	112	3,1
Totaal neveninstellingen	323	4,9

Extra verlof

Gebruikmakend van in de cao vastgelegde extra verlofregelingen werden in de verslagperiode de volgende extra vrije dagen opgenomen (ter vergelijking de aantallen van voorgaande boekjaren):

	83/84	84/85	85/86
ivm ziekte huisgenoot	5	5	2
ivm overlijden verwanten	5	13	12
ivm bevalling echtgenote	2	-	-
ivm huwelijksjubileum	1	4	-
ivm verhuizing	10	-	6
ivm studieverlof	-	11,5	24

Overwerk

Zoals eerder vermeld, is het streven erop gericht eventueel noodzakelijk overwerk zoveel mogelijk in vrije tijd te compenseren. In elk geval moeten de overuren met een tegenwaarde van minimaal 15 dagen in vrije tijd opgenomen worden.

Het aantal gewerkte overuren steeg in 1986 ten opzichte van 1985 van 4824 naar 5965. Als voornaamste oorzaak hiervan moet worden beschouwd de twee verkie-

zingen in 1986 en het opvangen van het aantal gestegen ziektedagen. Van de 5965 overuren werden er 3479 in vrije tijd gecompenseerd, zodat er 2486 moesten worden uitbetaald. In 1985 bedroegen deze aantallen respectievelijk 3052 en 1772. In geld uitgedrukt betekent dit, dat in 1986 f 124.919,85 aan overwerk werd uitbetaald tegen f 81.247,40 in het jaar daarvoor.

Personalia

Bij het afsluiten van de verslagperiode waren de diverse personeelscommissies als volgt samengesteld:

Personeelsraad

Inez Abell (gedeeld secretaris)
Coby Admiraal (gedeeld secretaris)
Gregor Niessen (voorzitter)
Ingrid Landegent
Jan van Muilekom
Henk Stijl
Gina van Tijn

Bestuur Bedrijfsledengroep Dienstenbond FNV

Margot Dekker (vice-voorzitter en lid onderhandelingsdelegatie)
An Huitzing (voorzitter en lid onderhandelingsdelegatie)
Bernard Hollebrand
Geertje Voerman
Madeleine de Vries (secretaris/penningmeester, gedeeld)
Marjo Weterings (secretaris/penningmeester gedeeld)

Commissie Functieclassificatie

Bernard Hollebrand
Willy Monnikendam
Bob Suurhoff

Werkgroep financiën

Bernard Hollebrand
Paul de Beer
Ingrid Landegent

Sociaal fonds

Marlene Rijkse
Willem Harlaar (penningmeester)
Hil Oosterveld (voorzitter)
Gina van Tijn
Vacature secretaris

Bestuur Stichting Vrijwillig Vervroegd Pensioen

Margot Gunderman (voorzitter)
Leo van Lierop (secretaris)
Bert Vahl
Riet van der Zedde

Samenstelling partijbureau op 30 september 1986

Medewerkers bestuur

bestuursassistente
medewerkster bestuursassistente
assistente van de voorzitter

assistente van de secretaris
assistent van de secretaris
assistente van de internationaal secretaris

beleidsmedewerker

Voorlichting

hoofd voorlichting
coördinator voorlichting
medewerkster tbv produkties en projecten
medewerkster publieksvoorlichting
campagne medewerker

Voorwaarts

hoofredacteur
redactrice
redactieassistente
dienstweigeraar

Actiesecretariaat

actiemedewerker
dienstweigeraar

Rooie-Vrouwenbureau

coördinator Rooie-Vrouwenbureau
medewerkster Rooie-Vrouwenbureau

Saskia Pekelharing *
emancipatiemedewerkster

Service-apparaat

beheerder
secr. medew. personeelsbeh.

personeelsadministrateur
financieel beleidsmedewerker
hoofd administratie
boekhouder/plv hoofd

Margot Gunderman
Marjo Weterings *
Margot Dekker *
Tiny Lindeman *
Jenny van Ringen
Rob van Esseveld
Gina van Tijn-Siegel *
Riet van der Zedde *
Jan van Muilekom

Peter Kramer
Annelies Kolk
Jopie Rikkelman
Inez Abell
Victor Jammers

Oebele de Jong
Tjarda Harmsma *
Doke Menger *
Ronald van der Horst

Bob Suurhoff
Luc van de Berg

Ineke van Dijk
Kitty Versteeg *
Sera Kooijman *
Inez Pluijlaar *

Marie-Louise Boel *
Thea vd Linden *

Piet Knollema
Hennie Hollebrand *
Lida vd Voorst *
Leo van Lierop
Willem Harlaar *
Harry Veen
Bert Vahl *

salarisadm/boekh. medew.	Ingrid Landegent
medewerker boekhouding	Jan Smid
medew. boekh./kassier	Tine van Wakeren
coördinator ledenadministratie	Wouter Wolterbeek
plv coörd. ledenadministratie	Ida Meier
medewerkers ledenadministratie	Tamira Agsteribbe *
	Nel van Alff *
	Leonie de Lange *
	Saskia v.d. Ben *
	Johan Smitz
technisch medewerker	Rinus van der Meulen
grafisch coördinator	Henk Brinkman
hoofd huisdrukkerij	Henk Stijl
medewerkers huisdrukkerij	Richard Vries
	Frans Wouters
	Maaïke Rittershaus
hoofd tekstverwerking	Coby Admiraal *
medewerkster tekstverwerking	Maria Dijkman *
	Geertje Voerman *
	Klaaske Regnery *
medew. tekstverw. correctiebegeleiding	Willy Monnikendam *
hoofd secretarie	Denys Segond von Banchet *
medewerkers secretarie	Annemarie Zand *
	Peggy Fofana *
telefoniste/receptioniste	Madeleine de Vries *
	Saskia Koolbergen *
	Eddy van Schagen
conciërge/kantinebeheerder	
<i>Jonge Socialisten</i>	
bureaucoördinator	Yvonne Pieters *
bureau medewerkster	Resi Dekker *
scholingsmedewerker	Eelko van den Boogaard *
<i>Stichting Vormingswerk</i>	
vormingswerker/plv coördinator	Bernard Hollebrand
vormingswerksters	Joke Gierveld
	Hil Oosterveld
secretariaatmedewerkster	Tineke Schrande *
administratief medewerkster	Anja Seite *
<i>Wiardi Beckman Stichting</i>	
directeur	Joop vd Berg
secretarissen	Vera van Lingen
	Ria Nijholt
wetenschappelijk medewerkers	Paul de Beer *
	Pieter van Driel *
	An Huitzing

medewerksters bibliotheek

Paul Kalma
Sander Kooistra *
Paul Scheffer
Riet de Lange *
Line Vijlbrief *

Sectie Gemeente, Gewest en Provincie
wetenschappelijk medewerkers

Pieter Nieuwenhuijsen
Anton Schuurman *
Marja Kroef *
Erika Versteeg

secretaresse

Evert Vermeer Stichting

coördinator
welzijnswerker
plv welzijnswerker
vormingswerksters

Wout Nijland *
Siebrand Wiedijk
Gerrit Vledder *
Maartje van Putten *
Nicole Lucas *
Jan Jaap Kleinrensink
Wim Kooistra

dienstweigeraars

* = part-timer

LEDENADMINISTRATIE

Overzicht ledenverloop boekjaar 1985/1986

Gewest	1	2	3	4	5	6	7
Friesland	8399	604	481	3	8525	126	1,5
Groningen	7091	635	452	-92	7182	91	1,3
Drenthe	5592	423	334	5	5686	94	1,7
Overijssel	6685	691	448	-10	6918	233	3,5
Gelderland	10042	1069	732	82	10461	419	4,2
Flevoland	1242	134	109	15	1282	40	3,2
Utrecht	6285	644	443	9	6495	210	3,3
Noord-Holland-Noord	7220	574	424	-5	7365	145	2,0
Noord-Holland-Zuid	6040	385	406	35	6054	14	0,2
Zuid-Holland	15399	1239	1024	-28	15586	187	1,2
Zeeland	2577	241	235	-2	2581	4	0,2
Noord-Brabant-West	3085	459	313	-6	3225	140	4,5
Noord-Brabant-Oost	3756	582	433	5	3910	154	4,1
Limburg	3144	742	322	3	3567	423	13,5
Amsterdam	6831	814	632	-26	6987	156	2,3
Rotterdam	3926	349	361	-16	3898	-28	-0,7
Den Haag	3239	332	285	-24	3262	23	0,7
Algemene leden	154	13	18	8	157	3	1,9
Adres tijdelijk onbekend	111	0	79	44	76	-35	-31,5
Totaal	100818	9930	7531	0	103217	2399	2,4

1. Ledenstand per 01-10-1985

2. Ingeschreven nieuwe leden

3. Afgevoerde leden

4. Verhuiswinst

5. Ledenstand per 30-09-1986

6. Winst

7. Winst in procenten

Ledenstand per kwartaal boekjaar 1985-1986

Gewest	Stand per 01-10-85	Stand per 01-01-86	Stand per 01-04-86	Stand per 01-07-86	Stand per 01-10-86
Friesland	8399	8402	8470	8540	8525
Groningen	7091	7057	7164	7232	7182
Drenthe	5592	5560	5630	5719	5686
Overijssel	6685	6703	6845	6932	6918
Gelderland	10042	10135	10384	10510	10461
Flevoland	1242	1246	1271	1282	1282
Utrecht	6285	6323	6449	6528	6495
Noord-Holland-Noord	7220	7222	7339	7393	7365
Noord-Holland-Zuid	6040	6017	6055	6079	6054
Zuid-Holland	15399	15376	15548	15660	15586
Zeeland	2577	2565	2581	2598	2581
Noord-Brabant-West	3085	3095	3162	3255	3225
Noord-Brabant-Oost	3756	3781	3884	3955	3910
Limburg	3144	3242	3382	3553	3567
Amsterdam	6831	6869	6909	7001	6987
Rotterdam	3926	3913	3887	3890	3898
Den Haag	3239	3206	3253	3281	3262
Algemene leden	154	158	159	162	157
Adres tijd. onbekend	111	109	121	66	76
Totaal	100818	100979	102493	103636	103217

VOORLICHTING

Campagnes 1986

Campagnestaf

Twee volwassen verkiezingscampagnes in het verenigingsjaar 1985-1986 maakten noodzakelijk dat vanaf november 1985 tot eind mei 1986 de campagnestaf op de Nootskade functioneerde. De staf stond onder leiding van campagneleider Peter Kramer met als coördinerende rechterhand Annelies Kolk. Piet Knollema was de verbindingsman naar het service-apparaat. Jopie Rikkelman had als voornaamste taak het verzorgen van de eigen publiciteit en de eigen producties; Bob Suurhoff was belast met de organisatie van de materiaalvoorziening, het campagnenet en de activering en advisering van gewesten en afdelingen; Jan Busstra had zijn handen vol aan de campagnes voor de etnische groepen en de Nederlanders in het buitenland; Victor Jammers verzorgde het campagnebulletin en de sprekersdocumentatie. Fractiemedewerkers Jan-Marinus Wiersma, Berend-Jan v.d. Boomen en Auke Douma behandelden de sprekerscoördinatie samen met Marjo Weterings (partijbureau), daarbij later bijgestaan door Joyce Oudesluijs en Jan-Evert Keman (fractiemedewerkers).

Naast genoemden waren bij de campagne betrokken Tiny Lindeman op het secretariaat van de campagne; Madeleine de Vries die Bob Suurhoff zou assisteren maar hem, toen hij wegens ziekte geruime tijd wegviel, meer dan voortreffelijk wist te vervangen; Chris Dirkmaat en Maarten de Bok die de 'slingers' inhoud gaven en ter plaatse organiseerden; en uiteraard velen op het partijbureau, m.n. in het service-apparaat, die in campagnetijd paraat waren om veel werk te verrichten. Behalve al enige met name genoemde collega's van de kamerfractie waren er in Den Haag meer mensen die eveneens hun bijdrage leverden.

Sprekersdocumentatie

Voor de gemeenteraadscampagne verscheen in elk nummer van het campagnebulletin informatie over de manier waarop gemeentelijke onderwerpen landelijk werden aangepakt. In de kamercampagne verscheen tijdig een uitvoerige basisdocumentatie, aangevuld met actuele en urgente onderwerpen. Uiteindelijk besloeg deze documentatie 347 pagina's A5, die naar 160 adressen ging.

Campagnebulletin

In de periode oktober 1985 - mei 1986 zijn in totaal 12 bulletins verschenen. Primair was het campagnebulletin bedoeld voor de campagnevoerders 'in den lande'; echter ook onze parlementariërs en partijbestuurders stonden op de verzendlijst.

Verkiezingsmateriaal

Toedeling van materiaal geschiedde met de computer, ten dele op basis van bestellingen (die wel gelimiteerd waren), ten dele automatisch op basis van een zelf ontwikkelde verdeelsleutel.

Aantallen:

A. Gemeenteraadscampagne

A4 cijferaffiches	300.000
A2 cijferaffiches	80.000
A1 cijferaffiches	35.000
A5 kiezerscontactfolders	500.000
Laatste dag kaarten	1.650.000

Daarnaast de bekende spiegels en kralen.

B. Kamercampagne

A4 cijferaffiches	300.000
A2 cijferaffiches	170.000
A1 cijferaffiches	75.000
Folders verkiezingsprogram	35.000
Foto-affiches A2	25.000
Foto-affiches A1	20.000
Vrouwenfolders	35.000
Jongerenfolders	50.000
A5 kiezerscontactfolders	850.000
A4 folders werk	570.000
A4 folders inkomen	590.000
A4 folders vrede en veil.	550.000
Programma's in krantvorm	200.000
Laatste dag kaarten	2.835.000

Daarnaast de bekende spiegels en kralen.

Met name bij de gemeenteraadscampagne was van enig 'stuntwerk' sprake daar waar 90 afdelingen gebruik maakten van de mogelijkheid om de kiezerscontactfolder van een eigen tekst te voorzien. Een groter aantal afdelingen hield het op de standaardtekst of nam de folder af met een blanco achterkant om zelf te kunnen bedrukken.

In tegenstelling tot vorige campagnes waren er weinig klachten over de distributie die verliep via 36 depots in het land. Alleen het centraal uitdelen van (kamer-)materiaal na de start van de campagne in Zwolle had sneller gekund!

Sprekerscoördinatie

Reeds jaren wordt wegens het geringe effect getracht bijeenkomsten in 'rokerige zaaltjes' tot een minimum te beperken. Dit blijkt bij steeds meer afdelingen door te dringen, gezien het in verhouding geringe aantal sprekers dat deze keer werd aangevraagd. In totaal werden 870 activiteiten voorzien van een spreker, waarbij topsprekers en landelijke en gewestelijke campagne-'slingers' buiten beschouwing blijven. Wat het deze keer bijzonder maakte, bleek zich ook bij de sprekerscoördi-

natie te wreken, nl. dat twee snel opeenvolgende campagnes nogal wat vergen van het partijkader en vermoeidheidsverschijnselen dan ook duidelijk optraden bij alle betrokkenen.

Een ander probleem was het tot kort voor de verkiezingen doorvergaderen van de Tweede Kamer zonder dat dit ruim tevoren zodanig bekend was dat daarmee planmatig omgesprongen kon worden.

Bijeenkomsten

Naast een aantal organisatorisch op zichzelf staande bijeenkomsten als de campagnestarts (22 februari 1986 Arnhem en 26 april 1986 Zwolle) en de afsluiting op tweede Pinksterdag in Heerenveen was er in de gemeenteraadscampagne een toernee van Wim Kok en Max van den Berg langs een aantal steden, waarbij enkele malen Joop den Uyl aanwezig was. In de kamercampagne werden twee 'slingers' georganiseerd: één met Den Uyl en één met Kok en Van den Berg.

Een optelsom leert dat vooral dank zij de goede samenwerking met gewesten en afdelingen de meeste activiteiten geslaagd genoemd kunnen worden met een goede doorwerking in de media.

Nederlanders in het buitenland

Voor het eerst mochten Nederlanders die in het buitenland wonen stemmen voor de Tweede Kamer. De activiteiten voor die groep kiezers bestonden uit schriftelijke informatie en kiezerscontact in België en Duitsland. Er zijn verkiezingsfolders verstuurd aan ongeveer 600 organisaties van Nederlanders in het buitenland, aan Nederlandse diplomatieke vestigingen, aan onze eigen leden in het buitenland ter verspreiding en aan ontwikkelingswerkers. Daarnaast is er (gratis) publiciteit geweest in het verenigingsblad van 'Nederland in den vreemde' en via de Wereldomroep. Ook zijn er twee bijeenkomsten in Duitsland en twee in België georganiseerd, waar het grootste PvdA-potentieel te vinden was.

De opkomst was teleurstellend, met name ook door de zeer ingewikkelde procedures die Nederlanders in het buitenland moesten volgen om te kunnen stemmen. Dat geldt overigens voor alle partijen, ook voor de PvdA, ondanks genoemde activiteiten.

Advisering

In de voorbereidende fase van de gemeenteraadscampagne werd op 30 november 1985 in Amsterdam een op de praktijk van het campagnevoeren gerichte dag georganiseerd: de raadscampagnedag. Ruim 500 partijgenoten woonden deze dag bij en zorgden in de verschillende 'workshops' voor een goede uitwisseling van campagne-ervaringen. Aan het eind van deze dag, die Wim Kok met een stimulerende toespraak beëindigde, werd het boekje 'Wijze raad' uitgedeeld.

Meer toegespitst op de kamerverkiezingen verscheen begin april 1986 een vervolg hierop, met de titel 'Nu Den Haag nog'. In deze boekjes een keur van ervaringen, tips en andere adviezen voor de lokale campagnevoerders.

Uiteraard werden er ook vele specifieke adviezen gegeven aan gewesten en afdelingen die er om vroegen. Leden van de campagnestaf rukten graag uit om ter plaatse hun adviserend werk te doen.

Campagnenet

De stimulerende rol die ooit voor het campagnenet is bedacht kwam ook bij deze campagnes weer niet uit de verf. Daar is voor een belangrijk deel een positieve verklaring voor, nl. een groeiend aantal gewestelijke besturen dat de rol van campagne-stimulator en ondersteunende organisator voor de eigen afdelingen vervult.

Adverteren/campagnemakers

Bureau BBK samen met andere communicatie-deskundigen adviseerden de campagneleider en de PolCa ten aanzien van de vormgeving van de campagne. Dit kwam vooral tot uitdrukking in de advertentiecampaagnes die zowel voor de gemeenteraadsverkiezingen als voor de kamerverkiezingen in de dagbladen verschenen. Ook bij de invulling van de partij-uitzendingen op televisie en bij de vormgeving van het materiaal waren de campagnemakers betrokken.

Permanente campagne

Ledenwerving

Het verenigingsjaar 1985/1986 startte met een ledenbestand van 100.818 en sloot af met 103.217, een netto-'winst' van 2.399 leden dus.

Een telling leert dat 7.532 leden verloren gingen en dat er 9.931 nieuwe leden bijkwamen. Van de afgevoerden gingen er in totaal 2.122 aan het eind van de kwartaal uit vanwege een jaar contributie-achterstand.

Voor de verkiezingscampagnes van start gingen, werd in het najaar 1985 een grote ledenwerfcampagne georganiseerd rond de tv-uitzending van de partij op 20 november. De partij-afdelingen konden gratis materiaal aanvragen bij de afdeling voorlichting om met een huisbezoek-actie in te haken op deze uitzending. Beschikbaar waren: aankondigingskaartjes voor het huisbezoek, advertentieprints voor de lokale media, wervende folders voor bij het huisbezoek en uiteraard contributie-staatjes en inschrijfkaarten.

De nieuwe leden kregen als welkomsgeschenk de brochure 'Weg uit de crisis', die in september 1985 was verschenen.

143 Afdelingen deden mee aan de actie. Het exacte resultaat van deze actie is niet precies na te gaan. Wel geven de cijfers aan dat het ledental van de Partij van de Arbeid in de maanden november en december 1985 een bruto-aanwas te zien gaf, dat boven het gemiddelde lag.

Rond de partij-uitzending van 24 september 1986 met Wim Kok in de 'hoofdrol' werd een korte, krachtige ledenwerfactie gehouden met het thema: maak links en rechts een nieuw lid. Partijleden werden benaderd via deelnemende afdelingen en via de Ledenkrant van 1 oktober (inlegpagina's). Een nauwkeurig resultaat van deze actie hoort in het verslag van het volgende verenigingsjaar thuis.

Informatievragen naar het lidmaatschap ontvingen de hiervoor speciaal vervaardigde krant, die enkele malen geactualiseerd en bijgedrukt werd. Nieuwe leden ontvingen de brochure 'Welkom in de PvdA' met veel (achtergrond-)informatie over de PvdA.

Voor het verdere verenigingsjaar werd geen nieuw ledenwerfmateriaal ontwikkeld, maar is enkele malen het bestaande, nog goed bruikbare materiaal bijgedrukt ten behoeve van de afdelingen.

Vermeldenswaard is nog, dat in elk nummer van de Ledenkrant op de achterpagina een ledenwerfadvertentie wordt opgenomen onder het motto 'leden maken leden'. Gemiddeld leverde dit 75 nieuwe leden per nummer van de Ledenkrant op.

Etnische groepen

In de aanloop naar de campagnes werd -ten dele in samenwerking met de SVP- voor partijgenoten uit etnische groepen en voor partijgenoten in afdelingen waar etnische groepen vertegenwoordigd zijn, een aantal activiteiten georganiseerd. Zo vond op 19 oktober 1985 een conferentie plaats in Ede met als thema 'De PvdA, etnische groepen en gemeenteraadsverkiezingen'. Met name de kandidaatstelling van etnische partijgenoten voor de gemeenteraad stond daarbij centraal. Ook op de raadsdag (30 november 1985) kwam de thematiek van de etnische groepen aan de orde in één van de 'workshops'.

Voor de gemeenteraadsdag werd speciaal materiaal vervaardigd:

- een verkiezingsfolder 'Uw steun telt ook mee' (in 13 talen);
- een folder 'PvdA, wat is dat voor partij' (in 7 talen);
- aankondigingsaffiches (gezamenlijk 14 talen);
- een videoband in 3 talen.

Behalve genoemd materiaal voor de afdelingen was er sinds november een 'Gelijk Gestemd' (3-talig). In de periode november 1985 tot maart 1986 verscheen dit vijfmaal en werd toegezonden aan ongeveer 350 organisaties van etnische groepen. Gezien de grote bekendheid van de lijsttrekker onder etnische groepen werd besloten om een aantal bijeenkomsten met pgn. J. den Uyl te organiseren (25 januari Rotterdam, 1 maart Tilburg, 8 maart Nijmegen, 15 maart Amsterdam). Inhoudelijk stonden de bijeenkomsten in het teken van anti-discriminatie, werkgelegenheid, remigratie en religieuze voorzieningen.

Op 5 maart werd op initiatief van de socialistische fractie van het Europese Parlement een conferentie georganiseerd rond het thema 'De kwaliteit van de multi-etnische samenleving'.

Het contract met dienstweigeraar Jan Busstra, die vorm en inhoud gaf aan de werkzaamheden van voorlichting aan etnische groepen, liep per 1 augustus 1986 af. Zijn werkzaamheden worden voortgezet door de (nieuwe) voorlichtingsfunctionaris permanente campagne en acties.

De informatiestroom

De Partijlijn

Na 18.00 uur en in het weekend kan men via *telefoonnummer 020-272701* kennis nemen van het partijstandpunt over een actuele ontwikkeling of kwestie. Deze service wordt bij herhaling via de partijmedia onder de aandacht van de leden gebracht. In elk nummer van *Voorwaarts* worden twee pagina's gevuld met een zestal van deze actuele standpunten, de zogenaamde Partijlijn-pagina's. Eenmaal per jaar worden de telefoonteksten, na bewerking, gebundeld tot een handzaam *naslagwerkje*. Eind september 1986 verscheen dit boekje voor de derde keer (met 70 onderwerpen op 68 pagina's, zoveel mogelijk gerubriceerd volgens het verkiezingsprogramma), nu met de titel: De Partijlijn.

Het Partijpersbureau

Eenmaal per maand verschijnt het 'Partijpersbureau' (PPB), dat kant en klare artikelen over actuele politieke zaken en andere informatie bevat, die zo als kopij door de afdelingen en gewestbladen kunnen worden overgenomen. Het PPB wordt (gratis) toegezonden aan 422 adressen.

Serie Standpunten

Na de zomerperiode is de serie Standpuntenfolders voor een deel herzien vanwege de actualiteit, kabinetswisseling, etc. Een ander deel van de serie is voorzien van een inlegvel met kleinere aanvullingen en correcties. Per 30 september 1986 bestond de serie uit:

3. De PvdA en het opkomend racisme
6. De PvdA en het recht op wonen
8. De PvdA en arbeidstijdverkorting
9. De PvdA en het onderwijs
10. De PvdA en de lagere inkomens
11. De PvdA en de vrouwenemancipatie
12. De PvdA en de Derde Wereld
13. De PvdA en het ouderenbeleid
14. De PvdA en het midden- en kleinbedrijf
15. De PvdA en de jongeren
16. De PvdA en het gehandicaptenbeleid
17. De PvdA en het milieu
18. De PvdA over landbouw en natuur

Terwijl op dat moment in de maak waren (met een nieuwe lay-out voor de voorpagina):

19. De PvdA en de buitenlanders
20. De PvdA en de kleine criminaliteit
21. De PvdA en het energiebeleid
22. De PvdA en vrede & veiligheid
23. De PvdA en bedrijfsdemocratisering
24. De PvdA en technologie
25. De PvdA en de positie van de werklozen
26. De PvdA en de Europese Gemeenschap

Regelmatig wordt in de partijorganen mededeling gedaan van aanvullingen en wijze van verkrijgen van Standpuntenfolders. De actualiteit beïnvloedt zowel de vraag naar bestaande Standpuntenfolders als het produceren van nieuwe titels.

Overige publikaties

Naar aanleiding van troonrede, miljoenennota en de daarop volgende algemene beschouwingen in de Tweede Kamer werd uitgegeven de brochure 'Investeren in de toekomst', PvdA-initiatieven voor de jaren '87-'90. Hierin werden de bijdragen aan de algemene beschouwingen van fractievoorzitter Wim Kok en financieel

woordvoerder Thijs Wöltgens samengevat. Tegelijkertijd met de brochure werd een korte samenvatting uitgebracht (gratis), waarin naast een aansporing om de brochure te kopen ook een ledenwerfbon was opgenomen.

In het voorjaar werden uitgegeven:

- 'Werk Maken, technologie en sociale vernieuwing van de economische structuur', proeve van een indicatief meerjarenprogramma van de PvdA;
- 'Werk Delen, de noodzaak van een verdere verdeling van arbeid', rapport van de PvdA voor de periode 1986-1990;
- 'Werk Maken: een nieuwe toekomst voor langdurig werklozen'.

Van alle drie publikaties werd tevens een (gratis) samenvatting gemaakt.

Publieksvoorlichting

Gemiddeld komen er per dag tientallen brieven en telefoontjes binnen op de afdeling voorlichting met verzoeken om informatie. Deze verzoeken zijn zowel afkomstig van partij-afdelingen als van individuele leden en vaak ook van niet-leden en allerlei andere instituties.

De afhandeling van de informatievragen geschiedt zo snel mogelijk: gaat het om actuele zaken dan krijgt de vrager het door partijbestuur en/of fractie ingenomen standpunt te horen; gaat het om meer algemene informatie dan wordt geprobeerd door toezending van bestaand materiaal (standpuntenfolders, overdrukken uit partijpublicaties, etc.) de vragenstellers tevreden te stellen; gaat het om specifieke onderwerpen dan wordt verwezen naar bij voorbeeld fractievoorlichting als het gaat om kamerzaken of naar het ombudsteam wanneer het gaat om persoonlijke kwesties.

Voorop staat bij deze service-verlening dat serieuze vragen om informatie snel en tevredenstellend worden afgehandeld.

1 Mei-viering

Evenals vorig jaar geen landelijke viering van 1 mei, maar een landelijke ondersteuning van een plaatselijke 1 mei-viering. In 1986 was Hengelo aan de beurt: een succesvolle bijeenkomst met Joop den Uyl en Max van den Berg.

De Ledenkrant

De Ledenkrant kende zijn tweede jaargang sinds de ontkoppeling van Voorwaarts. Met een onderbreking in de zomer ging de krant rond elke eerste van de maand, in totaal tien keer, naar alle leden. Op informatief-journalistieke wijze werd de politieke actualiteit afgewisseld met fotopagina's, buitenlandse (politieke) onderwerpen en interviews met bekende/bijzondere partijgenoten, kunst en cultuur, etc. De beide verkiezingen van 1986 drukten uiteraard hun stempel op de Ledenkrant. De redactie van de Ledenkrant werd verricht door Max van den Berg, Peter Kramer en Jopie Rikkelman, welke laatste ook verantwoordelijk was voor de productie. De lay-out was in handen van grafisch ontwerper Martin van Duynhoven.

Voorwaarts-abonnees ontvangen dit blad elke eerste van de maand tegelijk met de Ledenkrant. In de Voorwaartsen die zonder Ledenkrant verschijnen (elke 15e van de maand) beschikt het partijbestuur over drie pagina's, de zogenaamde pb-pagina's, voor mededelingen, aankondigingen, oproepen, nieuwe publicaties en andere korte of officiële mededelingen.

Radio- en televisie-uitzendingen

In het kader van de zendtijd voor politieke partijen was de Partij van de Arbeid in de maanden september 1985 tot en met juni 1986 elke veertien dagen te horen. Tjarda Harmsma maakte deze uitzendingen die bijna steeds gewijd waren aan de politieke actualiteit. Ten tijde van de kamercampagne gold een andere regeling; alle partijen die dingen naar de gunsten van de kiezer krijgen dan evenveel zendtijd. In deze belangrijke periode daalt dus de frequentie voor serieuze partijen als de PvdA, helaas!

Dit geldt overigens evenzo voor de televisie, waar echter een uitbreiding van de zendtijd plaatsvindt. De frequentie is dan weliswaar niet schrikbarend laag, maar partijtjes die geen enkele kans maken om in de kamer te komen krijgen in deze periode toch evenveel zendtijd als partijen die geheid in de kamer zitten.

In de kamercampagne hadden we twee uitzendingen: 28 april en 9 mei. Er is gebruik gemaakt van hetzelfde filmpje: lijsttrekker Den Uyl en lijstduwer Kok. In een onafhankelijk medium als de NRC werd de PvdA-verkiezingsuitzending (als enige) positief beoordeeld.

Buiten kamercampagnetijd waren er vier partij-uitzendingen die voor een belangrijk deel ledenwervend van karakter waren. De eerste in deze reeks was op 20 november 1985, ten tijde van het zogenaamde novemberbesluit over de kruisraketten in de Tweede Kamer; de volgende had als uitzenddatum 5 februari 1986 waarbij al een aanloopje naar de komende verkiezingen werd genomen.

Onmiddellijk na de kamercampagne, op 28 mei, hebben we een paar nieuwe gezichten in de kamerfractie via de uitzending voorgesteld aan de kijkers en aan het begin van het nieuwe parlementaire jaar, op 24 september 1986 trad de nieuwe fractievoorzitter Wim Kok op in de eigen partij-uitzending.

De vier uitzendingen buiten kamercampagnetijd leverden gemiddeld ruim 450 nieuwe leden op! Alle TV-uitzendingen (op die van 28 mei na) werden vervaardigd voor René Coelho.

De organisatie

Onder het hoofd voorlichting, Peter Kramer, ressorteerden aan het eind van het verenigingsjaar 1985/1986 Inez Abell (publieksvoorlichting, alsmede verzorging van het PPB, de pb-pagina's en de serie Standpuntenfolders), Annelies Kolk (coördinatie en assistentie hoofd) en Jopie Rikkelman (Ledenkrant, radio- en tv-uitzendingen). Als gevolg van een interne reorganisatie per 1 september 1986 vallen nu ook de werkzaamheden van het actiesecretariaat onder de verantwoordelijkheid van het hoofd voorlichting en is de functiebetiteling van medewerker actiesecretariaat veranderd in medewerker permanente campagne en acties. Deze voorlichtingsmedewerker zal zich behalve met ledenwerving en andere onderdelen van de permanente campagne vooral bezighouden met voorlichtingsactiviteiten gericht op etnische groepen.

VOORWAARTS

Bij haar oriëntatie, tijdens het zomerreces, op de komende uitgeeperiode heeft de redactie in overweging genomen, dat het merendeel van de partijactiviteiten in het teken zou komen te staan van de gemeenteraadsverkiezingen en de verkiezing van de Tweede Kamer. De verslagperiode overziend, zijn redactie en redactieraad van mening dat binnen de beschikbare mogelijkheden zo adequaat mogelijk gestalte is gegeven aan de uitvoering van de taakstelling van Voorwaarts.

Die taakstelling is thans vastgelegd in het redactiestatuut. Dit statuut is op verzoek van de redactieraad opgesteld door de redactie in overleg met de Nederlandse Vereniging van Journalisten. Daarbij werd uitgegaan van het model dat deze vereniging hanteert voor opinietijdschriften. De aldus ontwikkelde tekst van het statuut kon in de vorige verslagperiode de unanieme instemming van de redactieraad krijgen. Accordering ervan door het partijbestuur vond plaats bij de aanvang van het thans lopende verenigingsjaar.

De tijd die tussen deze twee goedkeuringen verstreek bracht op sommige momenten onduidelijkheid met zich voor de redactie.

Enkele kernpunten uit het door de redactie gevoerde beleid zijn: het voortzetten van het beschouwen van de positie van de partij, mede aan de hand van personen die lid zijn van andere organisaties en partijen, maar voor de Partij van de Arbeid relevante opvattingen hebben; het behandelen van politieke kwesties op lokaal en regionaal niveau die ook landelijk sterk de aandacht trokken; het beschouwen van de verschillende posities waarin de partij op lokaal niveau verkeert; achtergronden en reportages over de ontwikkelingen bij zusterpartijen en overige internationale ontwikkelingen.

Als extra's stelde de redactie een zo compleet mogelijk overzicht samen van alle lijsttrekkers bij de raadsverkiezingen, werd de toespraak van dr. J.M. den Uyl ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan van de partij als bijlage bij het blad gehecht en werd een groot aantal partijgenoten bereid gevonden hun medewerking te verlenen aan een aflevering over de toekomst van de partij.

In dit verslag is afgezien van het geven van een intensieve opsomming van artikelen en bijdragen die in deze jaargang in het blad werden opgenomen en waarbij steeds zoveel mogelijk de relatie werd gezocht met ontwikkelingen in en rond de partij. Daarvoor mag worden verwezen naar de index van publikaties in deze verslagperiode, die werd opgenomen in aflevering 1 van de zevende jaargang.

Over de meer organisatorische kant van de zaak wordt eraan gehecht mee te delen, dat de redactie zeer gebaat was met de mogelijkheid die partijbestuur en kamerfractie gezamenlijk boden om een erkend gewetensbezwaarde militaire dienst zijn vervangende dienstplicht op de redactie te laten vervullen. Deze aanvulling van de redactie is de kwaliteit van het blad zeer ten goede gekomen en heeft kunnen bewerkstelligen dat de noodzakelijke ruimte in de tijd kon worden gevonden om plannen op te zetten om het abonnementenaantal (rond 30.000 in deze jaargang) te handhaven en zo mogelijk te vernieuwen en uit te breiden en om inkomsten te verwerven door het acquireren van advertenties.

De uitvoering van dit beleid wordt verwacht op gang te komen in het thans lopende verslagjaar, nu voldoende -professioneel vergaarde- gegevens zijn verzameld.

Omschakeling van de boekhouding naar meer geautomatiseerde apparatuur en reorganisatie van de zetterij-faciliteiten hebben ertoe geleid dat de redactie meer tijd kwijt was aan de organisatorische begeleiding van de vervaardiging van het blad dan wenselijk is.

De redactie bestond dit verslagjaar uit: Oebele de Jong (hoofdredacteur, full-time), Tjarda Harmsma (redacteur, 20 uur), Doke Menger (redactie-assistente, 25 uur) en Ronald van der Horst (redacteur, full-time).

De redactieraad bestond in het verslagjaar uit: Max van den Berg, Frits Castricum, Peter Kramer, Liesbeth Rensman, Marjanne Sint, Leon de Wolf en Felix Rottenberg. De laatste was voorzitter van de raad en werd door zijn vertrek uit het partijbestuur tussentijds vervangen door het partijbestuurslid Walter Bohle. Over de daartoe gevolgde procedure hebben redactieraad en redactie hun kritiek geuit aan het adres van het partijbestuur, toen dit overging tot deze benoeming zonder enig overleg met de drie betrokken partijen.

COMMISSIES

Beroepscommissie

In deze verslagperiode deden zich geen kwesties voor die om een uitspraak van de beroepscommissie vroegen. Deze commissie is dan ook niet bijeen geweest.

Commissie etnische groepen

In de verslagperiode kwam de commissie etnische groepen (CEG) zes maal bijeen, waarbij de volgende onderwerpen centraal stonden: wet gelijke behandeling (er is een brief richting fractie gestuurd waarin wordt verzocht ondubbelzinnig naar buiten te brengen dat er een wetgeving tot stand moet komen inzake de gelijke behandeling naar ras en nationaliteit), herstructurering landelijke organisaties, subsidiëring bedruimten, opkomstbevordering gemeenteraadsverkiezingen, ucv-basisvorming, de positie van hier alleen verblijvende buitenlandse arbeiders met gezinsverantwoordelijkheid in het buitenland.

Belangrijk feit voor de commissie was de conferentie op 31 oktober 1985 over het toegankelijk maken van de Partij van de Arbeid voor migranten. Positief was, dat deze maal mensen uit etnische groepen vanuit in de meerderheid waren; het was een boeiende dag door sterke verschillen in campagnevoering en ervaringen. Een van de conclusies was dat er meer naar de regio toegewerkt moet worden.

Dit laatste is in de loop van het verslagjaar verder uitgewerkt in de notitie Etnische groepen in de PvdA 1986-1990. Hierin wordt gepleit voor een nieuwe structuur van de commissie met als doel het realiseren van een machtsfactor van etnische groepen in de Partij van de Arbeid, ten einde optimaal te kunnen participeren in de partij. Dit zou moeten gebeuren via het opbouwen van een netwerk van relaties op plaatselijk, gewestelijk en landelijk niveau. De uitvoering van dit plan zal in de loop van 1987 plaatsvinden.

Naast de bovengenoemde conferentie heeft men in het verslagjaar intensief gewerkt aan de voorbereidingen voor de conferentie over arbeidsmarktbeleid voor etnische groepen op 22 november 1986.

Eveneens is begonnen met het herschrijven van de nota Meer voor minder. De vernieuwde versie zal in het voorjaar van 1987 verschijnen.

De commissie is verheugd dat bij de verkiezingen van 19 maart 1986 er 32 etnische gemeenteraadsleden zijn gekozen en dat er bij de Tweede-Kamerverkiezingen een lid van de CEG is gekozen. Het is voor de CEG zaak de resultaten vast te houden, cq uit te bouwen.

Voorts is het verheugend dat zowel de CP als de CD grotendeels verdwenen zijn, maar alertheid blijft geboden.

In de stuurgroep van de commissie hebben de volgende mensen zitting: Thanasis Apostolou (voorzitter), Irene Sandel, Ariën Kruyt, Keith Carlo, Flip Buurmeyer en Luc van den Berg (secretaris).

Financiële commissie

De financiële commissie, die door de partijraad wordt gekozen, bestond aan het begin van de verslagperiode uit de volgende leden:

H. Rosenberg (Utrecht) voorzitter, A. van der Zijpp (Haarlem) vice-voorzitter,

J.B. Andriessen (Groningen), E. Berg (Ede), J. Brok (Nijmegen), A.P. Ranner (Leiden) en H. Snijders-Borst (Den Haag).

Het commissielid A. v.d. Zijpp trad in juni 1986 af en werd opgevolgd door mw. L. Steneker wonende te Rijswijk. Namens de partij namen aan de vergaderingen van de commissie deel:

W.J. van Velzen (secretaris), W.A. Vermeend (penningmeester), P.J. Knollema (beheerder), H. Veen (hoofd administratie) en W. Harlaar (financieel beleidsmedewerker tevens secretaris van de commissie). Indien nodig geacht is ook een vertegenwoordiger van het personeel aanwezig.

De financiële commissie is in het boekjaar 1985-1986 zes maal bijeen geweest. Het boekjaar 1985-1986 werd met een nadelig saldo van f 253.000,- afgesloten, hetgeen vrijwel overeenkomt met het voor dat jaar begrote tekort. De meeruitgaven als gevolg van de Tweede-Kamerverkiezingen maken geen deel uit van bovengenoemd tekort. Deze meeruitgaven zijn ten laste van het kapitaal gebracht. Als gevolg van deze overschrijding is de kostenbewaking onderwerp van gesprek geweest.

Voor het boekjaar 1986-1987 kon een sluitende begroting worden gepresenteerd. De financiële commissie heeft er op gewezen dat dit slecht mogelijk was ten gevolge van een aantal meevallers (o.a. stijging ledental en het aanwenden van het overschot 1984/1985).

Door het niet verhogen van de contributie (voor de derde achtereenvolgende maal), de voortgaande daling van het gemiddeld contributiebedrag en de geringe flexibiliteit aan de uitgavenkant is het gewenst dat de opwaartse druk op de salaris-kosten wordt beperkt.

Tevens behoort naar de mening van de financiële commissie ruimte gezocht te worden voor de uitgaven van de permanente campagne als de partij daaraan politieke prioriteit geeft. Door de verminderde overheidssubsidie aan de SVP werd de bijdrage van de partij aan de SVP structureel met f 100.000,- verhoogd.

De begroting 1986/1987 werd gepresenteerd volgens het model 'nieuwe stijl'. Dat wil zeggen ingericht naar organisatiekosten en activiteiten. Ten aanzien van de doorberekening van de stuurbare kosten adviseerde de commissie deze zaak nauwlettend te volgen en een en ander te evalueren nadat hiermede de nodige ervaring is opgedaan.

Naast de gebruikelijke zaken zoals afsluiting boekjaar, begroting en dergelijke is in de financiële commissie ook de administratieve automatiseringsdiscussie aan de orde geweest. Naar aanleiding van het rapport van de werkgroep middenniveau is afgesproken hier op terug te komen als de financiële consequenties zichtbaar zijn.

Onafhankelijke commissie kandidaatstelling Tweede Kamer

In de verslagperiode maakten van de commissie deel uit: H. d'Ancona, J. Th. J. van den Berg, H.M. Franssen, S. Langedijk-de Jong, A. Thomassen-Lind en W.J. van Velzen. J van Muilekom fungeerde als ambtelijk secretaris.

De commissie vergaderde op 4 oktober 1985, 21 oktober 1985, 4 december 1985, 9 januari 1986, 16 en 18 januari 1986 (op deze data ook gesprekken met delegaties uit de gewesten) en 12 maart 1986.

Toen de partijraad van september 1985 het advies meest gewenste samenstelling Tweede-Kamerfractie had vastgesteld, kon de commissie overgaan tot de definitieve vormgeving van een door haar conform het reglement kandidaatstelling op te stellen advieslijst van 23. Bij het selecteren van personen voor deze lijst heeft de commissie zich laten leiden door de vraag welke personen de fractie zouden versterken op terreinen waar zo'n versterking volgens het reeds genoemde partijraadsadvies nodig was. Aandacht ging uit naar die partijgenoten, van wie al niet bij voorbaat duidelijk was dat ze óf een verkiesbare plaats zouden krijgen, óf bij geen enkel gewest op enige positieve aandacht konden rekenen.

Nadat haar lijst gepubliceerd was wachtte de commissie niet met nadere activiteiten tot het op uiterlijk 21 januari 1986 te voeren gesprek met de gewestelijke besturen zou plaatsvinden. De commissie achtte het nuttig zo snel mogelijk met gewestelijke contactpersonen van gedachten te wisselen over de kansen van de door haar voorgedragen kandidaten. De reeds aangehaalde officiële gesprekken met de gewestelijke besturen vonden uiteindelijk op 16 en 18 januari 1986 plaats. De commissie had van te voren de keuze gemaakt met elk gewest een afzonderlijk gesprek van een half uur à drie kwartier te voeren.

Op basis van hetgeen in de gesprekken naar voren was gekomen maakte ze met betrekking tot een aantal gewesten nog gebruik van haar recht bepaalde kandidaten nog eens afzonderlijk aan het gewest aan te bevelen. Deze aanbevelingen werden veelal door leden van de commissie in de respectievelijke gewestelijke vergaderingen verdedigd.

De commissie sloot haar werkzaamheden voorlopig af met een uitgebreide rapportage van haar werkzaamheden aan het partijbestuur. Zij deed deze vergezeld gaan van een voorstel tot wijzigingen van het kandidaatstellingsreglement. Rapportage en voorstel behoorden tot de congresstukken voor het congres van april 1987.

Reglementencommissie

Gedurende deze verslagperiode bestond de commissie uit: B. Kandel, mw. T. Netelembos, J. J. Rietveld, mw. J. A. Ruarus (secretaris), mw. W. Swildens, W. J. van Velzen en mw. I. Vorrink. Administratieve ondersteuning werd verleend door mw. M. S. Gunderman.

In dit verslagjaar hield de commissie zich bezig met het beoordelen van de herziene opzet van de statuten en reglementen, zoals deze door de werkgroep reglementen was opgesteld.

Voorts adviseerde de commissie het partijbestuur inzake het aantal leden van het dagelijks bestuur, dat na de Eerste- en Tweede-Kamerverkiezingen van mei 1986 lid van de Staten-Generaal is geworden.

Trefpunt van Levensbeschouwing en Socialisme

Deze commissie is ingesteld door het partijbestuur. Opdracht is de communicatie tussen kerken, Humanistisch Verbond en Partij van de Arbeid te bevorderen.

Samenstelling

1. Afgevaardigden vanuit partijbestuur, fractie Tweede Kamer en Europese Parlement;
2. PvdA-leden, die op scharnierpunten zitten van kerken, Humanistisch Verbond en Partij van de Arbeid. Deze mensen worden ook wel aangeduid als 'dubbelzitters'.

Werkwijze

Gemiddelde één maal per zes weken een avondvergadering op het partijbureau. De agenda kent twee hoofdthema's:

- a. inhoudelijke discussies n.a.v. kerkelijke of HV-stukken, dan wel relevante onderwerpen, aangedragen vanuit de Partij van de Arbeid.
- b. uitwisseling van nieuws uit kerk en Humanistisch Verbond.

Bestuur

voorzitter: prof.dr. H.M. de Lange

secretaris: drs. G. Barends

Besproken onderwerpen

Enkele hoofdpunten:

- Bespreking en commentaar op het ontwerpverkiezingsprogramma
- Individualisering
- Het stimuleren van de discussie over fundamentele vragen
- Transnationale ondernemingen
- Multidisciplinair Centrum voor Kerk en Samenleving
- Wet gelijke behandeling
- Verhouding kerk-staat.

Verder wordt in het Trefpunt veel informatie uitgewisseld, achtergronden worden gegeven en mogelijke ontwikkelingen worden aangekondigd.

Activiteiten

Er zijn themadagen georganiseerd met behulp van de Vereniging ArbeidersGemeenschap der Woodbrookers. Onderwerpen daarvan waren euthanasie (1 februari 1986) en de brief van de Amerikaanse bisschoppen over de economie (12 april 1986). De Vereniging ArbeidersGemeenschap der Woodbrookers heeft in nauw overleg met het Trefpunt het boekje 'Geloven in de PvdA, verantwoording van een keuze' doen verschijnen. Uitgave: Anthos, maart 1986.

Werkgroep middenniveau

Door de partijsecretaris werd de junipartijraad van 1985 toegezegd dat er onderzocht zou worden in hoeverre er meer dienstverlening aan de gewesten gedaan zou kunnen worden. Vanuit de stelling dat het middenniveau in de partij in meer of mindere mate moeite heeft met de uitvoering van het takenpakket is onder leiding van het pb-lid Tineke Netelenbos de werkgroep middenniveau aan de slag gegaan. De werkgroep wordt voorts gevormd door Rob van Esseveld (medewerker), Piet Hol en Elly Pastoors (gewestelijk secretarissen), Hans Andersson en Henk Bos (organisatiedeskundigen).

De gekozen stelling leidde tot de taakopdracht te onderzoeken welke wijzigingen en/of aanvullingen er gewenst zijn in de organisatie, werkwijze en ondersteuning van het gewest en het gewestelijk bestuur. Na een zestal vergaderingen leidde dit tot het rapport 'Gewesten in de PvdA'. Dat werd het pb ter bespreking op 17 februari 1986 aangeboden. Het partijbestuur gaf de partijsecretaris de opdracht het rapport te bespreken met de gewestelijk secretarissen, hetgeen op 11 april van dat jaar plaatsvond. Besluitvorming over de aanbevelingen had bij de afsluiting van het verenigingsjaar nog niet plaatsgevonden.

REGIONAAL OVERLEG

Het regionaal overleg betreft het overleg van de vertegenwoordiging van zeven provincies, over het stimulerings- en ontwikkelingsbeleid buiten de Randstad. Delegaties van Tweede-Kamerfractie en van het partijbestuur woonden als regel de besprekingen bij.

De werkgroep kwam in de verslagperiode vijf maal bijeen, waaronder één keer met het Grote-steden-overleg. Veel aandacht werd besteed aan de voorbereiding van het, de werkgroep betreffende, deel van het verkiezingsprogramma.

De besprekingen betroffen verder steeds de gang van zaken rondom het landelijk stimulerings- en ontwikkelingsbeleid. Veel zorg was er voor het vaak ontoereikend maar wel kostbaar instrumentarium, doordat het pakket van instrumenten vaak onevenwichtig was samengesteld. De waarde van het pakket wordt bepaald door de component, die er relatief het minst in is vertegenwoordigd. Eveneens veel zorg bestond er voor het soms geringe onderlinge verband in het beleid van de verschillende ministeries. Vooral in dit verband werd er veel meer beleidsvrijheid gewenst voor de provincies.

De achtergrond van de besprekingen vormde de overtuiging, dat het landelijk algemeen belang er ook bij gebaat is, meer differentiatie in de economische structuur van de gebieden buiten de Randstad te bevorderen.

PARTIJRADEN

31 mei 1986

Deze partijraadsvergadering werd bijeengeroepen ter bespreking van de uitgangspunten aan het begin van de kabinetsformatie naar aanleiding van de Tweede-Kamerverkiezingen op 21 mei 1986. De besluiten die daar genomen werden staan vermeld in het beleidsverslag van het partijbestuur over 1984/1986.

14 juni 1986

In deze partijraadsvergadering kwam een aantal huishoudelijke zaken aan de orde. De besluiten die met betrekking tot de politieke actualiteit werden genomen, alsmede de verklaring van het partijbestuur ter gelegenheid van de tiende verjaardag van de opstand in Soweto, staan vermeld in het beleidsverslag van het partijbestuur over 1984/1986.

1. Bespreking organisatorisch verslag 1984/1985

Een aantal sprekers heeft achtereenvolgens opmerkingen/vragen over:

- Welk effect heeft de extra bijdrage van f 30.000,-- gehad bij de abonneewerving van Voorwaarts?
- De tekst van het regionaal overleg is mager. Onder wiens verantwoordelijkheid werkt het, wat is de status van het overleg en kan er niet meer gezegd worden over de inhoud van de vergaderingen?
- De functionele werkgroep Onderwijs dient meer in te spelen op de problemen in het onderwijs die zich op lokaal en provinciaal niveau voordoen.
- Gevraagd wordt om uniformering van de verslagen van de functionele werkgroepen, zodat deze beter met elkaar vergeleken kunnen worden.
- Bij een aantal gewesten is nog niet bekend, dat zij opmerkingen betreffende de kandidaatstellingsprocedure van de Tweede Kamer kunnen dropen bij de onafhankelijke commissie.
- Ten behoeve van het werk van de commissie Etnische groepen is door het partijsecretariaat de informatie en het materiaal goed verzorgd.
- Er wordt gevraagd om een toelichting op de besteding van de atv-gelden/-uren. Daarbij aansluitend de opmerking, dat een vacature bij de EVS niet vervuld kan worden vanwege geldgebrek. Zijn er bij de herbezetting ooit knelpunten geïdentificeerd?
- De functionele werkgroep Ombudswerk heeft niet optimaal gefunctioneerd en of het werk van de gewestelijke werkgroepen wel zinvol is wordt betwijfeld. De functionele werkgroep dient een politieke signaalfunctie te hebben; voorkomen moet worden dat een groot apparaat in stand gehouden wordt, terwijl daardoor eenvoudige oplossingen mogelijk zijn en ten slotte zou ook gebruik gemaakt kunnen worden van reeds bestaand onderzoeksmateriaal; dat spaart tijd en geld.

Namens het partijbestuur gaat allereerst partijvoorzitter **Max van den Berg** in op de opmerkingen en vragen.

- Het regionaal overleg valt onder de verantwoordelijkheid van het partijbestuur, dat zorgt voor convocaties en programmering van activiteiten. Verder is het afhankelijk van medewerking van alle betrokkenen, dat kan verschillen. Het is no-

dig om goede informatie te geven aan de mensen in de regio's en de grote steden ter oplossing van de problemen aldaar. Twee maal per jaar vindt een vergadering plaats, waarbij alle belanghebbenden vertegenwoordigd zijn. Het partijbestuur moet, nu Hans Kombrink het partijbestuur dient te verlaten, een ander pb-lid aanwijzen voor de werkzaamheden voor het regionaal overleg.

- De financiële steun aan Voorwaarts heeft geleid tot handhaving van de positie. Als die steun er niet was geweest, dan was het abonneebestand met ruim 2000 gedaald. Een bestand van zo'n 27.000 is nodig om de zaak draaiende te houden. Verder is door middel van adverteren bekendheid gegeven aan Voorwaarts.

Partijbestuurslid **Tineke Netelenbos** zet de werkwijze van de functionele werkgroep Onderwijs uiteen. Door middel van het inschakelen van subgroepen worden bepaalde thema's voorbereid en behandeld. Naar de partij toe is op twee manieren gewerkt. Er is een conferentie georganiseerd over speciaal onderwijs en er is een blad De Onderwijswerkmap met daarin stand- en discussiepunten. Door middel van adverteren wordt daaraan bekendheid gegeven.

- Uniformering van de verslaglegging wordt ontraden. De functionele werkgroepen dienen op hun eigen wijze verslag te geven van hun activiteiten. Wel dient de informatie optimaal te zijn.

Ten slotte behandelt partijsecretaris **Wim van Velzen** de resterende vragen.

- Zo spoedig mogelijk (komende week) zal aan de gewesten gevraagd worden hun opmerkingen ten aanzien van de kandidaatstellingsprocedure Tweede Kamer bij de onafhankelijke commissie kenbaar te maken.
- De huidige atv-regeling is afgesloten met de bond, waarvoor over een periode van vier jaar moet worden ingeleverd. Er zijn uren ingeleverd, die afhankelijk van de noodzaak wel of niet zijn herbezet. Naast herbezetting en uitbreiding is gezorgd voor bescherming van arbeidsplaatsen elders, met name bij de SVP vanwege subsidievermindering. Wanneer de partijcontributie niet verhoogd wordt (zoals nu voorgesteld), dan heeft dat niet alleen consequenties voor het werk van de partij, maar ook voor de Rooie Vrouwen, EVS, enz. Overigens gaat bijna de helft van de atv-gelden op aan de verhoogde uurlonen van de parttime-medewerkers.
- Hoe de gewestelijke functionele werkgroepen Ombudswerk zo optimaal mogelijk kunnen functioneren zal besproken worden met de gewesten. De politieke signaleringsfunctie van de functionele werkgroep Ombudswerk speelt ook een rol in de permanente campagne. De functionele werkgroep profiteert voorts van onderzoek dat elders is verricht, maar het is soms nodig om zelf onderzoek te doen naar de effecten van beslissingen in de Tweede Kamer. Voorbeeld daarvan is bv. de brochure "Geloof me, dit is armoede".

Hiermee is het organisatorisch verslag besproken.

2. Bespreking verslag leden Europese Parlement 1984/1985.

Eén spreker over dit onderwerp, die stelt dat dit verslag geen recht doet aan het werk dat de leden van het Europese Parlement gedaan hebben en waarvan aan de partijraad verantwoording wordt afgelegd. Een verslag dient aan de achterban een

samenhangend beeld te geven van activiteiten, die niet alleen in kranten of Voorwaarts verwoord moeten worden. Europa is al wat verder van ons bed en daarom is het belangrijk op de partijraad te praten over het werk van het Europese Parlement en onze vertegenwoordigers daarin. Er worden drie voorbeelden gegeven van werkzaamheden, die niet in het verslag zijn opgenomen:

1. de werkzaamheden van Ien van den Heuvel in de subcommissie Mensenrechten;
2. de betrokkenheid van Hemmo Muntingh bij de milieuproblematiek in Europa en de Derde Wereld;
3. recentelijk het aannemen van de resolutie over seksueel geweld, voorbereid door Hedy d'Ancona.

Voorts wordt gevraagd naar de (toegezegde) procedure voor de evaluatie van de Eurofractie.

Eurofractievoorzitter **Piet Dankert** geeft toe, dat de politieke verantwoording van de leden van het Europese Parlement onvoldoende functioneert. Een politieke dialoog op de partijraad over het Europese Parlement en zijn politiek dient tot stand te komen. De evaluatieprocedure is in behandeling en nadert zijn voltooiing. Aanvullend daarop meldt partijsecretaris **Wim van Velzen**, dat over de evaluatie overleg is gevoerd door internationaal secretaris Maarten van Traa en de Eurofractie. Het dagelijks bestuur heeft het procedurevoorstel besproken en is daarmee akkoord gegaan. Die procedure zal zo spoedig mogelijk aan de partij worden bekendgemaakt.

Het verslag van de Eurofractie is hiermee besproken.

3. Bespreking financieel verslag 1984/1985

Bij dit onderdeel weer één spreker, die graag gezegd wil hebben dat de penningmeester het beheer van de partijgelden best goed gedaan heeft. Wel constateert hij een forse overschrijding bij de afdeling Voorlichting en Publiciteit en wil hij graag weten hoe die ontstaan is. Ten slotte vraagt hij of er verrekening van rente over de voorschotten van de neveninstellingen plaatsvindt.

Partijpenningmeester **Willem Vermeend** wijst erop, dat in het overschreden bedrag van de afdeling Voorlichting en Publiciteit ad f 149.000,-- een bedrag van f 55.000,-- van Voorwaarts zit, dat niet bij de overschrijding betrokken dient te worden. Er is inmiddels een nieuw systeem van kostenbewaking ingevoerd, waardoor dergelijke overschrijdingen eerder gesignaleerd worden. Bij de neveninstellingen wordt geen rente in rekening gebracht. Als over beperkte perioden voorschotten gegeven worden, dan is het alleszins redelijk dat ook niet te doen.

Het financiële verslag is hiermee besproken.

4. Décharge penningmeester

De partijraad verleent décharge aan penningmeester Willem Vermeend voor diens werkzaamheden in het boekjaar 1984/1985.

5. Vaststelling werkplan september 1986 t/m september 1988

(stuk A + aanvulling)

De volgende opmerkingen worden gemaakt:

- Ledenwerving en ledenbehoud dient plaats te vinden, maar niet in het kader van de permanente campagne. Die is bedoeld om ook buiten verkiezingstijd contact te leggen met kiezers om met hen serieus over problemen te praten, maar niet met het vooropgezette doel leden te winnen (zie werkwijze Almere).
- De vermenging van permanente campagne en ledenwerving is een juiste keuze, al was het maar vanuit het oogpunt dat beide zaken veel menskracht vragen.
- Er wordt verzocht om meer armslag voor de afdelingen bij de voorbereiding van de behandeling van de congresonderwerpen in de afdelingen door zo vroeg mogelijk de stukken aan de afdelingen te sturen.
- Het is beter het congres te wijden aan een sociaal-economisch onderwerp dan aan het referendum.
- De opzet van de discussies voor het congres is onduidelijk en de themakeuze is beperkt. Bij de discussie moet ook gekeken worden naar discussies over hetzelfde onderwerp in kranten, op radio en tv. Het item voor de discussie dient te zijn de sociaal-economische problematiek, toegespitst op het maken en verdelen van werk.
- Tegenover de opvatting dat de opzet van de discussies op het congres onduidelijk is, staat de opvatting dat het juist goed is om als eerste fase te discussiëren en zodoende een mening te vormen. De tweede fase kan dan zijn een congres ter vaststelling van uitgangspunten en de derde fase is dan een congres ter vaststelling van het definitieve standpunt. De onderwerpen zouden aangevuld kunnen worden met die van kunst, omdat daaraan in het verkiezingsprogramma bijzonder weinig aandacht is geschonken.
- De tijd ter voorbereiding van de intergewestelijke vergaderingen dient 7 dagen te blijven en niet ingekort te worden tot 3.
- Bij het opstellen van een volgend werkplan wordt verzocht dat te doen in overleg met de gewesten, omdat die inzicht hebben in het werk dat door de afdelingen gedaan moet worden.
- Wat gaat voor: de reglementaire termijnen of de in het werkplan gestelde termijnen?

Partijsecretaris **Wim van Velzen** wijst erop, dat de tijd die de afdelingen nu krijgen ruimer is dan de periode die de reglementen voorschrijven; alleen zullen de afdelingsvergaderingen nu verspreid plaatshebben.

Aan het verzoek om de congresvoorstellen vroegtijdig aan de afdelingen te zenden zal tegemoetgekomen worden.

Het partijbestuur is het eens met de opvatting dat ledenwerving/-behoud los gezien moet worden van de contacten met kiezers in het kader van de permanente campagne. Beide onderdelen zullen echter in onderscheiden fasen de aandacht krijgen.

De gedachte opzet van de discussie op het congres is als voorbeeld gegeven. Het gaat erom dat de perioden van meningsvorming en standpuntbepaling verder uit elkaar komen te liggen. De eerste fase moet een fase van meepraten en meedenken worden, niet een amendeerfase. Naar de juiste vorm zal nog gezocht worden, maar

per discussiepunt zal die ongetwijfeld sterk verschillen. Een keuze van onderwerpen moet nog gemaakt worden. Of kunst daarbij zal worden opgenomen valt nu niet te zeggen. Er is een partijwerkgroep die zich met kunst bezighoudt. Er kunnen van daaruit uitdagingen naar de partij komen om mee te discussiëren over kunst. Met de gewestelijk secretarissen zal overlegd worden in hoeverre de gewesten betrokken zullen worden bij het opstellen van een volgend concept-werkschema. Het congresvoorstel inzake het referendum is gereed. Erover praten en besluiten nemen is, gezien de discussie over staatkundige vernieuwing, geen onzin. Het werkplan verwerkt de in de reglementen genoemde termijnen. Gezien de krappe termijnen in de reglementen heeft het werkplan meer ruimte gegeven om onderwerpen te behandelen. Een door de partijraad vastgesteld werkplan gaat dan voor. Amendement A-1 wordt ingetrokken. Twee punten daarin zijn gewijzigd overgenomen: de partijraad gaat daarmee akkoord. Amendement A-2 wordt conform het preadvies gewijzigd overgenomen. Stuk A, inclusief de aanvulling, wordt aldus geamendeerd vastgesteld.

6. Benoeming voorzitter Evert Vermeer Stichting (stuk J)

De partijraad gaat akkoord met de voordracht van het partijbestuur om Nico Schrijver voor een periode van twee jaar te herbenoemen tot voorzitter van de Evert Vermeer Stichting.

Voorzitters: Edo Jongejan en Rein Zunderdorp

7. Vaststelling aantal en functies bezoldigde bestuurders 1987/1989 (stuk H)

De partijraad neemt stuk H aan. Dat betekent, dat voor de periode april 1987 tot en met april 1989 de functies van voorzitter, secretaris, internationaal secretaris en het bestuurslid belast met het werk met de vrouwelijke leden bezoldigd zullen zijn.

8. Vaststelling begroting 1986/1987 (stuk B e.v.)

De voorgestelde begroting roept bij een aantal partijraadsleden nog wat vragen en opmerkingen op:

- Kostenbewaking bij de JS is nodig, maar als mocht blijken dat de JS toch weer geld nodig heeft, dan dient daarin flexibel gehandeld te worden.
- Is de financiële hulp vanuit het partijbestuur voldoende voor het oplossen van de problemen van de JS of dient er ook inbreng en ondersteuning van financiële zaken gegeven te worden.
- De gewestelijke JS zou ook een beroep kunnen doen op het gewestelijk activiteitenfonds.
- Niet alleen ledenwerving voor de JS is van belang (f 15.000,-- uit het overschot), je moet ook wat doen om die leden te behouden. Vandaar het voorstel om de JS structureel te ondersteunen, bv. door een bedrag toe te kennen dat gekoppeld is aan het ledental.
- Eigenlijk kent de begroting een tekort van f 42.400,--, omdat met het negatief opvoeren van post 11.6 vooruitgelopen wordt op besprekingen met de vakbond na 1 januari 1987.
- Bij de onderhandelingen met de vakbond dient duidelijk te worden dat je een politieke partij bent en werkgever; dat verplicht om de onderhandelingen zo goed

- mogelijk te voeren.
- Dank zij f 400.000,-- rente is de begroting sluitend, maar in de toekomst moet met een lagere rentestand rekening worden gehouden.
- Er wordt verzocht om een overleg met de gewestelijke besturen over een consultant voor de zuidelijke gewesten in verband met de vele nieuwe raadsfracties aldaar.
- Is naast de financiële oplossing voor het werk van de SVP ook een oplossing voor het inhoudelijke werk gevonden? M.a.w.: Waar is het bestuursrapport over de nieuwe inhoud?
- Hoe zullen in de toekomst de financiële problemen van de SVP structureel worden opgelost?
- In verband met de uitslag van de Tweede-Kamerverkiezingen lijkt het betalend aantal leden wat hoog ingeschat.
- Er dient meer bekendheid gegeven te worden aan de mogelijkheid van kwijtschelding van contributie voor wie betaling daarvan bezwaarlijk is.
- Kunnen de contributieschalen regelmatig in de partijpers vermeld worden?
- Met automatisering moet ergens begonnen worden, om zodoende ervaring op te doen.
- Ten aanzien van automatisering dient snel iets geregeld te worden, liefst op basis van één systeem.
- Vorig jaar is overleg toegezegd met de gewesten onder de herziening van de verdeling van de gelden, maar daarover is niets meer vernomen.
- Wanneer is de Stichting De Mei opgericht, door wie en wie hebben daarin zitting?
- De combinatie internationaal secretaris/Tweede-Kamerlid gaat ten koste van het werk van beide functies en pleegt roofbouw op de desbetreffende persoon. Dat pleit ervoor het volle salarisbedrag van de internationaal secretaris in de begroting op te nemen en naar oplossingen voor het goed functioneren van het internationaal secretariaat te zoeken.
- De opmerking in de brief van de FICO betreffende de bezoldigde bestuurders dient meer aandacht te krijgen.
- De organisatorische kant van de Tweede-Kamercampagne heeft nogal wat financiële problemen opgeleverd, omdat gewestelijk uitgedachte plannen doorkruist werden door landelijke activiteiten (slingers). Dat heeft veel te veel gekost. Graag in de toekomst beter overleg met de gewestelijke campagneteams.
- Gezien het voornemen om Lokaal Bestuur in eigen beheer te drukken wordt gevraagd of de huisdrukkerij overcapaciteit heeft en, zo ja, wat daartegen gedaan wordt.
- Wordt er extra subsidie versterkt nu er voor de neveninstellingen extra capaciteit op de huisdrukkerij beschikbaar wordt gesteld en, zo ja, uit welke post wordt dat betaald?
- De brochures dienen betaalbaar te blijven.

Bij monde van penningmeester **Willem Vermeend** beantwoordt het partijbestuur de vragen en opmerkingen.

- Het partijbestuur is in overleg met het JS-bestuur om te bekijken hoe groot en waarom er kostenoverschrijdingen zijn. Er is een schuld van de JS aan de partij en

bekeken zal worden hoe die te saneren is.

Er zijn gewesten die op hun begroting een bedrag afzonderen voor JS-activiteiten als daar de JS actief is.

- In verband met heroverwegingen bij (te ontstane) vacatures wordt getracht een bedrag van f 42.400,-- in te lopen. Als blijkt dat dit bedrag in CAO-onderhandelingen niet gehaald kan worden, dan wordt dat opgevangen door de post onvoor-zien (f 84.000,--).
- Bij de renteraming is ook rekening gehouden met de mogelijkheid van uitloting van hoogrentende obligaties (12%-obligaties). De partij beschikt ook over vast-rentende beleggingen die een buffer vormen.
- Het partijbestuur zal overleg plegen met de SGGP ten behoeve van gemeente-raadscursussen voor de zuidelijke gewesten en zal daarbij de desbetreffende ge-westen betrekken.
- De SVP heeft f 74.000,-- uit de atv-pot ter beschikking gekregen voor het be-houd van arbeidsplaatsen en het partijbestuur heeft ten bedrage van f 26.000,-- een verhoging toegepast, tezamen f 100.000,-- meer in vergelijking met vorig jaar. Dit beoogt een structurele oplossing te zijn. Na een half jaar wordt nagegaan hoe daarmee de ontwikkelingen zijn geweest. Het functioneren van de SVP is overigens aan de orde op de septemberpartijraad wanneer het verslag besproken wordt.
- De raming van het aantal betalende leden is voorzichtig, want het werkelijke aan-tal leden is groter dan 97.000. Er is dus een veiligheidsmarge.
- Afdelingspenningmeesters kennen de kwijtscheldingsregeling, maar desalniet-temin zal daarop nog de aandacht gevestigd worden.
- In onze periodieken en afdelingsbladen worden onze contributieschalen regel-matig gepubliceerd, maar bekeken zal worden of dat ook met een hogere fre-quentie kan gebeuren.
- In het rapport van de gewesten is de conclusie getrokken, dat de afdrachtregeling aan gewesten niet gewijzigd behoeft te worden, maar deze conclusie loopt voor-uit op de bespreking van het rapport. Eerst zal het rapport nader besproken wor-den.
- Het bedrag voor de internationaal secretaris is geraamd op basis van de kennis die we hebben. Daarom is het opvoeren van het volledige bedrag niet nodig.
- Bij de automatisering is ook gesproken met de neveninstellingen en daarbij is af-gesproken de discussie af te wachten en dan te bekijken hoe de neveninstellingen bij de automatisering betrokken kunnen worden.
- De extra capaciteit voor de neveninstellingen wordt - indien nodig - mede be-trokken bij het beslag dat de partij op de huisdrukkerij legt en wordt ook uit dat beslag gefinancierd.
- Bij het vaststellen van de prijs van brochures wordt rekening gehouden met de betaalbaarheid daarvan.

Partijsecretaris **Wim van Velzen** vult de beantwoording aan.

- Het inlopen van f 42.400,-- op salariskosten ziet het partijbestuur als een op-dracht van de partijraad om dat te realiseren.
- Automatisering is niet zo eenvoudig als men denkt. Er is al veel gerealiseerd en de vraag is nu of daarmee tot in het oneindige moet worden doorgedaan. Je moet

- kijken naar wat je ermee wilt bereiken (= toename dienstverlening aan de partij).
- De Stichting De Mei wil de relatie tussen partij en kunst en wetenschap versterken. Getracht wordt ideeën naar boven te halen, die op een andere wijze niet naar boven zouden komen. Dat lukt waarschijnlijk wel via de stichting. Voorzitter van de stichting is Harry van Doorn.
- Momenteel is men bezig met de uitwerking van het bestuursrapport over nieuw te voeren beleid bij scholing en vorming. Na de zomer zal een en ander in het partijbestuur behandeld worden.
- Het terugdringen van het aanbod (verschriftelijking van de partij) leidt tot ruimere capaciteit op de huisdrukkerij en die capaciteit kan gebruikt worden om bij voorbeeld Lokaal Bestuur intern te drukken.
- Niet alle gewesten beschikken over een goed functionerend campagneteam. Vraag is of alles via gewesten moet lopen of dat een deel ook centraal gepland kan worden. Bij de evaluatie van de campagne zullen dan ook de gewesten betrokken worden.

Tineke Netelenbos beantwoordt de vragen over de automatisering.

In het rapport van de gewesten is de conclusie getrokken, dat bij automatisering gewerkt moet worden met eenvoudige, handzame apparatuur opdat iedereen ermee kan werken. Het komende half jaar gaat het partijbestuur zich over de automatisering op de Witsenkade buigen en met de gewestelijke besturen zal besproken worden of en hoe er geautomatiseerd moet worden op gewestelijk niveau. Aan alle instellingen is gevraagd hun begroting toe te lichten op de MEP-taken; dat leidde tot een gigantische papierwinkel en dat werkt dus niet.

Michiel Zonneveld, voorzitter van de Jonge Socialisten, vraagt amendement B-3-2 in te trekken en wijst erop dat de subsidies die gewesten aan de JS geven onderling sterk verschillen. Tegenover ledenwinst dienen activiteiten te staan, die veel geld kosten. Dat is te regelen met het partijbestuur, maar ook met de gewesten die daarvoor over de brug moeten komen. Regionaal dient de JS ook sterk te worden. Als je ziet waarop de JS zich moet richten, is een subsidie afhankelijk van het ledental te beperkt.

Namens de Financiële Commissie geeft **Alfons Ranner** nog een toelichting op de FICO-brief (stuk D).

De FICO gaat akkoord met deze sluitende begroting. Het punt van de f 42.400,-- speelt nog wel, maar zal ongetwijfeld worden opgelost. Er is een aantal ontwikkelingen (zie stuk D), dat van invloed is op de toekomst. Het aantal bezoldigde bestuurders legt een grote claim op de begroting; activiteiten die daarmee samenhangen moeten ook gefinancierd worden. De ruimte die er dan blijft tussen de overige salariskosten dreigt moeilijker gefinancierd te worden. Als de contributieopbrengsten gelijk blijven, moet ergens ruimte in de begroting gecreëerd worden. In de toekomst kunnen lagere renteopbrengst en inflatie invloed op het kapitaal krijgen. Terughoudendheid bij automatisering zoals het partijbestuur thans voorstelt, is goed. Toch zullen er investeringen gedaan moeten worden, weer binnen het kader van de begroting. Naast de JS en de SVP zijn er andere neveninstellingen die onze zorg vragen vanwege het onzekere subsidiebeleid. Goed inzicht in de finan-

ciën van die instellingen is voor de partijraad en de FICO van belang. Het aantal bezoldigde bestuurders dient naar de mening van de FICO teruggebracht te worden; dat is al meermalen gezegd.

Vervolgens wordt overgegaan tot stemming over de begroting.

1. Uitgangspunten

a) Inkomsten

- vaststelling contributie (bevoren op niveau 1983/1984)
- ledental 97.000 betalende leden
- vaststelling inkomsten FBA/SGGP (2/3 SGGP; 1/3 verkiezingsfonds, exclusief inningskosten)
- overige inkomsten Aangenomen

b) Uitgaven

Amendement B-4-1 ingetrokken

Amendement B-3-2 ingetrokken

- gemiddelde kostenstijging 2,5%, waarbij het merendeel van de uitgavenposten is bevoren op het niveau 1985/1986
- vaststelling afdrachten afdelingen en gewesten (bevoren op niveau 1985/1986)
- EVS levert maximaal f 13.000 klein typewerk aan
- EVS brengt maximaal f 5.000 in rekening bij pb t.b.v. werk LAC, Sur-cie en cie.Ontw.
- garantie blad Rooie Vrouw op formule 1985/1986
- overige uitgaven Aangenomen

Amendement B-2-1: verworpen

Amendement B-3-1: ingetrokken

Begroting Voorwaarts: (stuk E)

- vaststelling abonnementsprijs f 27,50 Aangenomen
- vaststelling begroting Voorwaarts Aangenomen

Begroting SGGP: (stuk F)

Amendement F-1: ingetrokken

- Projectsubsidie aan SVP Aangenomen
- Vaststelling begroting 1986/1987 Aangenomen

Hiermee is de begroting 1986/1987 vastgesteld.

**SAMENVATTEND OVERZICHT BEGROTING PARTIJ VAN DE ARBEID
1986-1987**

INKOMSTEN	begroting 1986-1987	
1.1 Contributieontvangsten	8.400.000	
1.2 FBA-bijdragen	120.000	
1.3 SGGP-contributies	1.110.000	
1.4 Renten	400.000	
1.5 Gebouw		
bruto huuropbrengst	393.600	
kosten verhuurder -/-	203.200	
netto huuropbrengst	190.400	
1.6 Diversen	106.900	
		10.327.300
TEKORT		-
		10.327.300
 UITGAVEN		
I ORGANISATIEKOSTEN		
2. Partijbestuur	1.702.400	
3. Service-apparaat	1.810.900	
		3.513.300
 II ACTIVITEITEN		
4. Partijorganisatie	198.100	
5. Internationale betrekkingen	214.700	
6. Permanente campagne	561.000	
7. Verkiezingen	379.300	
8. Gewesten/afdelingen	2.600.300	
9. Instellingen/organisaties	2.117.000	
10. Tekstverw./drukkerij	501.000	
		6.571.400
 III DIVERSEN		
11. Overige uitgaven		242.600
		10.327.300

9. Vaststelling verdeling overschot 1984/1985 (stuk G)

Hierbij wijst de indiener van amendement G-1 erop, dat er in het amendement sprake moet zijn van een typefout, want het uitschrijven van prijsvragen en het geven van opdrachten is een taak van het partijbestuur.

Reagerend op amendement G-1 meldt partijsecretaris Wim van Velzen, dat de partij één van de vier à vijf bijdragers aan de stichting is.

Amendement G-1 wordt verworpen.

Stuk G wordt aangenomen.

Verdeling overschot 1984/1985:

1. Kosten boek 40 jaar PvdA	f 64.000
2. Reserve bijzondere verplichtingen personeel	f 75.000
3. Dekking SVP-tekort 1985	f 50.000
4. Subsidie aan de Stichting De Mei	f 50.000
5. Ledenwerfacties JS	f 15.000
6. Jubileumconferentie WBS	f 15.000
7. Permanente campagne	f 37.000
Totaal	f 306.000

10. Benoeming lid financiële commissie (Stuk I)

De partijraad gaat akkoord met het benoemen van Lies Steneker tot lid van de financiële commissie.

11. Afscheid Anne van der Zijpp van de Financiële Commissie

FICO-lid Anne van der Zijpp is vanwege werkzaamheden elders niet bij de partijraadsvergadering aanwezig. Alfons Ranner meldt de verdiensten die Anne van der Zijpp gehad heeft bij het werk van de Financiële Commissie, met name bij de totstandkoming van de nieuwe wijze van begroten.

26 en 27 september 1986

Deze partijraadsvergadering kwam bijeen voor het bespreken van de troonrede en de miljoenennota 1987. De besluiten daarover alsmede de politieke actualiteit worden opgenomen in het beleidsverslag van het partijbestuur over 1986/1988. Voorts werd er gesproken over de evaluatie van de Tweede-Kamerverkiezingen op 21 mei 1986 en de nieuwe opzet van de statuten en reglementen van de partij. Tevens kwamen de verslagen van de neveninstellingen aan de orde. Het werkplan van de Tweede-Kamerfractie voor 1986/1990 zal aan de orde komen in een extra partijraadsvergadering in de tweede helft van januari 1987.

1. Evaluatie verkiezingsuitslag 1986

Naar aanleiding van de discussie inzake evaluatie verkiezingen 1986 komen, naast de toelichtingen van de moties en amendementen, de volgende zaken naar voren: Groningen is van mening dat het beter geweest was als de commissie de opdracht teruggegeven had, aangezien vooraf al bekend was dat het onderzoek door gebrek aan een aantal belangrijke gegevens niet afgerond kon worden en niet volledig zou

zijn. Dat wil niet zeggen dat er geen waardering is voor het werk van de commissie. Als het rapport bedoeld is als tussen rapportage, kan het voor kennisgeving aangenomen worden en dient er een eindrapportage te komen.

Utrecht vindt het een overzichtelijk, niet mis te verstaan rapport. Het bevat ook allerlei aanbevelingen voor de statencampagne. Er dient niet opnieuw een commissie ingesteld te worden, maar de discussie moet nu in de partij voortgezet worden. In de pb-resolutie wordt het (voorlopig) politiek-inhoudelijk oordeel van het partijbestuur gemist.

Overijssel is niet onder de indruk van het voorliggende rapport. Toegegeven wordt dat de gestelde termijn ook te kort is geweest. Het materiaal is onvoldoende onderbouwd en er moeten meer deskundigen ingeschakeld worden. Ook de partij maakt te weinig gebruik van deskundigen, met name op het gebied van reclame/marketing (voorbeeld PolCa).

De discussie moet niet gevoerd worden op het congres, hooguit tijdens fringe-meetings. Daarna moet het partijbestuur dan wel een commissie met externe deskundigen een uitwerking voorleggen aan de partijraad. Waarom heeft het zo lang geduurd voordat de stukken bij de partijraad waren na vaststelling door het partijbestuur, terwijl de pers al wel over de stukken beschikte?

Gelderland stelt vast dat de commissie binnen de beperkte mogelijkheden goed werk verricht heeft. Ook de brief van Paul Kalma bevat veel nuttige gegevens, standpunten e.d. In feite heeft de partijraad een onmogelijke opdracht gegeven door er zo'n tijds-klem op te zetten.

Voor een definitieve rapportering met conclusies en aanbevelingen zijn meer objectieve onderzoeksgegevens en meer diepgaande analyses nodig. Is het partijbestuur het met deze conclusie eens? Heeft de commissie haar taak beëindigd, gaat zij verder of neemt het partijbestuur die taak over? Dit laatste is niet in de geest van de door de partijraad gegeven opdracht. Wat is de status van het rapport? Zijn de aanbevelingen mede basis of de basis voor vernieuwingen? Het partijbestuur dient aan de partijraad van januari 1987 een uitgewerkt plan voor te leggen, waarin aangegeven op welke wijze de evaluatie wordt voortgezet en tot definitieve conclusies zal leiden. Tevens moet hierin duidelijk worden wat de rol van de commissie, het partijbestuur en de andere geledingen is.

Noord-Holland-Zuid is van mening dat veel van het door de commissie verrichte werk niet effectief gericht is op de opdracht van de partijraad. Nu worden voorlopige conclusies getrokken uit voorlopige analyses die moeten leiden tot een voorlopig oordeel van de partijraad. Afsproken was dat het *voorlopige* verslag van de evaluatiewerkzaamheden aan de september-partijraad zou worden voorgelegd. Het gehele verslag, alsmede de in samenspraak met de Tweede-Kamerfractie getrokken conclusies, zouden op een zodanig tijdstip door het partijbestuur worden voorgelegd, dat deze nog een rol zouden kunnen spelen bij de statencampagne. Dit had bij voorbeeld kunnen gebeuren op een extra partijraad in november of december 1986. De gegevens uit het Nationaal Kiezers Onderzoek hadden dan meegenomen kunnen worden, er hadden meer deskundigen geraadpleegd kunnen worden, etc.

De commissie is buiten de opdracht gegaan door nu al conclusies te trekken en aanbevelingen te doen. Bij een vervolgonderzoeksopdracht dienen de opmerkingen van Paul Kalma meegenomen te worden.

Amsterdam vindt het rapport gezien de omstandigheden een behoorlijk stuk werk, het bevat een aantal nuttige aanbevelingen, maar het gevaar bestaat dat campagne-technische aspecten gaan overheersen en dat er (bijna) wordt voorbijgegaan aan de politiek-inhoudelijke strategie. De kiezer moet overtuigd worden op basis van inhoudelijke argumenten. Op 9 november 1986 organiseert de partijraadsdelegatie Amsterdam een conferentie waarbij verder gediscussieerd zal worden over de toekomst van onze politiek.

Bij de **Jonge Socialisten** bestaat de indruk dat we geen stap verder zijn gekomen met het evaluatierapport en de resolutie; er wordt alleen over procedures gesproken en niet ingegaan op programmatische punten.

Op een aantal vragen van **Zuid-Holland** geeft het evaluatierapport geen antwoord (kan het op dit moment ook geen antwoord op geven), o.a. waarom hebben we de slag om het kabinet verloren, waarom wordt de PvdA niet als natuurlijke regeringspartij gezien. Er dient hierover een fundamentele discussie gevoerd te worden (waarbij in ieder geval geen besluitvorming op het congres plaatsvindt). Het partijbestuur dient zich hierbij niet te verschuilen achter een commissie, maar moet zijn eigen verantwoordelijkheid nemen.

Het gaat niet aan geen aandacht te schenken aan hetgeen Paul Kalma aangevoerd heeft.

Flevoland zou het gewaardeerd hebben als de commissie meer tijd gevraagd had aan de partijraad (tijdsdruk is ook één van de door de commissie aangegeven dilemma's). Waarom is niet duidelijk aangegeven wat definitieve en wat voorlopige aanbevelingen zijn? Het stuk was dan heel wat hanteerbaarder geweest. Het taalgebruik maakt het noodzakelijk het rapport meer keren te lezen.

Ook Flevoland is van mening dat het voor een juiste beeldvorming goed zou zijn de discussie langer te laten duren.

Friesland is van mening dat het evaluatierapport geen basis bied voor beleid inzake politieke en maatschappelijke strategie in de toekomst. De commissie treft geen blaam, wellicht heeft de partijraad een verkeerde opdracht gegeven. Er moet meer uitgegaan worden van onze sterke punten zoals het verkiezingsprogramma. Nu komen we over als een zichzelf, achteraf, beschuldigende partij. De partijraadsdelegatie Friesland volgt niet het standpunt van Paul Kalma en is van mening dat zijn brief niet op deze manier geschreven had moeten worden.

Rotterdam vindt het gezien de korte tijd en beperkte informatie een aardig rapport. Uit de analyses valt inspiratie te putten voor de statencampagne en verder bevat het rapport aanzetten voor meer algemene discussie. De bestaande structuren bieden voldoende mogelijkheden hiertoe.

Volgens **Drenthe** heeft de commissie aan de opdracht voldaan. Het verkiezingsprogramma biedt voldoende mogelijkheden om te laten zien waar we staan en verdere diepgaande onderzoeken worden dan ook nadrukkelijk afgewezen.

Den Haag merkt op dat de opdracht van de partijraad tweeslachtig is. Enerzijds diende de campagnetechniek onderzocht te worden en anderzijds de politieke uitstraling. Het eerste deel van de opdracht is goed vervuld; het rapport geeft een goede inventarisatie. Door het ontbreken van het Nationaal Kiezers Onderzoek is het voor de commissie niet mogelijk geweest de politieke uitstraling goed te beoordelen. Daar is een commissie ook niet het juiste orgaan voor. Het partijbestuur is politiek verantwoordelijk en dient de discussie verder op gang te brengen.

Noord-Holland-Noord meent dat de partijraad zelf schuld heeft aan de vervlaking van het rapport, omdat zij de commissie veel te weinig tijd gegeven heeft. Een vervolgonderzoek dient niet door de direct politiek verantwoordelijken uitgevoerd te worden, de partij moet als het ware een spiegel voorgehouden worden. Niet alleen de PolCa, maar de hele campagne en het professionele karakter daarvan dienen bij het onderzoek betrokken te worden, evenals de door Paul Kalma gemaakte opmerkingen.

Verder moet het rapport naar de afdelingen gestuurd worden en dient het partijbestuur een brede discussie te stimuleren.

Limburg wil nog eens benadrukken dat de partijraad veel te weinig tijd heeft gehad om zich gedegen te kunnen voorbereiden. De aanzet van de commissie is goed, maar er dient een vervolg te komen. Ook Limburg wil de opmerkingen van Paul Kalma bij de discussie betrekken. De positie van de afdelingen in de campagne wordt gemist in het rapport, er is absoluut geen begeleiding van de afdelingen geweest.

Tineke Netelenbos antwoordt namens de evaluatiecommissie

De evaluatiecommissie is van mening dat het gezien de door de partijraad gegeven opdracht en tijd niet nodig was de opdracht terug te geven. De commissie heeft, daar waar voldoende materiaal beschikbaar was, een aantal concrete goed onderbouwde aanbevelingen gedaan en verder zijn er voorlopige aanbevelingen gedaan die verder uitgewerkt en onderbouwd dienen te worden. De opdracht van de partijraad omvatte het evalueren van zowel de verkiezingsuitslag en de gevoerde campagne als de gehanteerde partij-politieke en -maatschappelijke strategie en daarnaast het zich richten op de partij in de toekomst. Al deze facetten komen in het evaluatierapport aan de orde en de commissie heeft een aantal zaken gesignaleerd. Het is aan het partijbestuur om daar verder uitwerking aan te geven.

De commissie is van mening dat het bij de partijraad verkeer gevallen zou zijn als ze meer tijd gevraagd had en daarom is zij met een tussenrapportage gekomen.

Bij het opstellen van het evaluatierapport zijn wel degelijk externe deskundigen geraadpleegd, maar zij konden op dat moment nog niet alle informatie verschaffen. Zo kon ook niets over programmatische punten gezegd worden, immers de invloed daarvan op de kiezer was nog niet bekend door het ontbreken van het Nationaal Kiezers Onderzoek. Daar waar je spreekt over de PolCa en externe deskundigen heeft de commissie geconstateerd dat ook daar voldoende externe deskundigen geraadpleegd zijn, maar je moet de inbreng van politici en deskundigen niet door elkaar heen laten lopen. De commissie is het ermeê eens dat het gevaar bestaat dat de nadruk komt te liggen op de campagne-technische aspecten en voorbijgegaan wordt aan de politiek-inhoudelijke effecten. De verantwoordelijkheid voor de politieke strategie ligt bij het partijbestuur; de PolCa is een uitvoerend orgaan en dient derhalve zo klein mogelijk gehouden te worden.

Het rapport gaat niet alleen uit van de techniek van de campagne. Het door Paul Kalma aan de orde gestelde, nl. de relatie tussen de positie van de partij in de jaren '70 en nu -het al dan niet gezien worden als natuurlijke regeringspartij-, wordt ook in het rapport behandeld.

Hoewel een complete herbezinning in drie maanden tijd natuurlijk niet mogelijk is, is bij voorbeeld voor de Statencampagne een aantal concrete aanbevelingen ge-

daan. De kritiek dat het rapport ons geen stap verder brengt is dan ook niet terecht. De opmerking dat het goed is om van je sterke punten uit te gaan wordt onderschreven, maar je moet dan wel heel goed weten wat je sterke punten zijn. Daarvoor heb je weer gegevens, onderzoek e.d. nodig. Ook al het gaat om je maatschappelijke strategie moet je goed weten wat je daarmee programmatisch wilt. De commissie doet een aantal suggesties voor verder onderzoek, omdat de benodigde gegevens niet uit lopend onderzoek te halen zijn.

De opmerking dat de positie van de afdelingen niet in het rapport terug te vinden is, is juist. Het rapport is niet naar alle geledingen uitgewerkt.

Namens het partijbestuur antwoordt **Stan Poppe**:

Volgens het partijbestuur heeft de commissie uitvoering gegeven aan het besluit van de partijraad. Het rapport biedt allerlei constructieve bijdragen voor in de toekomst vast te stellen strategie. Het evalueren van de campagne-technische strategie heeft geleid tot direct uitvoerbare stellingen met het oog op de Statencampagne. Het rapport zal mede basiss zijn voor een fundamentele bezinning over de toekomst van de partij en haar werkwijzen.

Het partijbestuur is namelijk van mening dat een fundamentele bezinning wel degelijk nodig is. De stelling dat het ontwikkelen van een goede strategie mogelijk is op basis van het verkiezingsprogramma is wat al te gemakkelijk.

Naar aanleiding van de opmerking dat er voor campagne-technische zaken deskundigen geraadpleegd moeten worden, wordt opgemerkt dat deze ondersteuning al plaatsvond. De campagneleider is constant bijgestaan door deskundige adviseurs. Het commentaar van de commissie dat deze deskundigen door de cultuur in de partij soms niet goed tot haar recht is gekomen, neemt het partijbestuur ter harte (organisatie en omvang PolCa).

Naar aanleiding van de kritiek dat de pers eerder over de stukken beschikte dan de partijraad zet Stan het volgende uiteen: omdat bleek dat de pers over de stukken beschikte, heeft het partijbestuur besloten direct, na de discussie in het partijbestuur, een persconferentie te geven om de beeldvorming te kanaliseren en te voorkomen dat de pers op eigen houtje het verschil in standpunten breed zou gaan uitmeten. Daarna zijn de stukken zo snel mogelijk naar de partijraad gestuurd.

Naar de mening van het partijbestuur moet een aantal zaken worden gedaan:

- gegevens uit het Nationaal Kiezers Onderzoek (voor zover mogelijk) gebruiken voor
 - * de statencampagne;
 - * het bepalen van de invloed van de gevoerde politiek strategie op de beeldvorming van de diverse groepen kiezers;
 - * de discussie over het feit waarom wij niet als natuurlijke regeringspartij worden gezien (te zamen met ander beschikbaar materiaal);
- het voorbereiden van een fundamentele discussie
 - * op het congres tijdens fringe meetings discussies voeren, dus na de statencampagne. Daarna zal de discussie in de afdelingen gevoerd worden;
 - * de uiteindelijke vormgeving alsmede het trekken van conclusies is een taak van het partijbestuur;
 - * het partijbestuur zal de partijraad zo spoedig mogelijk op de hoogte brengen hoever de voorbereiding gevorderd is, maar vraagt de partijraad niet weer een tijds-klem te leggen.

Stan merkt in eerste instantie op dat het partijbestuur akkoord zou kunnen gaan met de motie van Groningen (nadat deze door Groningen zelf geamendeerd is), maar dit wordt herroepen na een schorsing. Het partijbestuur voegt een negende punt toe aan zijn resolutie dat als volgt luidt: Draagt het partijbestuur op vervolgonderzoek te laten verrichten en de resultaten daarvan voor te leggen aan een volgende vergadering van de partijraad.

De tekst van de resolutie luidt als volgt:

RESOLUTIE INZAKE EVALUATIE VERKIEZINGEN 1986

De partijraad, van de Partij van de Arbeid, in vergadering bijeen op 26 en 27 september 1986 te Amsterdam,

1. -Heeft kennis genomen van de voorlopige conclusies van de Evaluatiecommissie Kamerverkiezingen 1986 over
 - a. de analyse van de verkiezingsuitslag en de beeldvorming onder de kiezers over de Partij van de Arbeid;
 - b. de strategische uitgangspunten, de uitvoering daarvan en de vormgeving van de verkiezingscampagne;
 - c. de ervaringen met onze coalitiestrategie sinds de jaren zeventig en de thematische verbijzondering daarvan onder het kabinet-Lubbers;
 - d. de maatschappelijke strategie en het intern functioneren van de partij;-Daarnaast van de brief en de suggesties van het commissielid Kalma.
2. Stelt vast
 - a. dat het gelet op de beperkte tijd en op het feit dat tal van onderzoeksgegevens nog niet beschikbaar zijn, niet mogelijk is gebleken om velerlei aspecten met betrekking tot de campagne en de politieke positie van de partij afdoende te analyseren;
 - b. dat het desalniettemin van belang is dat de partij van deze voorlopige bevindingen kennis neemt en daaraan reeds nu, waar mogelijk, enkele conclusies verbindt voor de werkwijze van de partij en voor de noodzakelijke uitwerking van de vele nog openstaande vragen;
 - c. dat de commissie overigens, binnen de gegeven beperkingen, een te waarderen aanzet heeft gegeven voor verdere bezinning en uitwerking.
3. Reeds bij de opzet en uitwerking van de statencampagne 1987 zullen de gebleken zwakke punten van de gehouden kamercampagne zoveel mogelijk moeten worden vermeden.
Het partijbestuur dient met spoed conclusies te trekken uit de aanbevelingen van de commissie betreffende samenstelling van en taakverdeling binnen de PolCa. Ook zullen de mogelijkheden om een relatie te leggen tussen nationaal en provinciaal beleid maximaal en systematisch moeten worden benut.
4. Met spoed zullen ter beschikking komende resultaten van het Nationaal Kiezers Onderzoek moeten worden geanalyseerd om na te gaan welke verdere

aanwijzingen daaruit voor de statencampagne en toekomstige politieke aanpak voortvloeiën. Daarbij zullen ook de overige aanbevelingen van de Evaluatiecommissie moeten worden betrokken. Het partijbestuur dient middelen uit te trekken om (externe) deskundigen de daarvoor nodige onderzoeken te laten uitvoeren.

5. Ook reeds in het komende seizoen dienen de activiteiten ter voortzetting en verdieping van onze maatschappelijke contacten te worden geïntensiveerd.
6. Aan de Tweede-Kamerfractie wordt verzocht:
 - a. in het kamerwerk bijzondere aandacht te besteden aan uitwerking en presentatie van dié onderdelen van het PvdA-beleid, die meer mogelijkheden bieden voor een progressief provinciaal en gemeentelijk beleid;
 - b. regelmatig de in partijorganen, bij individuele partijgenoten en in maatschappelijk organisaties aanwezige deskundigheden in te schakelen bij het ontwikkelen van nieuwe ideeën en initiatieven.
7. Het partijbestuur wordt opgedragen om mede op basis van de aanbevelingen van de Evaluatiecommissie een nota en andere initiatieven voor te (laten) bereiden over gewenste vernieuwingen in de partij. Hierbij dient gebruik te worden gemaakt van adviezen van personen en groepen in en buiten de partij. Het partijbestuur wordt verzocht mogelijkheden te zoeken om al tijdens het aprilcongres 1987 over onderdelen van deze problematiek een eerste gedachtenwisseling te hebben en de discussie in de partij in het najaar van 1987 af te ronden.
8. Daarbij moet o.a. aandacht worden besteed aan:
 - a. de vraag naar wenselijke wijzigingen of aanvullingen van
 - de prioriteitsstelling en accentuering van programmapunten en doelstellingen;
 - onze relatie tot andere politieke partijen;
 - b. de maatschappelijke positie van de partij;
 - c. de manier waarop discussie en meningsvorming in de partij kwalitatief kunnen worden verbeterd en aantrekkelijker gemaakt;
 - d. de beleidsgebieden waarop de partij haar opvattingen moet actualiseren ten einde de steun voor haar denkbeelden over maatschappelijke en politieke vernieuwing te verbreden.
9. Draagt het partijbestuur op vervolgonderzoek te laten verrichten en de resultaten daarvan voor te leggen aan een volgende vergadering van de partijraad.

2. Bespreking verslagen neveninstellingen en notitie SGGP

De volgende opmerkingen, gegroepeerd per neveninstelling, werden gemaakt:

WBS:

- Opmerkelijk weinig vrouwelijke medewerkers bekleden hogere posities.
- In de literaire uitgaven worden de vrouwenstudies gemist.
- Hoe is de stand van zaken met betrekking tot het manifest Toekomst sociaal-democratie?
- Het lijkt wel of het Fonds Bijzondere Publikaties een geldschietter van de WBS is.
- Het stuk over de SGGP is zeer verhelderend.
- Medewerkers van de WBS produceren individueel interessantere stukken dan de WBS als instituut.
- Kunnen de gesprekskringen benut worden voor de discussie over vraagstukken als de politieke strategie etc.? De WBS zou hierbij een inhoudelijke ondersteuning moeten geven. Hiertoe zouden meer middelen beschikbaar gesteld moeten worden aan de WBS.
- Het feit dat veel van het werk van de WBS in de lucht blijft hangen, komt neer op drie problemen: tijdstip van verschijnen; organisatie (deskundigheid in partij mobiliseren); coördinatie (partij moet ideeën meer oppakken).

JS:

- Is er een inzameling voor dit jaar geïnitieerd?
- In de Nieuwe organisatie Structuur organiseert de JS alleen op plaatselijk niveau, hoe moeten de gewesten hun taak naar de JS toe invullen?

SVP:

- Wat zijn nu precies de accentverschuivingen bij de SVP? Wat staat er in zo'n bestuursrapport?
- Is het geld dat de SVP heeft gekregen op basis van het meerjarenplan toegekend?
- In verband met de bezinning over de overwinning nederlaag kan een cursus geschiedenis zeker helpen. Voor de cursus geldt hetzelfde als voor de cursus Wegwijs, namelijk was 1985 wel zo'n geschikt jaar in verband met de verkiezingen?

Antwoord WBS (Joop van den Berg):

- De overheersing van het aantal mannen in wetenschappelijke functies is inderdaad te groot. Over hetgeen de WBS aan herverdeling van macht in de samenleving tussen man en vrouw kan en zal doen vormt zich langzaam een beeld. Dit zal vorm gegeven worden in aanbevelingen aan het curatorium. De partijraad zal op de hoogte gehouden worden.
- Manifest: er zijn ontwikkelingen in de samenleving die voor de sociaal-democratie een uitdaging vormen: proces individualisering; ontwikkeling technologie met name informatica; economische ontwikkeling en noodzakelijke herwaardering van het begrip economische groei. De sociaal-democratie zal de grenzen van de nationale staat moeten overschrijven en zich op internationaal niveau als een zelfstandige macht moeten ontwikkelen.
- Als de WBS in financiële problemen raakt, moet het Fonds Bijzondere Publikaties deze problemen ondervangen, totdat de inkomsten en uitgaven weer op elkaar zijn afgestemd. Daar is het indertijd ook voor ingesteld.
- Als de WBS zich gaat bezighouden met politiek-strategische vraagstukken, loopt zij het risico direct in het vaarwater te komen van hetgeen de partij als poli-

tieke organisatie als eerste opdracht heeft en in een positie te komen waarin zij niet meer wordt gezien als dienstverlenend instituut, maar als bemoeial in besluitvormingsprocessen. Er dient dus gezocht te worden naar middelen zoals de gesprekskringen. Omdat in één kring op landelijk niveau niet alle interessante discussies georganiseerd kunnen worden, is het mogelijk dat de WBS een beroep doet op de gewesten om op afdelings- / gewestelijk niveau discussies van de grond te krijgen zodat meer mensen bij het debat betrokken kunnen worden. De

WBS en de partij zouden moeten bekijken wat mogelijk is om de middelen van de WBS te vergroten. De WBS dient hierbij wel terughoudend te zijn, in de eerste plaats dient zij zelf te zoeken naar adequate financiële middelen.

- Tijdstip van verschijnen kan een probleem zijn. Soms is er hierdoor te veel aandacht, soms te weinig. In beide gevallen is dit goed op te vangen door in een later stadium op de zaak terug te komen. Een conferentie kan de discussie verbreden, degenen die er in de praktijk mee te maken hebben kunnen erbij betrokken worden.

Antwoord JS (Dick Wijffe):

- Er zal dit jaar geen nieuwe inzameling gehouden worden, omdat de JS daarbij in het vaarwater van anderen zou komen. Er wordt nog steeds gewacht op de reactie van WVC inzake de schikking. De JS is bezig allerlei kosten te leren beheersen en te bezuinigen, waardoor het er naar uitziet dat er aan het eind van dit jaar een klein overschot zal zijn.
- In een aantal regio's vindt een regio-overleg plaats. Daar is de verstandhouding met de gewesten dan ook redelijk tot goed te noemen. De leden van het Algemeen Bestuur zijn de aangewezen personen om de contacten met de partij te verbeteren. De afdelingen zijn autonoom; de regio's kunnen ingericht worden zoals zij dat zelf willen.

Antwoord SVP (Frans Becker):

Door personeelstekorten is een aantal zaken op een laag pitje komen te staan; daarin zal nu verbetering komen.

- Het bestuursrapport gaat over de accentverschuivingen bij de SVP. De vertaling van het bestuursrapport in een meerjarenplanning is door het Algemeen Bestuur vastgesteld. Het bestuursrapport zal ter kennisname aan de partijraad gestuurd worden.

Hierna zijn de verslagen besproken.

3. Bespreking nieuwe opzet ontwerp-statuten en -reglementen

Voorafgaand aan de behandeling van de nieuwe ontwerp-statuten en -reglementen merkt partijsecretaris **Wim van Velzen** het volgende op:

De partijraad wordt gevraagd een advies te geven over de vormgeving, de inhoud zal niet op deze partijraad ter discussie staan.

Er zijn in principe geen inhoudelijk wijzigingen aangebracht, alleen daar waar tegenstrijdigheden bestonden.

De verschillende niveaus zijn uit elkaar gehaald en het is de bedoeling deze in vier

verschillende katernen onder te brengen (algemeen, afdelingen, gewesten, landelijk). Verder zijn àl te uitvoerige regelingen uit de reglementen gehaald. De tekst wordt herschreven, zodat een en ander goed leesbaar is.

Vanuit de partijraad werden de volgende opmerkingen ten aanzien van de vormgeving gemaakt:

- over het algemeen wordt de opzet goed overzichtelijk genoemd, echter niet iedereen is deze mening toegedaan. In plaats van een gestroomlijnd overzicht, waarin bij voorbeeld één uniform kandidaatstellingsreglement met een aantal uitzonderingsbepalingen, is gekozen voor een uiteenrafeling;
- er heeft een verschuiving plaatsgevonden van statuten naar reglementen;
- omdat de data verdwenen zijn uit de kandidaatstellingsprocedures zou het goed zijn de te verrichten handelingen in een schema onder te brengen;
- een schema zou ook nuttig zijn voor de wijze waarop stukken gelezen dienen te worden;
- er dient een overzicht gemaakt te worden van de inhoudelijke wijzigingen, want die zitten er wel degelijk in;
- er kan meer opgeschoond worden in de reglementen voor de afdelingen;
- de zaken die zijn vastgesteld in de Nieuwe Organisatie Structuur van de JS zouden in het nieuwe reglement meegenomen moeten worden;
- in het reglement wordt een aantal zaken steeds weer herhaald, bijv. de stemprocedures.

Naast de constatering dat er wel inhoudelijk wijzigingen aangebracht zijn, werden de volgende inhoudelijke opmerkingen gemaakt:

- waarom zijn de doorlatingsvergaderingen bij bepaalde organen vervallen en bij andere niet?
- overleg van gewest/kieskring met aanpalend gewest over mogelijke herverzekering van een kandidaat is vervallen;
- er wordt geconstateerd dat er onevenwichtigheid bestaat ten aanzien van de verdeling van functies; wat op afdelings-/gewestelijk niveau niet mogelijk is, kan op landelijk niveau wel;
- alle lagen in de partij kunnen geschorst worden, behalve de partijbestuursleden. De partijraad zou hiertoe de mogelijkheid moeten hebben. Het congres zou kunnen fungeren als beroepsinstantie;
- gewenst is het opnemen van de onverenigbaarheid bezoldigde bestuurders/kamerlidmaatschap en partijvoorzitter/kamerlidmaatschap;
- het aantal kamerleden dat deel mag uitmaken van het partijbestuur moet lager;
- een deel van de opdracht was om te bezien of de taakverdeling tussen de verschillende organen en de partij juist verwoord is, er geen onnodige taken zijn opgenomen en of er één lijn getrokken is binnen de verschillende onderdelen. Een aantal zaken dient, gezien deze opdracht, nader bekeken te worden (gemeentelijke federatie, publikatie namen kandidaten gemeenteraad, provinciaal contact).

Wim van Velzen antwoordt namens het partijbestuur

- De constatering dat er een verschuiving heeft plaatsgevonden van de reglementen naar de statuten berust op een misverstand. In de statuten is datgene ondergebracht wat daar per se in moet, de rest staat in de reglementen.

- Er is gepoogd te komen tot een generale kandidaatstellingsprocedure, maar daarbij werd de lijst met uitzonderingsbepalingen voor de diverse organen zó groot, dat besloten is om de procedures toe te spitsen op het desbetreffende orgaan.
- Het weglaten van de data kan een riskante zaak zijn, vooral bij afdelingen met een grote doorstroming. Daarom is de SVP gevraagd een handleiding te maken om het geheel inzichtelijker te maken.
- Het partijbestuur neemt de suggestie over om daar waar inhoudelijke wijzigingen voorgesteld worden, deze wijzigingen met de argumenten daarvoor heel duidelijk apart bekend te maken, waarna de beoordeling inzake de statuten aan het congres is en inzake de reglementen aan de daaropvolgende juni-partijraad.
- Als er inderdaad meer mogelijkheden voor opschoning zijn, neemt het partijbestuur daarvan gaarne kennis.
- De JS heeft een dusdanige status, dat opname daarvan in onze reglementen niet past.
- Er wordt bekeken of de stemprocedures in een algemeen hoofdstuk onder te brengen zijn.
- De doorlaatvergaderingen zijn in veel afdelingen slechts een formaliteit, in een aantal afdelingen worden zij zelfs oneigenlijk gebruikt. Toegegeven wordt dat er doorslaggevend argumenten moeten zijn om de doorlaatvergaderingen voor bepaalde organen wel en voor anderen niet te laten vervallen. Dit zal nog eens nader bekeken worden.
- Het partijbestuur is het ermee eens dat het overleg over mogelijke herverzekering van een kandidaat gehandhaafd moet worden, maar er dient iets geregeld te worden m.b.t. de positie van nieuwe kieskringen. Op dit punt dient helderheid gecreëerd te worden.
- Er bestaat inderdaad onevenwichtigheid in de vermenging van functies, maar daarvoor is indertijd gekozen i. v. m. de volstrekt eigen positie van de Tweede Kamer en het feit dat je daar geen lichamen boven hebt. Naar het congres zal nog eens duidelijk geargumenteed worden waarom vastgehouden wordt aan de constructie zoals die nu in het reglement zit.
- Het partijbestuur acht het onverstandig het nu geldende inzake partijvoorzitter/kamerlidmaatschap te wijzigen.
- Over het aantal kamerleden in het partijbestuur zijn de meningen binnen de partij verdeeld: het partijbestuur zal in ieder geval geen wijzigingsvoorstellen doen.
- Bij alle andere lichamen die je kunt schorsen is er een orgaan dat in de rechten treedt van het lichaam dat geschorst is. Bij schorsing van het partijbestuur is die mogelijkheid niet meer aanwezig.
- Voor de publikatie van de namen bij kandidaatstellingen moet één lijn te vinden zijn.
- Een aantal zaken raakt wel heel erg de inhoud. Zij zullen nader bekeken worden en meegenomen moeten worden in een voorstel naar congres/partijraad toe.

Geconcludeerd kan worden dat de partijraad van mening is dat de voorgelegde gewijzigde statuten en reglementen voor wat betreft de vorm de instemming hebben van de partijraad.

ACTIES

Functionele werkgroep milieu en energie

In de verslagperiode kwam de werkgroep milieu en energie zes maal bijeen. Er werd een reactie opgesteld met betrekking tot het structuurschema natuur- en landschap, het aardgasbeleid in Nederland werd behandeld, de 'jacht' kwam aan bod (over dit onderwerp volgde een notitie richting partijbestuur); richting fractie gingen aanbevelingen met betrekking tot IMP-milieu en Werk maken, voorts is de organisatie van het natuur- en milieubeleid besproken en tot slot is er een reactie op de nota ruimtelijke perspectieven opgesteld.

Vanuit het milieuberaad zijn initiatieven ondernomen om een gesprek te organiseren met de SPD over Kalkar, vanuit de werkgroep milieu en energie is een bijeenkomst uitgeroepen met de voorzitters van de functionele werkgroepen. Belangrijk voorstel was dat bij het indienen van de amendementen voor het verkiezingsprogramma de functionele werkgroepen beschouwd moeten worden als een afdeling en voorts is er gepleit om te komen tot een vooroverleg tussen de functionele werkgroepen en de 'kopgroep'.

De overleggroep economie en milieu (OGEM) waarin het partijbestuur, Tweede-Kamerfractie en de functionele werkgroep milieu en energie vertegenwoordigd zijn, vergaderde slechts twee maal. Aan bod kwam: ontwerp electriciteitswet en de begroting milieubeheer. Verder kwam het progressief overleg (een werkgroepoverleg van PvdA, CPN, PPR, PSP, EVP en D66) regelmatig bijeen om informatie en aandachtspunten uit te wisselen.

In de verslagperiode is het bestuurlijk overleg met de PvdA/SEP-collega's verder uitgewerkt.

In de verslagperiode is Milieu-actueel vier maal verschenen. Opgemerkt kan worden dat de vraag naar dit blad steeds groter wordt. In de reeks Notities over milieu en energie verscheen Het perspectief van een vernieuwend milieu-, energie-, en grondstoffenbeleid. Aangezien de functionele werkgroep milieu en energie zich intensiever wil richten op het lokale en regionale beleid, is het dagelijks bestuur van de werkgroep uitgebreid met twee personen, te weten Barbara van Beijma en Hank van der Snoek. Reeds zitting hadden: Jaap Jelle Feenstra (voorzitter), Peter Visser, Annemarie Goedmakers, Rik Herngreen, Hans Altevogt en Luc van den Berg (secretaris).

Functionele werkgroep ombudswerk

1. Inleiding

Het ombudswerk heeft in de verslagperiode niet te klagen gehad over gebrek aan belangstelling. Zowel afdelingen, kamerfractie als partijbestuur hebben steeds meer interesse en waardering voor het werk van de ombudsteams. In een aantal plaatsen (o.a. Oldenzaal) schrijft men de winst bij de gemeenteraadsverkiezingen (boven het landelijk gemiddelde) mede toe aan de activiteiten van het plaatselijke ombudsteam. De landelijke werkgroep heeft geen nieuwe initiatieven kunnen ondernemen. De twee verkiezingscampagnes hebben een groot tijdsbeslag gelegd op de leden van de werkgroep, waarvan velen kandidaat stonden voor de gemeenteraad. De veranderingen in wetten, met directe gevolgen voor de huishoudporte-

monnee, waren in deze periode talrijk. De afschaffing van de bejaardenzaken-fondsverzekering, de individualisering AOW, de studiefinanciering en de aankomende stelselherziening sociale zekerheid bezorgden het ombudswerk veel werk.

2. De werkgroep en haar activiteiten

Het doelmatig functioneren van de landelijke werkgroep heeft door diverse oorzaken onder grote druk gestaan. Met name aan het eind van het verslagjaar leek het erop, dat slechts enkele actieve leden overbleven en de binding met de gewesten in gevaar kwam.

Voorzitter Douwe van Dam moest wegens het aanvaarden van het wethouderschap z'n functie neerleggen en ook Jo Koks (Noord-Holland-Zuid) gaf de wens te kennen haar lidmaatschap te beëindigen. Het gewest Friesland had nog steeds niet in de vacature van Piet Hutte voorzien, terwijl Lia van Rossen (Zuid-Holland) wegens gezondheidsredenen moest afhaken. Ton Besselink (Zeeland) keerde de partij om 'politieke redenen' de rug toe. Pas in september 1986 werd de werkgroep versterkt met nieuwe leden, waardoor het nieuwe verslagjaar van start kon gaan met de volgende mensen: voorzitter Merlijn v.d. Wittenboer (Noord-Brabant-Oost), Carin van Hulsteyn (Utrecht), Henk Kosmeijer (Groningen), Thea Schuurman (Flevoland), Kees Doornbos (Zuid-Holland), Ruud Dijkstra (Friesland), Willem Rutten (Overijssel), Dirk Jeroense (Zeeland), Guus Maat (Utrecht) en Peter Gemmeke (secretaris). Harry Tysselink en Ruud Heersping vervulden hun vervangende dienstplicht bij het ombudsteam van de Tweede-Kamerfractie.

Zoals in de inleiding reeds werd geconstateerd heeft de werkgroep weinig nieuwe initiatieven tot ontwikkeling gebracht. Gelukkig is er wel netjes op de winkel gepast, waardoor de 'service'-verlening aan de plaatselijke teams in stand is gebleven. Naast een uitgebreid informatiepakket voor beginnende teams kunnen de ombudsteams bij de landelijke werkgroep het volgende materiaal bestellen: affiches, briefpapier, enveloppen en huis-aan-huisfolders. Van de huis-aan-huisfolders zijn meer dan 40.000 exemplaren in het land verspreid. De afgesloten WA-verzekering geeft vele vrijwilligers een gerust gevoel zonder dat dit ten koste gaat van de nodige zorgvuldigheid. De informatiestroom 'sociale zekerheid' die via de Witsenkader de ombudsteams moest bereiken, heeft niet naar behoren gefunctioneerd. De werkgroep heeft gemeend naar andere wegen te moeten zoeken om de ombudsteams op de hoogte te houden van nieuwe ontwikkelingen op het terrein van sociale zekerheid, belastingen etc. Het contactblad 'De Ombofoon' wordt nu regelmatigiger uitgebracht en de kwaliteit is verbeterd. De ledenkrant van de Partij van de Arbeid heeft een nieuwe rubriek 'Aandacht voor'. De onderwerpen worden in samenwerking met het landelijk ombudswerk vastgesteld. De lang geuite wens, nl. meer aandacht voor ons werk in de partijpers, kan hiermee in de komende tijd makkelijker worden vervuld. Een deskundigenregister is, ook na oproepen in 'Voorwaarts' en 'Witsenkader' niet tot stand gekomen.

De werkgroep is slechts enkele keren bij elkaar geweest. De discussies over consumentenrecht en gemeentelijk inkomensbeleid hebben hun weerslag in De Ombofoon gevonden. De ombudsteams hebben een half jaar voor de invoering van het nieuwe sociale zekerheidsstelsel de eerste informatie ontvangen, waardoor zij voorbereid waren op de te verwachten stroom van vragen. Daarnaast heeft de werkgroep een plan gemaakt, waarin in fases wordt aangegeven op welke wijze het

plaatselijk en gewestelijk werk kan worden gestimuleerd. Verder heeft de werkgroep zich bezonnen op de wenselijkheid van het ombudswerk-oude-stijl. De ingewikkeldheid en de verscheidenheid van de vragen en klachten blijven toenemen. Het wordt steeds moeilijker om de problemen onder een gemeenschappelijke noemer te plaatsen. De praktijk wijst uit dat de behoefte aan ombudswerk zeker niet tanende is. Aangepast aan de ontwikkelingen in de komende jaren, blijft de individuele hulpverlening (klaar staan voor de mensen) prioriteit hebben.

3. Ombudswerk in de praktijk

Het aantal afdelingen, dat op enigerlei wijze ombudswerkactiviteiten onderneemt, is sterk groeiende. In bijna 200 afdelingen zijn zo'n 900 partijgenoten bij het ombudswerk betrokken. Ons informatiemateriaal wordt veelvuldig opgevraagd en de leden van de landelijke werkgroep worden regelmatig door afdelingen uitgenodigd om over het ombudswerk te komen praten. In Friesland, Zeeland, Utrecht, Zuid-Holland, Noord-Brabant-Oost en Noord-Holland-Zuid functioneren gewestelijke werkgroepen. In Groningen is helaas nog geen gewestelijke coördinatie tot stand gekomen. In Flevoland heeft het gewestelijk bestuur iemand verantwoordelijk gesteld voor het ombudswerk. We kunnen constateren dat in die gebieden waaraan de landelijke werkgroep bijzondere aandacht besteedt, het aantal afdelingsactiviteiten langzaam toeneemt (bv. Limburg). Meer dan 10.000 mensen hebben in deze verslagperiode een beroep gedaan op het ombudswerk. Zo steeg in Zuid-Holland het aantal mensen dat aanklopte bij het plaatselijk ombudswerk van 816 naar 1.236. Opvallend in dit gewest is een forse stijging van de huurzaken (36% van de behandelde zaken). Deze groei is met name veroorzaakt door de toename van het aantal vragen en klachten over huursubsidie. In Noord-Brabant-Oost hadden 920 personen contact met de ombudsteams. Zo behandelde Boxmeer 145 zaken. Op deze wijze heeft de partij een voortdurend contact met de mensen die de gevolgen van het regeringsbeleid ondervinden.

Het ombudsteam van de Tweede-Kamerfractie heeft de signalen uit het land opgepakt. Talloze kamervragen waren het gevolg van in de praktijk gebleken hiaten in de regelgeving. Zo is er parlementaire actie ondernomen op de terreinen van eenmalige uitkering, studiefinanciering, gevolgen individualisering AOW, vreemdelingenwetgeving, bejaardenziefondsverzekering (invoering WTZ), bijstandswet en het hanteren van verschillende leeftijden van één persoon door twee verschillende uitvoeringsinstanties, waardoor betrokkene geen AOW (te jong) en geen WAO (te oud) ontving. Op sommige terreinen hebben we kleine verbeteringen in de regelingen bewerkstelligd.

Functionele werkgroep onderwijs

De functionele werkgroep onderwijs kwam in deze periode acht maal bijeen. Achtereenvolgens is gesproken over:

- basiseducatie met Joop Worrell;
- beroepseducatie voor volwassenen met Frans Leijnse;
- amendementen met betrekking tot het verkiezingsprogramma;
- plaats niet-cognitieve vakken, uitmondend in een discussie over de verhouding tussen alle vakken binnen de basisvorming;

- actie-plan functionele werkgroep onderwijs;
- verkiezingscampagne 1986;
- het WRR-rapport over de basisvorming met K. Schuyt en Frans Leijnse;
- (voorbereiding) studieconferentie over de basisvorming op 4 oktober 1986.

In bovengenoemde periode kwamen daarnaast enkele subgroepen bij elkaar. Zoals bekend vormen de leden van de verschillende subgroepen de plenaire vergadering van de functionele werkgroep onderwijs. Binnen de functionele werkgroep onderwijs kennen we de volgende subgroepen:

- onderwijs en arbeid;
- onderwijs en automatisering;
- onderwijsvoorrrangsbeleid;
- speciaal onderwijs;
- volwasseneneducatie.

Het dagelijks bestuur heeft bestaan uit: Fred van Witsen (voorzitter), Ger Geitenbeek (vice-voorzitter), Jan van der Wey, op 17 december 1985 opgevolgd door Berend Prenger (secretaris) en Tineke Netelenbos (partijbestuur).

De ambtelijke ondersteuning vanuit het partijbureau werd verzorgd door Luc van den Berg.

Op 29 november 1985 is een wethoudersoverleg gehouden over de Hefvo/STC-operatie.

In het afgelopen jaar zijn twee bulletins verschenen:

- november 1985: Onderwijs en automatisering;
- juli 1986: Basisvorming in het onderwijs.

Verder is de functionele werkgroep onderwijs vertegenwoordigd geweest op een samenwerkingsoverleg met de andere functionele werkgroepen door Fred van Witsen.

Berend Prenger en Leo van de Voort hebben de partij en het onderwijs vertegenwoordigd op Europese onderwijsconferenties van de bond van socialistische partijen in Luxemburg en Spanje.

Functionele werkgroep volkshuisvesting

In de functionele werkgroep volkshuisvesting is in de verslagperiode gesproken over de rijksbegroting 1986. Enige nuttige aanbevelingen zijn hierover richting fractie verzonden. Uitvoerig is gesproken over het voorontwerp huisvestingswet. Aan bod kwam verder marges van het volkshuisvestingsbeleid; een werkgroepje is ingesteld om dit verhaal verder uit te werken, Er kwam een notitie op tafel die als uitgangspunt diende voor een nieuw geformeerd werkgroepje. Vraag is hoe krijgen volkshuisvesting weer op de politieke agenda en hoe krijgt het onderwerp een nieuw elan. Deze werkgroep is met toestemming van het partijbestuur aan de slag gegaan om deze opdracht verder uit te werken.

Tot slot is in de verslagperiode het initiatief genomen om voorbereidingen te treffen

(te samen met de EVS, de Rooie Vrouwen en de SGGP) voor het jaar van de daklozen, 1987 (Habitat).

Het dagelijks bestuur van de werkgroep bestaat uit: Chris van der Schoot (voorzitter), Tineke Netelenbos, Willemien Tromp en Luc van den Berg (secretaris).

Functionele werkgroep werkgelegenheid en bedrijfsdemocratisering

De belangrijkste activiteit in het verslagjaar waren de door de werkgroep georganiseerde regionale bijeenkomsten (4) naar aanleiding van het verschijnen van de rapporten Werk maken en Werk delen. De belangstelling voor deze bijeenkomsten kan redelijk succesvol genoemd worden (30/90 personen). Het voornaamste doel van deze bijeenkomsten, het geven van voorlichting, kan dan ook geslaagd genoemd worden.

Ook binnen de werkgroep is, samen met de werkgroep milieu en energie, nog eens apart gepraat over Werk maken, toegespitst op het gebruik van nieuwe technologieën.

In het verslagjaar kwam verder aan bod: de relatie ondernemingsraad/vakbeweging, de atv, het verkiezingsprogramma en het functioneren van de werkgroep (zelf). Met betrekking tot het laatste: hierin is vanuit het dagelijks bestuur veel werk gestoken. Het dagelijks bestuur is uitgebreid tot tien personen, er is een werkplan opgesteld voor de komende anderhalf jaar, waarbij aandacht voor een aantal thema's als de relatie partij/vakbeweging, de rol van socialisten als werkgever, arbeidsverhoudingen, zekerheden en onzekerheden, werk maken, sociaal vernieuwen. De opzet is zodanig dat er in kleine groepen deskundigen over een bepaald thema wordt gebrainstormd, de verkregen informatie gaat de regio in en vervolgens wordt het weer teruggekoppeld naar de werkgroep en volgt er uiteindelijk een landelijke conferentie Werk maken, sociaal vernieuwen (mei 1987). Tevens wordt er in de komende periode een inventarisatie gemaakt per gewest over geslaagde vormen van werkgelegenheidsprojecten. Dit intensieve programma heeft veel voorbereiding gevraagd en men heeft zich tot doel gesteld rondom mei/juni 1987 met resultaten te komen. De conferentie over de relatie partij/vakbeweging, die net buiten het verslagjaar viel, kan in ieder geval een succes genoemd worden.

In de verslagperiode kwam de werkgroep zeven maal bijeen. Het dagelijks bestuur bestaat uit de volgende personen: Nico Broers (voorzitter), Annet van de Hoek, Joop van den Berg, Stan Poppe, Rudger Schuitemaker, Wibo Kooie, Meine Pit, Frans Leijnse, Ruud Vreeman, Hans Schuurman en Luc van den Berg (secretaris).

INTERNATIONAAL SECRETARIAAT

Het eind van 1985 stond in het teken van het volkspetitionnement tegen de kruisraketten, waaraan Maarten van Traa als lid van het bestuur van het KKN een belangrijke bijdrage leverde. Op 26 oktober 1985 kwam deze actie ten einde in de Houtrusthallen in Den Haag. Van Traa voerde daarbij het woord, evenals M.J. Faber, Sienie Strikwerda en premier Lubbers.

Op 6 september 1985 werd het bureau van de federatie bezocht in Brussel. Op 12 september 1985 bezochten M. van Traa, K. de Vries en R. ter Beek de Scandilux-vergadering in Brussel.

Van 11 tot 12 oktober 1985 congresseerde de Franse PS in Toulouse. Van Traa vertegenwoordigde hier de PvdA.

Wim Kok ging met Maarten van Traa naar de speciale ontwapeningsconferentie van de Socialistische Internationale in Wenen, die gehouden werd op 16 en 17 oktober 1985. Hier vonden speciale gesprekken plaats met een delegatie van de communistische partij van de Sovjet-Unie over het rakettenvraagstuk.

Op 7 november 1985 werd Irina Grivnina, waarvoor ook de PvdA zich heeft ingezet officieel in Den Haag ontvangen. Van Traa was hierbij aanwezig.

Naast het Scandilux-kader is ook het Eurolux-kader verder ontwikkeld door een tweede vergadering van de socialistische en sociaal-democratische partijen uit Europese NATO-landen, van 27 tot en met 29 november 1985 in Bonn. De Nederlandse delegatie bestond uit Maarten van Traa, Klaas de Vries en Walter Bohle. Van 11 tot 12 december 1985 werd door Van Traa de SI-conferentie over Latijns-Amerika in Santo Domingo bezocht.

Op 10 en 11 januari 1986 vond onder leiding van Wim Albers een conferentie over Berufsverbote in Valkenburg plaats. Hier spraken ook vertegenwoordigers van de SPD.

Van 14 tot 15 januari 1986 kwam de ontwapeningscommissie van de SI in Londen bijeen.

Op het verkiezingscongres van 13 tot 15 februari 1986 in de RAI hebben wij als speciale gasten kunnen begroeten Johannes Rau, SPD, Neil Kinnock, Labour en Karel van Miert, BSP. Zij verzorgden een geslaagde fringe meeting over Europa. Van 21 tot 22 februari 1986 vond in Londen een reguliere Scandilux-bijeenkomst plaats. Deze werd bijgewoond door Maarten van Traa, Klaas de Vries en Walter Bohle.

Als vertegenwoordiger van de PvdA bezocht Van Traa van 24 tot 28 februari 1986 het congres van de communistische partij van de Sovjet-Unie in Moskou.

7 maart 1986 sprak Van Traa in Bologna op een bijeenkomst van de Italiaanse communistische partij over hun NAVO-standpunt.

Op 15 maart vervulden Joop en Liesbeth den Uyl en Maarten van Traa de droeve plicht Olof Palme te begraven.

Van 17 tot 18 maart 1986 vergaderde de ontwapeningscommissie van de SI in Oslo. Van Traa was aanwezig.

Op 23 maart 1986 bezocht Walter Bohle een vergaering van het Liaison Comitee in Parijs van de European Campaign for Disarmament.

Van 21 maart tot 2 april 1986 maakte Van Traa een onofficiële reis door de DDR,

Tsjechoslowakije en Polen. Dit om het contact met onze onofficiële vrienden aldaar aan te halen.

Op 11 april 1986 werd een Eurolux-rapporteursoverleg gehouden in Parijs. Van 16 tot 21 april 1986 bezocht Van Traa de Zuidelijk-Afrika-conferentie van de Socialistische Internationale in Gaborone, Botswana. Deze conferentie is te beschouwen als het vervolg van de Arusha-conferentie in 1986.

In april en mei 1986 werden talloze campagne-activiteiten voor de Tweede-Kamerverkiezingen van 21 mei 1986 uitgevoerd.

In het kader van de verkiezingscampagne steunde de Scandilux-groep op een bijeenkomst in Amsterdam van 9 tot 10 mei 1986 onze vrede- en veiligheidsopstelling voor de Tweede-Kamerverkiezingen van 21 mei 1986.

Op 27 en 28 mei 1986 nam Van Traa deel aan een bijeenkomst in Bonn van de Friedrich Ebert Stiftung over de verhouding Europa-Verenigde Staten.

Van 5 tot 6 juni 1986 vond de conventie voor European Disarmament plaats in Parijs. De Partij van de Arbeid was vertegenwoordigd door Walter Bohle en Maarten van Traa.

Van 15 tot 24 mei 1986 vertegenwoordigden Joop den Uyl, Jan Pronk, Geke Faber en Maarten van Traa de PvdA op het congres van de Socialistische Internationale in Lima, Peru. Den Uyl en Van Traa hadden daarbij zitting in de onderzoekscommissie van de SI inzake de gedode gevangenen in de Peruaanse gevangnissen.

Op 30 juni 1986 werd de Federatiebureau-zitting in Brussel bezocht. Van 19 tot 20 augustus 1986 bezocht een Hongaarse delegatie de PvdA.

Wim Kok was de belangrijkste buitenlandse spreker op het congres van de SPD in Neurenberg van 24 tot 28 augustus 1986. Van Traa, Paul Scheffer en Wim Meijer maakten ook deel uit van de delegatie.

Op 12 en 13 september 1986 bezochten Van Traa, De Vries en Scheffer (WBS) de belangwekkende Eurolux-vergadering waar een doorbraak bereikt werd in het formuleren van een samenhangend Europees veiligheidsbeleid van de Europese socialistische partijen.

Commissie ontwikkelingssamenwerking

Voorzitter: Gerard v.d. Horst

Vice-voorzitter: Eveline Herfkens

Secretaris: Wout Nijland, Evert Vermeer Stichting.

De commissie ontwikkelingssamenwerking is een aldoor goed draaiende commissie; de vergaderingen worden frequent bezocht en de commissie is productief. De leden van de commissie zijn afkomstig uit kringen van het Europese Parlement, de Tweede-Kamerfractie, de Evert Vermeer Stichting, het buitenlandsecretariaat, ambtenaren van diverse ministeries en diverse leden afkomstig uit ontwikkelingsorganisaties. Allen zijn tevens PvdA-lid.

Het secretariaat wordt gerund door de EVS.

Gedurende de verslagperiode heeft de commissie 10 maal vergaderd in het gebouw van de Tweede Kamer in Den Haag, telkens op dinsdagavond.

De commissie is belast met advisering van fractie en partijbestuur over actuele zaken op het beleidsterrein van ontwikkelingssamenwerking en houdt zich bezig met het ontwikkelingssamenwerkingsbeleid op langere termijn.

Hieronder volgt een lijst met onderwerpen, waarop de energie en produktiviteit van de commissie zich hebben gericht gedurende de periode 1 oktober 1985 t/m 30 september 1986:

- Advies ten behoeve van verkiezingsprogram op verzoek van verkiezingsprogramcommissie. Voorlopig advies maart 1985; eindadvies oktober 1985.
- Discussie over notitie departementale opzet ministerie van ontwikkelingssamenwerking.
- Bespreking EVS-slotdocument Industrialisatie en de mensen in de Derde Wereld.
- Discussie notitie voorbereiding op de GATT-onderhandelingen (oktober 1985).
- Advies m.b.t. verlenging Multivezel-akkoord (oktober 1985).
- Advies democratie en mensenrechten (januari 1986).
- Bespreking onderwerp milieu- en ontwikkelingssamenwerking (februari 1986).
- Bespreking notitie over handel in het internationale financiële stelsel (maart 1986).
- Advies rijksdienst voor ontwikkelingssamenwerking (april 1986).
- Bespreking notitie over de besluitvorming en de internationale fora.
- Bespreking notitie over plaatsbepaling van ontwikkelingssamenwerking bij het aantreden van de nieuwe regering (mei 1986).
- Definitief advies bevoegdheidsuitbreiding minister van ontwikkelingssamenwerking.
- Bespreking communicatiebeleid en ontwikkelingssamenwerking (mei 1986) n.a.v. motie op PvdA-congres over de nieuwe communicatie-orde.

Comité tegen de Berufsverbote

Ook in deze periode was het comité actief bij de nog steeds hoognodige steun aan de slachtoffers van de Berufsverbote, zowel in de Bondsrepubliek Duitsland als in West-Berlijn. Naast mondelinge en schriftelijke betuigingen van solidariteit werden processen (in feite politieke processen, ofschoon niet zo genoemd) bijgewoond. Onze aanwezigheid bij die processen wordt door de diverse comité's in de Bondsrepubliek en Berlijn op hoge prijs gesteld. De processen waar het comité vertegenwoordigd was hadden plaats in München in oktober en november 1985 en in Frankfurt in juni 1986.

Het comité organiseerde op 10 en 11 januari 1986 een goed bezocht seminar in Valkenburg. Onder de deelnemers telden we twee Duitse rechters.

Wij waren aanwezig op een persconferentie die de Westduitse "Initiative 'Weg mit den Berufsverbote'" op 23 mei 1986 in Bonn organiseerde ter gelegenheid van de 'Dag van de grondwet', evenals op een internationale conferentie op 24 en 25 mei 1986 in Mainz. De SPD-burgemeester van Mainz ontving ons op zijn raadhuis en de Oberbürgermeister (SPD) sprak de conferentie toe. De tijden zijn blijkbaar veranderd! Ook een bijeenkomst in het voor de Duitse historie zo belangrijke slot Hambach, georganiseerd door onder andere de vakvereniging GEW, werd bijgewoond.

Het comité vergaderde twee maal. Veel tijd werd besteed aan de voltooiing van de brochure 'Broodroof in de Duitse Bondsrepubliek', die door Maarten van Traa van een voorwoord werd voorzien.

Ook in deze periode nam de tegenstand van de SPD tegen de Berufsvorbote toe. Het besluit dat onze partij in 1976 nam tot oprichting van het comité, zal dan ten slotte ook in de SPD als een noodzakelijke en juiste beslissing worden erkend.

EG-commissie

Voorzitter: Piet Dankert

Secretaris: Hans Wolters

De EG-commissie telt momenteel 80 leden, waarvan er 20 regelmatig de maandelijkse vergaderingen bezoeken. Daarmee is de opgaande lijn van het aantal actieve leden van het afgelopen jaar doorgetrokken.

De commissie vervult een nuttige rol als forum voor discussie over Europese politieke vraagstukken en als punt van informatie-uitwisseling tussen partij, partijbestuur, kamerfractie en Europarlementariërs.

Ook het afgelopen verslagjaar heeft de commissie elke vergadering weer één thema diepgaander besproken. De besproken thema's waren:

- het Europese unieverdrag
inleider: Bob Cohen, lid EP
- het Europese sociaal-economische beleid
inleider Johan van Rens, medewerker buitenland FNV
- verschillen in ontwikkeling binnen het integratieproces
inleider René Glaser, kabinet EG-commissaris Andriessen
- het EG-technologiebeleid
inleider Van Rhijn, Europese Commissie, Brussel
- opheffen van belemmeringen in het functioneren van de interne markt van de EG
inleider Sjouke Kuipers, ministerie van economische zaken
- de Europese top in Milaan
inleider Posthumus Meijes, directeur-generaal Europese samenwerking ministerie van buitenlandse zaken
- amendering PvdA-verkiezingsprogramma
de problemen in het Europese integratieproces
inleider professor Geelhoed, lid Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid
- het handelspolitieke conflict tussen EG en VS
inleider de heer Orr, handelsattaché van de VS, gedetacheerd bij de EG in Brussel.

De commissie kwam tijdens de verslagperiode 9 maal bijeen.

Latijns-Amerika Commissie

De Latijns-Amerika Commissie is in deze periode 9 maal bijeen geweest. De vergaderingen werden door gemiddeld 14 personen bezocht. De vergaderingen van de LAC werden en worden door het bestuur (de zogenaamde kerngroep) voorbereid. Deze kerngroep is tevens belast met de uitvoering van de genomen commissiebesluiten.

Tot en met augustus 1986 bestond de kerngroep uit: Leo Schellekens, voorzitter; Wim Kooistra (EVS), wnd. secretaris; Ruud Lambrechts; Ton Schutte en Menno Vellinga.

Sinds september 1986 bestaat de kerngroep uit: Leo Schellekens (voorzitter); Wim Kooistra, wnd. secretaris; Ruud Lambrechts, Johan van Minnen, Nicolien Scholtens en Menno Vellinga.

De Latijns-Amerika Commissie heeft zich onder meer bezig gehouden met de ontwikkelingen rond en in Nicaragua, de verkiezingen in Guatemala, de brandhaard Chili, amendementen op het PvdA-verkiezingsprogramma en de (wapenhandels-)relatie van Israël met enkele Middenamerikaanse landen.

De activiteiten hebben onder meer geresulteerd in een aantal adviezen aan het partijbestuur (Chili, 2 x), Nicaragua, Guatemala), een brochure over 'De PvdA en Latijns-Amerika' en het plan om in 1987 een tweedaagse workshop in Europees verband te organiseren over het continent, toegespitst op eventueel gezamenlijke initiatieven van de Westeuropese sociaal-democratische partijen. De voorbereidingen voor deze workshop zijn inmiddels in volle gang.

Suriname commissie

Voorzitter: Henk Knol

Secretaris: Lotta Ruskamp

Secretariaat: Evert Vermeer Stichting

Najaar 1985 werd Henk Knol herkozen als voorzitter en Lotta Ruskamp gekozen als secretaris, die hiermee Marein van Schaaijk opvolgde. In het verslagjaar nam de commissie de voorbereiding van een tweede rapport ter hand. Dit draagt als werktitel 'Rapport '86' en zal naar verwachting in maart 1987 worden afgerond.

Najaar 1986 werd het partijbestuur geadviseerd, met name in het kader van de verslechterde omstandigheden op het gebied van de mensenrechten in Suriname. Op uitnodiging van het COS, de LAC en de BKB vond uitwisseling tussen de Suriname Commissie en deze commissies plaats. De actieve leden zijn door de jaren heen een vrij constante groep gebleken die, met uitzondering van perioden van re-cès, in principe maandelijks bij elkaar komen. Het is gebeurd dat zeer dringende ontwikkelingen in Suriname een ingelaste vergadering noodzakelijk maakten.

Verre Oosten commissie

De Verre Oosten Commissie is opgericht als sub-commissie van de Brede Commissie Buitenland. Het is een ad-hoc werkgroep met een mandaat voor twee jaar. De oprichtingsvergadering vond plaats op 30 oktober 1985.

Het uitgangspunt voor de oprichting van deze werkgroep was de ondergeschikte plaats die de regio Azië inneemt binnen het politieke denken van de Partij van de Arbeid. Azië wordt in de internationale politieke verhoudingen steeds belangrijker en de economische opkomst van Azië zal verstrekende gevolgen hebben voor Europa. Het doel dat de commissie zich stelt is binnen haar mandaatsperiode te komen tot een schriftelijke neerslag van haar bevindingen. De werkgroep ziet zich gedwongen tot een keuze van een beperkt aantal onderwerpen en landen in dit enorm uitgebreide gebied: de geopolitieke en technologische ontwikkelingen en mensenrechten en democratie. Men concentreert zich op de Filippijnen, Indo-China, China en de NIC's.

Voor de werkgroep zijn uitgenodigd een aantal wetenschappers en PvdA-leden die vanuit hun kennis en achtergrond een inhoudelijke bijdrage kunnen leveren en vertegenwoordigers van de Tweede-Kamerfractie, het Europese parlement en het partijbureau. De werkgroep bestaat uit 21 leden, inclusief fungerend voorzitter Peter van Tuijl en secretaris Gina van Tijn. Voor het schrijven van het rapport is de commissie verdeeld in een aantal subgroepen. De werkgroep is in de afgelopen periode zeven maal bij elkaar geweest.

EUROPESE BEWEGING

In het organisatorisch verslag over de vorige periode werd aandacht besteed aan de moeilijke financiële positie van de Europese Beweging in Nederland. Kon in december 1985 worden gezegd dat het er naar uitzag dat de grootste zorgen voorbij waren, op dit moment (februari 1987) kan worden vastgesteld dat de inkomsten en uitgaven weer met elkaar in evenwicht zijn. Een grote zorg minder. In het kader van dit verslag is het onmogelijk een volledig beeld te geven van alle activiteiten van de EBN op regionaal en landelijk niveau. Ik neem aan dat de volgende selectie een goed beeld geeft.

1985

10 oktober

Bijeenkomst van het hoofdbestuur

Als hoofdonderwerp van bespreking kwam op deze bijeenkomst het grensoverschrijdende personenverkeer binnen de Europese Gemeenschap aan de orde. Inleidingen werden gehouden door staatssecretaris mevrouw mr. V.N.M. Korte-van Hemel (justitie) en de heer W. van Geffen (secretaris van de Euregio). Mevrouw Korte-Van Hemel toonde zich niet gelukkig met de snelle invoering van de 'groene schijf', de heer Van Geffen evenmin. Volgens hem had de groene schijf een averechte uitwerking door een totaal gebrek aan informatie. Douane en marechaussee, maar evengoed de grenspassanten, kennen de voorschriften niet, aldus Van Geffen.

Als vereisten voor een verdere versoepeling van het grensoverschrijdend personenverkeer binnen de EG noemde staatssecretaris Korte-Van Hemel belangrijk:

1. harmonisatie van het visumbeleid van de deelnemende landen, zodat visa geldig zijn voor het gehele grondgebied;
2. harmonisatie van het beleid met betrekking tot ongewenste vreemdelingen;
3. intensivering van de samenwerking tussen politiediensten;
4. verdergaande samenwerking ter bestrijding van de criminaliteit, met name wat betreft wapens en verdovende middelen;
5. oplossing van specifieke problemen, zoals het 'Berliner Loch', waardoor vreemdelingen op eenvoudige manier naar het Westen kunnen reizen.

17 oktober

Persbericht met de verklaring van het dagelijks bestuur van de EBN over de Intergouvernementele Conferentie van de EG-lidstaten: 'Bij aanpassing van het EG-verdrag voor alles aansturen op verbetering van de besluitvorming met het oog op de gemeenschappelijke markt'.

19 oktober

Raad van afdelingen

De politiek-inhoudelijke discussie betrof de stand van zaken van de Intergouvernementele Conferentie: een inleiding op de discussie werd gehouden door de heer mr. J.M.A. Hosman, stafmedewerker Europese Zaken Hoogovensgroep BV en lid van het hoofdbestuur van de EBN. Behalve de inleiding van de heer Hosman speelde ook de kort tevoren uitgegeven verklaring van het dagelijks bestuur van de

EBN over de Intergouvernementele Conferentie een belangrijke rol in de discussie.

Publikatie verenigingsblad 'Europa in Beweging'

Publikatie van de bundel 'Europa's Eureka Project'. Deze bundel bevat een serie artikelen over Eureka die eerder werd gepubliceerd in de Nederlandse en buitenlandse dag- en vakbladers.

29 november

Instelling van de onderwijswerkgroep, in de reeds bestaande Stichting Internationaal Scholings- en Vormingswerk 'Nieuw Europa', voortaan genoemd 'Stichting Europees Onderwijs'.

22 en 23 november

Kaderconferentie te Woudschoten

Thema: 'Een sterkere Europese identiteit binnen de NAVO; wat houdt dat in?'
Sprekers: drs. K. Koch, docent Erasmus Universiteit en columnist Vrij Nederland; J.J.J.A. van Rooijen, beleidsmedewerker ministerie van defensie; mr. J.P. van Iersel, Tweede-kamerlid CDA; prof.dr.ir. J.J.C. Voorhoeve, Tweede-Kamerlid VVD en J.M. Wiersma, fractiemedewerker PvdA. De conferentie werd georganiseerd door de jongerenorganisaties JEB en YES en de werkgroep Kadervorming en scholing van de EBN.

12 en 13 december

Internationaal congres te Rotterdam met als thema: 'A competitive future for Europe? Towards a new industrial policy', georganiseerd door de Erasmus Universiteit Rotterdam, de stichting Europa Centrum en de EBN. Inleidingen werden onder meer gehouden door minister-president Lubbers en Philips-president Dekker. Aan de conferentie namen deel vertegenwoordigers van internationale ondernemingen, hoge ambtenaren, wetenschappers, politici, vertegenwoordigers van organisaties in het bedrijfsleven en studenten.

14 december

Politiek congres

Het politiek congres van de EBN vond plaats in de Ridderzaal te Den Haag. Het congres was voorbereid door een speciale werkgroep. Naast de voorbereiding van het congres zorgde de werkgroep er eveneens voor, dat deze bijeenkomst werd gesponsord. In het Luxemburgse voorzitterschap van de Raad van ministers van de EG vond de werkgroep aanleiding het congres een Luxemburgs accent te geven. Door de Luxemburgse ambassade en het ministerie van economische zaken te Luxemburg werd ten behoeve van het congres materiaal ter beschikking gesteld en werden veel adviezen verstrekt. Met ruim 500 deelnemers mocht het congres zich verheugen in een bijzonder grote belangstelling. Voorafgaand aan zijn inleiding op de ochtend van het congres werd minister-president Lubbers door EBN-voorzitter Van Iersel een bundel met bijdragen van de aangesloten organisaties overhandigd met hun opvattingen over hetgeen ons in de Europese Gemeenschap te doen staat. 's Middags discussieerde het congres over het Europese landbouwbeleid. Minister

Braks hield daarbij een inleiding, waarin hij als voorwaarden voor herstel van een verantwoord landbouwbeleid noemde: terughoudend prijsbeleid; medeverantwoordelijkheid van de boer voor overproductie; verhoging van de kwaliteitsnormen; productie van andere producten, met name waarin geen overschotten zijn; uit de productie nemen van grond, bij voorbeeld ten behoeve van de bosbouw; de landbouw als behoeder van landschap en milieu. Onder leiding van dr. S. Patijn, commissaris van de koningin in de provincie Zuid-Holland, vond na de inleiding van minister Braks de discussie plaats. Het forum van deskundigen bij deze discussie bestond naast minister Braks uit de heer G. Lodewijk, voorzitter van het Agrarisch Groothandelsverbond; mr. C.G. Trojan, vervanger van EG-commissaris Andriessen; de heer M.J. Varenkamp, 1e plv. voorzitter van het Landbouwschap en voorzitter van het Koninklijk Nederlands Landbouwcomité en E.P. Woltjer, lid van het Europese Parlement.

Publikatie verenigingsblad 'Europa in Beweging'

Publikatie themablad Europa periodiek

Thema: Europa en het onderwijs

Het nummer kon tot stand komen door een subsidie van de Europese Commissie en Hoogovengroep BV. Publikatie dubbelnummer van het kwartaaltijdschrift Nieuw Europa, geheel gewijd aan het kunst- en cultuurbeleid in Europa.

1986

28 februari

Politiek Economisch Beraad, met als thema: 'De wereld tussen protectionisme en vrijhandel. Op weg naar een nieuwe GATT-ronde'. Sprekers o.a. dr.ir. Muntendam en drs. A. van der Hek, voorzitter Vaste kamercommissie economische zaken, lid PvdA. Het beraad werd geleid door mr.drs. F. Bolkestein, staatssecretaris van economische zaken. De ongeveer honderd deelnemers waren Haagse en Brusselse topambtenaren, politici, wetenschappers, ondernemers en vertegenwoordigers van belangenorganisaties.

11 en 12 april

Kaderconferentie met als thema: 'De media en Europa'. Het aantal deelnemers bedroeg ongeveer dertig.

7 juni

Huishoudelijk congres met als thema 'Europa en het onderwijs'. Sprekers: P.J. Gathier, directeur-generaal van onderwijs en wetenschappen; de heer Van Galen Last, columnist NRC-Handelsblad; mr. A.F. Mohr, directie-secretaris Philips NV. Prof.dr. Bleumink, rector-magnificus van de Rijksuniversiteit Groningen leidde de discussie. Het congres werd mede georganiseerd door het Europa Dispuut Groningen.

Nog een enkele opmerking tot slot:

Binnen de Partij van de Arbeid valt de laatste tijd meer aandacht te constateren voor een Europese aanpak van veel problemen. Jammer genoeg komt dat nog onvoldoende tot uitdrukking in deelneming aan activiteiten van de EBN. Dat heeft tot gevolg dat het Europese speelveld te veel aan andere politieke partijen wordt overgelaten. Vandaar, evenals vorig jaar, de oproep lid te worden van de Europese Beweging in Nederland.

ROOIE VROUWEN

Tijdens de verslagperiode heeft de uit elf leden bestaande landelijke kerngroep die op het Rooie-Vrouwencongres van maart 1985 in functie is gekozen, de volgende samenstelling gekend:

landelijk contactvrouw: Geke Faber

plaatsvervangend landelijk contactvrouw: Neeltje Knol

leden van de landelijke kerngroep:

Yvonne Barnard

Joke van der Beek (tussentijds afgetreden januari 1986)

Lenie Kootstra

Annette Lecomte

Ria Meyvogel

Engeline Nas (sinds februari 1986)

Jeltje van Nieuwenhoven

Willemien Ruygrok

Ellie Teunissen

Marja Wagenaar.

Samenstelling Rooie-Vrouwenbureau

- Ineke van Dijk, coördinator, full-time

- Kitty Versteegh, plaatsvervangend coördinator, 28 uur per week, maar i.v.m. langdurige ziekte vanaf 1 maart 1985 neemt

- Sera Kooyman, medewerkster voor 28 uur per week, de plaatsvervangende waar

- Inez Pluijlaar, medewerkster voor 28 uur

- Saskia Brugman, voor de duur van de ziekte van Kitty Versteegh in tijdelijke dienst voor 24 uur per week

In het kader van het project emancipatiewerkster zijn in tijdelijke dienst tot 1 januari 1987:

- Marie Louise Boel, emancipatiewerkster voor 20 uur

- Thea van der Linden, emancipatiewerkster voor 20 uur.

Over het algemeen vergadert de landelijke kerngroep eens per twee weken, tenzij extra vergadertijd noodzakelijk is. Er wordt afwisselend vergaderd in Amsterdam en Utrecht, om reistijden voor landelijke kerngroepleden, belangstellenden en genodigden, te spreiden. De vergaderingen worden in principe voorgezeten door Geke Faber, met als plaatsvervangers Willemien Ruygrok en Marja Wagenaar.

Naast de landelijke kerngroep zijn er sinds 1 januari 1986 met de oprichting van gewest Flevoland 17 gewestelijke kerngroepen. Per 1 augustus 1986 waren er officieel 408 plaatselijke Rooie-Vrouwengroepen geregistreerd.

Ere-voorzitter van de Rooie Vrouwen is mevrouw Liesbeth Ribbius Pelletier.

De contacten met de gewesten verlopen via een 'vaste' contactpersoon in de landelijke kerngroep en de gewestelijke contactvrouwenbijeenkomsten die vier keer per jaar worden georganiseerd, met daarnaast het jaarlijkse reglementaire weekend van gewestelijke contactvrouwen en landelijke kerngroep. De landelijke kerngroep

streeft ernaar bij alle gewestelijke Rooie-Vrouwenjaarvergaderingen vertegenwoordigd te zijn. Ook worden regelmatig gewesten door een delegatie van de landelijke kerngroep bezocht (in deze periode o.a. Limburg, Zeeland, Rotterdam). Zo'n delegatie bestaat uit minimaal drie kerngroepleden. Naast het elkaar activeren en stimuleren is de bedoeling van zo'n 'tournee' het uitwisselen van informatie van zowel de landelijke kerngroep als de gewestelijke kerngroep en plaatselijke groepen.

Naar de Partij van de Arbeid bestaan de volgende communicatielijnen:

- de landelijk contactvrouw is een op het partijcongres gekozen partijbestuurder, die de vergaderingen van dagelijks bestuur en partijbestuur bijwoont;
- de landelijk contactvrouw bezoekt de tweemaandelijks bijeenkomsten van gewestelijke delegaties. De tweemaandelijks bijeenkomsten van gewestelijk secretarissen worden bezocht door de plaatsvervangend landelijk contactvrouw;
- landelijke kerngroepleden bezoeken partijraden en congressen;
- de landelijke kerngroep is officieel vertegenwoordigd in de werkgroepen/commissies Onderwijs, Brede Commissie Buitenland, Latijns-Amerika Commissie, Adviesgroep Ouderenbeleid, Homobeleid, Cultuur, Volkshuisvesting;
- via Jeltje van Nieuwenhoven heeft de landelijke kerngroep een directe lijn naar de Tweede Kamer. Daarnaast vindt er regelmatig overleg plaats met verschillende leden van de Eerste en Tweede Kamer over actueel politieke zaken.

Vertegenwoordigingen

Actie Coördinerend Minister Emancipatiezaken

Algemene Emigratie Centrale

Bornbestuur

Breed Platform Vrouwen voor Economische Zelfstandigheid

Brede Commissie Buitenland (PvdA)

Commissie Cultuur (PvdA)

EVS-bestuur

Functionele werkgroep Onderwijs (PvdA)

Latijns-Amerika Commissie (PvdA)

Marie Word Wijzer

Nederlandse Vrouwen Raad

Platform Kinderopvang

Platform tegen seksueel geweld

Politiek Vrouwen Overleg

Redactie Rooie Vrouw

SGGP-bestuur

Thiele Wibaut Fonds

Vrouwenvredesconferenties

Werkgroep Homo-Lesbisch Emancipatiebeleid (PvdA)

Wij Vrouwen Eisen

SIW (internationaal)

Eigen uitgaven

Herdruk brochure 'Rooie Vrouwen in de PvdA - een klasse apart'

Herdruk manifest Vrouwen en Geld

Affiche 'Met de Rooie Vrouwen in de voorste linie' (ter gelegenheid van de landelijke discussiedag 12 april 1986)

Rooie-Vrouwentassen (ter gelegenheid van de landelijke discussiedag 12 april 1986): 'Vrouwen: Vooruit!', 'Eerlijk Herverdelen', 'Een diep verlangen' en 'Hoog op de bergen'.

Engelse vertaling 'Vrouwen en Geld' (mei 1986)

Periodiek Rooie Vrouw (9 x per jaar).

Belangrijkste werkzaamheden:

Gemeenteraadsverkiezingscampagne

Er is al vanaf een vroegtijdig stadium overleg geweest met de SGGP. In vervolg daarop is een lijst vrouwenpunten voor gemeenteraadsverkiezingsprogramma's geformuleerd. Daarna zijn in samenwerking met SVP en gewesten bijeenkomsten georganiseerd voor vrouwen die overwogen zich kandidaat te stellen. Als sluitstuk op deze activiteiten is er een bijeenkomst georganiseerd voor vrouwen die zich willen oriënteren op het wethouderschap.

Partijverkiezingscongres

In aansluiting aan de activiteiten rondom de sociaal-economische dilemma's zijn de Rooie Vrouwen vanaf het begin betrokken geweest bij het tot stand komen van het verkiezingsprogramma De toekomst is van iedereen. Er is een bijeenkomst georganiseerd voor vrouwelijke congresafgevaardigden en samen met de Jonge Socialisten is een themadag over arbeidstijdverkorting, meidenwerkloosheid en individualisering gehouden.

Landelijke Rooie-Vrouwendag

Op 12 april 1986 werd de tweejaarlijkse landelijke discussiedag gehouden. Ditmaal met als thema 'Vrouwen Vooruit!', Feministische politiek van raad tot kamer. Wederom kwamen honderden Rooie Vrouwen bijeen om met elkaar nieuwe ideeën uit te werken. Aan de orde was de vraag hoé feministische politiek in de praktijk geconcretiseerd kan worden op allerlei beleidsterreinen, zowel lokaal als landelijk. Er was mogelijkheid tot discussie, studie, spel, brainstorm, training, forum en informatie. Direct na de landelijke dag is de landelijke kerngroep gestart met het opstellen van het congresstuk Vrouwen: Vooruit! De toekomst is aan ons.

Tweede-Kamerverkiezingscampagne

In deze periode is veel informatie gegeven, materiaal verstuurd en zijn spreekbeurten gecoördineerd voor wat betreft aanvragen die bij het Rooie-Vrouwenbureau binnenkwamen. Daarnaast is overleg geweest met de sprekerscoördinatie ten aanzien van teksten over emancipatiebeleid en tips voor het leggen van accenten bij de diverse tourneeslingers die door het land zijn gehouden. Op die manier is in samenwerking met de lokale en regionale Rooie-Vrouwengroepen invulling gegeven aan het werven van vrouwelijke kiezers. Ook waren leden van de landelijke kerngroep betrokken bij de sprekers, die vanuit het partijpand werden gecoördineerd.

Politieke Vrouwen Organisaties en andere samenwerkingsverbanden

De vrouwenorganisaties van PvdA, CDA, VVD, D66, PSP, PPR en CPN komen reeds geruime tijd regelmatig bij elkaar. Waar mogelijk nemen de vertegenwoordigsters van de politieke vrouwenorganisaties standpunten in die de positie van vrouwen raken. Na de verkiezingen is een uitgebreide reactie van dit breed samengestelde vrouwenfront op het concept-regeerakkoord opgesteld en aan de formateur aangeboden. Ook is actie gevoerd voor het behoud van een zelfstandig staatssecretariaat voor emancipatiezaken. Op Prinsjesdag is met dit gezelschap van politieke vrouwenorganisaties, verbreed met talloze andere vrouwengroepen en vakbondsvrouwen, een alternatieve troonrede in Den Haag voorgelezen. Actie en inhoud van de alternatieve tekst trokken ruime aandacht. Zo ook de activiteiten van Breed Platform vrouwen voor Economische Zelfstandigheid -onder meer over sociale zekerheid, belastingen en werkgelegenheidsplannen- en met de traditie wordende Brede Vrouwen Vredes Conferenties -dit jaar in het teken van de samenhang tussen honger en bewapening-.

TWEEDE-KAMERFRACTIE

Samenstelling

Het werk van de fractie stond in deze periode voor een groot deel in het teken van de verkiezingen voor de Tweede Kamer, die op woensdag 21 mei 1986 werden gehouden. Die verkiezingen leverden de fractie 5 zetels meer op, waardoor het zeteltal steeg van 47 naar 52. Minder dan verwacht en niet voldoende om een serieuze rol bij de kabinetsformatie te kunnen spelen.

Een aantal oudgedienden keerde na de verkiezingen niet in de fractie terug. Dat waren:

- Martin Konings, lid sinds 6 februari 1973
- David van Ooijen, lid sinds 11 mei 1971 en
- Nora Salomons, lid sinds 7 december 1972.

Daarnaast verdwenen ook uit de fractie: Willem Sloots, die pas op 1 maart 1986 Jaap van der Doef was opgevolgd; René Toussaint, die vanaf 6 september 1979 lid was geweest en Jules de Waart, lid sinds 10 juni 1981.

Na de verkiezingen keerden in de fractie drie bekende gezichten terug: Jan Pronk, die lid van de fractie was van 11 mei 1971 t/m 10 mei 1973, van 8 juni 1977 t/m 7 september 1977 en van 16 januari 1978 t/m 17 augustus 1980; Jan Schaefer, die lid was van de fractie van 11 mei 1971 t/m 10 mei 1973 en van 8 juni 1977 t/m 6 september 1978 en Dick de Cloe, die eerder lid was van 15 september 1981 t/m 15 september 1982. Met John Lilipaly werd voor de tweede keer in het bestaan van de Tweede Kamer een lid van een etnische minderheid (Lilipaly is afkomstig uit de Molukken) lid van dit orgaan. De eerste keer was dit Nico Palar, die van 20 november 1945 tot 21 juli 1947 ook al lid was van de fractie van de Partij van de Arbeid. De andere nieuwe leden zijn: Wim van Gelder, Servaes Huys, Wim Kok, Ad Melkert, Willie Swildens, Maarten van Traa en Josephine Verspaget. Stan Poppe verzuilde op 2 september 1986 het lidmaatschap van de Tweede Kamer voor de functie van waarnemend voorzitter van de Partij van de Arbeid. Hij werd opgevolgd door Gerrit Jan van Otterloo.

Op 30 september 1986 was de fractie als volgt samengesteld:

Hans Alders	Frits Niessen
Relus ter Beek	Jeltje van Nieuwenhoven
Harry van den Bergh	Gerrit Jan van Otterloo
Rie de Boois	Wilfried de Pree
Flip Buurmeijer	Jan Pronk
Frits Castricum	Hessel Rienks
Dick de Cloe	Hein Roethof
Ien Dales	Jan Schaefer
Dick Dolman	Bonno Spieker
Wim van Gelder	Bram Stererdink
Ineke Haas	Piet Stoffelen
Arie van der Hek	Willie Swildens
Eveline Herfkens	Rob Tazelaar
Rein Hummel	Maarten van Traa
Servaes Huys	Joop den Uyl
Wijnie Jabaaij	Elske ter Veld

Henk Knol
Wim Kok
Hans Kombrink
Aad Kosto
Frans Leijnse
John Lilipaly
Ad Melkert
Wim Meijer
Frans Moor
Ina Müller

Henk Veldhoen
Willem Vermeend
Josephine Verspaget
Piet de Visser
Henk Vos
Klaas de Vries
Jacques Wallage
Thijs Wöltgens
Joop Worrell
Kees Zijlstra

Nieuwe organisatie

Vlak voor de oude fractie uiteen ging, heeft ze een tamelijk ingrijpende wijziging in de werkwijze aangebracht, die is vastgelegd in een totaal gewijzigde opzet van de spelregels voor de fractie, zodat de nieuwe fractie op een nieuwe manier aan de slag kon.

De fractie is nu onderverdeeld in vijf zogenaamde fractiegroepen, die overkoepelend werken naar de daarbij behorende fractiecommissies. De groepen zijn:

Binnenlands bestuur

Daartoe behoren de fractiecommissies

- binnenlandse zaken en politie
- justitie
- minderhedenbeleid

Buitenlands beleid

Daartoe behoren de fractiecommissies

- buitenlandse zaken
- Nederlandse Antillen, Aruba, Ontwikkelingssamenwerking en buitenlandse handel
- defensie

Ruimtelijk beleid

Daartoe behoren de fractiecommissies

- milieubeheer
- volkshuisvesting en ruimtelijk beleid

Sociaal-economisch beleid

Daartoe behoren de fractiecommissies

- ambtenarenzaken
- economische zaken
- financiën
- landbouw en visserij
- sociale zaken en werkgelegenheid
- emancipatie

Welzijn

Daartoe behoren de fractiecommissies

- onderwijs en wetenschappen
- volksgezondheid
- welzijn en cultuur
- wetenschapsbeleid
- gehandicaptenbeleid

Iedere groep heeft een bestuur, bestaande uit de voorzitters van de fractiecommissies die bij die groep zijn ingedeeld en een uit en door het fractiebureau aan te wijzen voorzitter van de groep.

Op 30 september 1986 waren de volgende leden van de fractie als lid van het bureau voorzitter van de vijf fractiegroepen:

Buurmeijer (fractiegroep welzijn)

Van der Hek (fractiegroep sociaal-economisch beleid)

Kombrink (fractiegroep ruimtelijk beleid)

Niessen (fractiegroep binnenlands bestuur)

Stemerdink (fractiegroep buitenlands beleid).

De fractieleiding

Op 22 mei 1986 koos de fractie bij acclamatie lijststaanvoerder Joop den Uyl als haar fractievoorzitter. Het kersverse lid Wim Kok werd als 1e vice-voorzitter aangewezen, terwijl Wim Meijer als 2e vice-voorzitter in het kleine bureau van de fractie werd gekozen. De 1e en 2e fractiesecretaris, Frits Castricum en Hans Alders, keerden beiden op hun post terug.

Nadat Lubbers-II was geformeerd trad Den Uyl terug als fractievoorzitter. Een unanieme fractie wees in juli 1986 Wim Kok als zijn opvolger aan; Wim Meijer werd opnieuw 1e vice-voorzitter.

Den Uyl kreeg als toegevoegd lid van het fractiebureau een permanente uitnodiging voor de vergaderingen van dit orgaan.

Het fractiebureau was op 30 september 1986 als volgt samengesteld:

Wim Kok, voorzitter,

Wim Meijer, 1e vice-voorzitter

Klaas de Vries, 2e vice-voorzitter

Frits Castricum, 1e secretaris

Hans Alders, 2e secretaris, tevens penningmeester

en de leden:

Flip Buurmeijer (voorzitter fractiegroep welzijn)

Ineke Haas

Hans Kombrink (voorzitter fractiegroep ruimtelijk beleid)

Arie van der Hek (voorzitter fractiegroep sociaal-economisch beleid)

Frits Niessen (voorzitter fractiegroep binnenlands bestuur)

Jan Pronk

Bram Stemerdink (voorzitter fractiegroep buitenlands beleid)

Thijns Wöltgens (financieel woordvoerder van de fractie).

Dick Dolman maakt als fractiegenoot-kamervoorzitter als toegevoegd lid deel uit van het bureau, terwijl Joop den Uyl op speciale uitnodiging de vergaderingen bijwoont. Datzelfde geldt voor de waarnemend partijvoorzitter Stan Poppe.

Een aantal leden van het bureau heeft specifieke taken:

Wim Kok heeft de algemene politieke leiding van de fractie en is ook de eerste woordvoerder naar buiten. Hij is bovendien als fractievoorzitter lid van het partijbestuur.

De gewoonte dat niet de fractievoorzitter, maar de 1e of 2e vice-voorzitter de vergaderingen van de fractie voorziet, is ook na de voorzitterswisseling gehandhaafd. Doorgaans neemt Wim Meijer die taak op zich. Meijer leidt ook het zogenaamde actualiteitenoverleg, de inloopbijeenkomst op dinsdagochtend voorafgaand aan de fractievergadering. Alle leden van de fractie die een actueel onderwerp dat mogelijk tot parlementaire actie aanleiding geeft aan de orde willen stellen, zijn daar welkom.

Meijer is als 1e vice-voorzitter samen met fractiesecretaris Castricum tevens verantwoordelijk voor de individuele begeleiding van de leden van de fractie.

De Vries * is samen met de fractievoorzitter verantwoordelijk voor het functioneren van de fractievoorzitter. Hij geeft ook leiding aan het agendaoverleg. Een wekelijkse bijeenkomst op donderdagmiddag, waar alle leden van de fractie verwacht worden die in het weekend of de dagen daarvoor op een of andere manier in de publiciteit denken te treden om afspraken te maken over welke opvattingen en op welke manier deze worden uitgedragen.

De Vries is tevens lid van het Curatorium van de WBS.

Secretaris Castricum, die een algemene organisatorische verantwoordelijkheid heeft is tevens coördinator voor het werkplan van de fractie. Daarnaast houdt hij toezicht op het evenwicht in de taakverdeling tussen de fractieleden. Samen met de fractievoorzitter bespreekt hij periodiek met alle fractieleden hun werkzaamheden.

Hij is lid van de redactieraad van de partijpers.

De 2e secretaris, Alders, is verantwoordelijk voor het personeelsbeleid. Hij heeft tevens de verantwoordelijkheid voor het fractie- en personeelsbudget (in 1987 ruim 5,5 miljoen gulden).

De twee secretarissen worden bij de uitvoering van hun organisatorische, personele en financiële verantwoordelijkheden bijgestaan door de ambtelijk secretaris van de fractie Henk Bakker.

Arie van der Hek heeft als lid van het bureau de specifieke taak de leiding van het sociaal-economisch beraad.

Dat wordt gevormd door de leden van het kleine bureau van de fractie, de voorzitters van de meest betrokken fractiecommissies, de financieel woordvoerder en enkele andere daartoe aangezochte leden van de fractie. Het sociaal-economisch beraad bereidt grote kamerdebatten en andere standpuntbepalingen door de fractie op sociaal-economisch terrein voor.

De huishoudelijke en organisatorische leiding van de Tweede Kamer is in handen van het presidium. Kamervoorzitter en fractiegenoot Dolman is voorzitter van het presidium. Fractiesecretaris Castricum is ons tweede lid in dit orgaan.

Alders en De Vries zijn er plaatsvervangend lid van.

* In verband met zijn benoeming tot voorzitter van de parlementaire enquêtecommissie bouwsubsidies heeft De Vries een aantal van zijn taken tijdelijk overgedragen aan Meijer.

Het werkplan

Het werkplan heeft de laatste jaren een steeds belangrijker plaats in de werkzaamheden van de fractie gekregen. Bovendien is de bespreking ervan, alsmede de evaluatie van de uitvoering volgens de partijreglementen een vast jaarlijks onderdeel van de partijraadsvergadering geworden. Het komt daarmee min of meer in de plaats van de verslaggeving van de fractiewerkzaamheden, zoals die vroeger plaatsvond. In de nieuwe politieke organisatorische structuur van de fractie heeft het een belangrijke plaats gekregen. Het werkplan bevat een beschrijving van de voorgenomen werkzaamheden van de fractie op basis van het verkiezingsprogramma en, indien de fractie deel uitmaakt van de regering, op basis van het regeerakkoord.

Aan het begin van ieder vergaderjaar van de Tweede Kamer wordt een overzicht gegeven van de voortgang van de uitvoering van het werkplan -zodanig- voorzien van een voorstel tot bijstelling ervan.

Het concept-werkplan, in de uiteindelijke versie door de fractie vastgesteld en ter bespreking aan de partijraad voorgelegd, wordt opgesteld door een werkplangroep. De werkplangroep bestaat uit het secretariaat (de 1e en 2e secretaris en de ambtelijk secretaris), de 2e vice-voorzitter en de vijf groepsvoorzitters.

Bij de werkzaamheden zijn de vijf secretaris-medewerkers van de fractiegroepen nauw betrokken, terwijl de secretaris-medewerker algemeen beleid de coördinatie van die werkzaamheden in zijn takenpakket heeft.

Fractiecommissies

De samenstelling van de fractiecommissies is als volgt: (Bijlage I)

Externe contacten/buitenlandse delegaties

Dales en Vermeend zijn lid van het dagelijks bestuur van de partij. Wim Kok is daarvan adviserend lid en lid van het partijbestuur. Herfkens is het vierde lid van de fractie dat lid is van het partijbestuur.

Den Uyl is voorzitter van de Federatie van socialistische partijen in Europa.

Ter Beek is vice-president van de internationale organisatie van parlementariërs, die zich met Oost/West en Noord/Zuid-relaties en -ontwikkelingen bezighouden, de zgn. Parliamentarians for Global Action (PGO).

De Vries is de voorzitter van het Nederlandse IPU-bestuur. IPU staat voor de Interparlementaire Unie, een organisatie van parlementariërs uit de gehele wereld waar een parlement bestaat. Dit behoeft overigens geen via vrije verkiezingen gekozen parlement te zijn. Zo maken bij voorbeeld ook de Oosteuropese landen deel uit van de IPU.

Als adviserend lid van de delegatie naar de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties die, zoals gebruikelijk, in het najaar in New York werd gehouden, werd in 1986 Den Uyl door de fractie aangewezen.

In de Raadgevende vergadering van de Raad van Europa en Westeuropese Unie wordt de fractie vertegenwoordigd door Van den Bergh en Stoffelen als vaste leden en Herfkens en Worrell als plaatsvervangende leden.

De Raadgevende Interparlementaire Beneluxraad

wordt voor wat betreft de Tweede-Kamerfractie gevormd door: Haas-Berger, Hummel, Muller-van Ast, Tazelaar en Zijlstra als vaste leden en door Dales, Kostou, Lilipaly, Roethof en Vermeend als plaatsvervangende leden.

Van de Interparlementaire commissie inzake de Nederlandse taalunie zijn Nissen en Verspaget vaste leden en is Worrell plaatsvervangend lid.

Fractiepersoneel

Per 1 juli 1985 traden alle medewerkers die voor de fractie als geheel werken in dienst van de Stichting Ondersteuning Tweede-Kamerfractie Partij van de Arbeid en werden de formele dienstverbanden met de Vereniging Partij van de Arbeid verbroken.

Een half jaar later werden de persoonlijk medewerkers van de leden van de fractie ook tot dat dienstverband toegelaten. Daarmee heeft de fractie van de Partij van de Arbeid als eerste van de grote fracties in de Tweede Kamer een grote stap gezet op de weg naar de verbetering van de arbeidsvoorwaarden van de persoonlijk medewerkers. Ze hebben nu allemaal gelijkwaardige en goede arbeidsvoorwaarden, die gelijk zijn aan die van het overige personeel van de fractie.

De arbeidsvoorwaarden zijn vastgelegd in een collectieve arbeidsovereenkomst die is afgesloten tussen de Stichting Ondersteuning Tweede-Kamerfractie Partij van de Arbeid en de Dienstenbond FNV.

Er is per fractielid 3.5 dag per week persoonlijke ondersteuning beschikbaar. Vaak wordt dit gecombineerd met een fractiegenoot, zodat veel persoonlijk medewerkers een voltijdse baan nieuwe stijl ($4 \times 8 = 32$ uur per week) hebben. De fractie is stapsgewijs op weg naar arbeidsduurverkortung, die er op den duur toe moet leiden dat alle voltijds-werknemers teruggaan naar een 4-daagse werkweek van in totaal 32 uur, zodat er uiteindelijk alleen nog maar drie-, drie-en-half en vierdaagse formatieplaatsen zijn.

Inmiddels worden voltijds-vacatures oude stijl al vervangen door voltijdse banen nieuwe stijl.

Andere organisatie

De heroriëntatie op de organisatie van de fractie heeft ook voor het organisatieverband van het fractiepersoneel grote gevolgen gehad. In goed overleg met de ondernemingsraad is in de zomer van 1986 het personeelsplan van de fractie in een overlegvergadering vastgesteld. In dit personeelsplan, dat jaarlijks kan worden bijgesteld, worden alle functies genoemd, terwijl van iedere functie een beschrijving en taakomschrijving wordt gegeven.

De wijziging in het dienstverband van de persoonlijk medewerkers, alsmede de uitbreiding van het personeelsbestand, maakten een versterking van de centrale staf van de fractie noodzakelijk. Daartoe zijn bij het ambtelijk secretariaat twee nieuwe functionarissen aangesteld: een personeelsfunctionaris voor 3 dagen per week en een administrateur voor 4 dagen per week.

Er is een taakverschuiving aangebracht tussen de beleidsmedewerkers en de secretaresses. De laatsten zijn meer dan in het verleden betrokken bij de administratie en organisatie van de fractiecommissies, terwijl de beleidsmedewerkers nu meer tijd

hebben om notities te schrijven en voor te bereiden, documentatie te verzamelen en te bestuderen e.d.

Om de secretaresses in staat te stellen hun organisatorische taken te verrichten zijn zij voor een deel ontlast van het verrichten van omvangrijke typewerkzaamheden. Daartoe is een aantal tekstverwerksters aangetrokken, die omvangrijke notities via personal computers kunnen verwerken.

De automatisering neemt overigens in het algemeen een grote vlucht. Er zijn inmiddels 48 pc's bij de fractie geplaatst. Deze worden zeker niet alleen voor tekstverwerking gebruikt, maar ook voor documentatie-ontsluiting. Via het Rijks Computercentrum in Apeldoorn kan niet alleen het eigen databestand van de Tweede Kamer worden geraadpleegd, maar ook die van tal van departementen en van een aantal maatschappelijke organisaties. Voorts worden de pc's benut voor archivering, voor het doorrekenen van alternatieve regeringsvoorstellen en voor de eigen administratie en boekhouding.

Op 30 september 1986 was de personeelssamenstelling als volgt:

- a. Het personeel dat voor de fractie als geheel werkt;
- b. Het personeel dat voor de individuele leden van de fractie werkt (achter hun naam is de naam van het lid of zijn de namen van de leden vermeld voor wie gewerkt wordt).

(zie bijlagen II en III)

Het personeel heeft een ondernemingsraad gekozen die bestaat uit de volgende vijf personen:

Piet Dofferhoff (beleidsmedewerker)

Peter van Heemst (beleidsmedewerker)

Jan Evert Keman (secretaris-medewerker algemeen beleid)

Jetta Klijnsma (persoonlijk medewerker), voorzitter

Wilfred Kortman (persoonlijk medewerker), secretaris.

Via de ondernemingsraad en in de overlegvergadering geeft het personeel gestalte aan de bevoegdheden die het heeft verworven op het gebied van zelfbestuur, medezeggenschap en inspraak. Daartoe is er aan de ondernemingsraad een aantal bovenwettelijke bevoegdheden gegeven, onder meer op het gebied van het personeelsbeleid, van de organisatiestructuur en van het beheer van de financiën.

BIJLAGE I

X = vast lid kamercommissie
O = plv. lid kamercommissie
- = geen lid kamercommissie
VK = voorzitter kamercommissie
OVK = ondervoorzitter kamercommissie
V = voorzitter fractiecommissie
V2 = ondervoorzitter fractiecommissie

Fractiegroep binnenlands bestuur

Voorzitter: Niessen
Secr.medew.: Kalsbeek
Groepssecr.: Pancras/De Vries

BINNENLANDSE ZAKEN

X Alders	X Van Nieuwenhoven
O Buurmeijer	O Van Otterloo
O Castricum	X Rienks
X De Cloe	X Schaefer
O Dales	X Stoffelen
O Lilipaly	O De Visser
X Hummel	O De Vries
X Niessen	

POLITIE

O Alders	O Rienks
O Castricum	X Roethof
X Dales VK V2	X Stoffelen V
X Haas-Berger	O Swildens
X Hummel	O Van Traa
X Kosto	X De Visser
O Moor	X De Vries
- Niessen	O Wallage

JUSTITIE

O Alders	X Roethof
O Van den Bergh	X Steremdink
X Dales	X Swildens-Rozendaal
X Haas-Berger V	X Stoffelen
O Jabaay	O Van Traa
X Kosto VK	O Ter Veld
- Niessen	O Vermeend
O Van Nieuwenhoven	X De Vries

MINDERHEDENBELEID

O Van den Bergh
X Buurmeijer V
X Dales
X Haas-Berger
- Herfkens
X Jabaay
O Knol
- Kosto
X Lilipaly

O Muller-Van Ast
- Niessen
X Van Nieuwenhoven
X Roethof
X Spieker
O Stoffelen
O Verspaget
O Worrell
O Wöltgens

Fractiegroep buitenlands beleid

Voorzitter: Stemerding
Secr.medew.: Wiersma
Groepssecr.: Baris

FRACTIECOMMISSIE OHA

1. Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse Zaken
2. Ontwikkelingssamenwerking
3. Buitenlandse handel

1: 2: 3:

O	X	-
-	O	O
-	O	-
X	O	-
-	-	X
O	X	X
X	X	-
X	X	O
-	O	O
X	-	-
-	X	-
O	-	-
O	X	X
O	O	-
-	-	O
-	O	-
-	X	X
X	O	X
X	O	-
-	X	X
-	-	O

Ter Beek
Van den Bergh
Buurmeijer
Haas-Berger
Van der Hek
Herfkens OVK V2
Jabaay
Knol V
Kombrink
Meijer
Melkert
Muller-Van Ast
Pronk
Roethof
Stemerding
Tazelaar
Van Traa
Den Uyl
Vermeend
Verspaget
Vos

BUITENLANDSE ZAKEN

- Alders
X Ter Beek OVK V
X Van den Bergh
- Van Gelder
X Herfkens V2
O Knol
O Kok
X Meijer
O Melkert
O Pronk

X Stemerding
- Stoffelen
O Tazelaar
X Van Traa
X Den Uyl
- Vos
O De Vries
X Wallage
O Zijlstra

DEFENSIE

X Alders
X Ter Beek
X Van den Bergh V
O Buurmeijer
X Jabaay
O Knol
O Kok
O Meijer

X Stemerding
O Tazelaar
X Van Traa
O Den Uyl
O De Visser
X Vos V2
X De Vries

Fractiegroep ruimtelijk beleid

Voorzitter: Kombrink
Secr.medew.: Dofferhoff
Groepssecr.: Strang

VOLKSHUISVESTING EN RUIMTELIJKE ORDENING

O De Boois
O Castricum
X Hummel
- Kombrink
X Melkert
O Muller-Van Ast
X De Pree V
O Rienks

X Schaefer VK
X Spieker
X Stoffelen
O Swildens-Rozendaal
X Veldhoen V2
X Verspaget
O Vos
O Wöltgens

VERKEER EN WATERSTAAT

X Van den Bergh
X De Boois
X Castricum V

O De Cloe
X Van Gelder
O Huys
- Kombrink

MILIEUBEHEER

X De Boois VK	X Rienks
O Van der Hek	O Roethof
O Huys	X Swildens-Rozendaal
- Kombrink	O Tazelaar
X Melkert	X Veldhoen V
O Moor	X Verspaget
O Niessen	X De Visser
O De Pree	X Zijlstra

Fractiegroep sociaal-economisch en financieel beleid

Voorzitter: Van der Hek

Secr.medew.: Mens

Groepssecr.: Wagter

SOCIAAL EN ECONOMISCH BERAAD

Alders	Van Nieuwenhoven
Buurmeijer	Pronk
Castricum	Tazelaar
Van der Hek	Den Uyl
Kok	Ter Veld
Kombrink	De Vries
Meijer	Wöltgens

AMBTENARENZAKEN

X Alders V	O Van Otterloo
O Van den Bergh	O Stoffelen
O Dales	X Ter Veld
- Van der Hek	X De Visser
X Knol	O Vos
X Leijnse	O Wallage
X Moor	X Wöltgens
O Van Nieuwenhoven	X Worrell

ECONOMISCHE ZAKEN (INCL. MKB)

O Castricum	O Rienks
X Van Gelder	O Schaefer
X Van der Hek VK	X Spieker
- Hummel	- Swildens-Rozendaal
- Huys	X Tazelaar
O Kok	- Ter Veld
X Kombrink	O Vermeend
- Moor	O Verspaget
- De Pree	X Vos V2
X Pronk V	O Wöltgens
	X Zijlstra

FINANCIËN

X Van der Hek	X Rienks
X Herfkens	- Tazelaar
X Hummel	O Ter Veld
X Kombrink OVK V	X Vermeend
O Melkert	O Verspaget
O Van Nieuwenhoven	O De Visser
O Van Otterloo	X Wöltgens
X Pronk	O Zijlstra

LANDBOUW

X De Boois	O Roethof
O Castricum	O Schaefer
O Haas-Berger	X Spieker
O Van der Hek	X Swildens-Rozendaal
X Huys	X Tazelaar V
- Kosto	O Vos
O Melkert	X Wöltgens
X Meijer	X Zijlstra
- Muller-Van Ast	

VISSERIJ

(onderdeel fractiecommissie Landbouw en Visserij)

- Van der Hek	O Spieker
X Kosto	X Tazelaar V
X Lilipaly	X Ter Veld
O Melkert	X Veldhoen
X Muller-Van Ast	O Vos
O Schaefer	O Zijlstra

SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

X Alders	O Melkert
X Buurmeijer OVK	X Moor
X Dales	X Van Nieuwenhoven
O Van Gelder	X Spieker
- Van der Hek	X Ter Veld V
O Knol	O Wöltgens
O Kok	O Worrell
X Leijnse	O Vacature

EMANCIPATIE

- Buurmeijer
- X Dales VK
- O Van Gelder
- X Haas-Berger
- X Jabaay
- O Leijnse
- O Niessen
- X Van Nieuwenhoven V
- O Spieker
- X Van Stoffelen V2
- X Ter Veld
- O Verspaget

Fractiegroep welzijn

Voorzitter: Buurmeijer
Secr.medew.: Vliegthart
Groepssecr.: Spiro

VOLKSGEZONDHEID

- Alders
- O Ter Beek
- O Buurmeijer
- X Dales
- X Haas-Berger VK
- X Huys
- O Jabaay
- O Moor
- X Muller-Van Ast V
- O Van Nieuwenhoven
- X Van Otterloo V2
- X De Pree
- O Ter Veld
- O Vermeend
- X De Visser
- X Wöltgens

ONDERWIJS EN WETENSCHAPPEN

- O Van den Bergh
- O Buurmeijer
- X De Cloe
- X Van Gelder
- X Huys
- X Leijnse
- X Lilipaly
- X Niessen
- O De Pree
- O Tazelaar
- O Ter Veld
- O Vermeend
- O Verspaget
- X Wallage V
- X Worrell

WELZIJN EN CULTUUR

- X Buurmeijer
- O Castricum
- X De Cloe
- O Huys
- O Jabaay
- X Lilipaly
- O Muller-Van Ast
- X Niessen V
- X Van Nieuwenhoven
- O Van Otterloo
- X De Pree
- O Swildens-Rozendaal
- X Ter Veld
- O Verspaget
- X Worrell VK

WETENSCHAPSBELEID

X Van den Bergh
O De Boois
O Buurmeijer
X Van Gelder
X Van der Hek
O Kosto

X Stemerink V
O Den Uyl
X Veldhoen
O De Vries
X Wallage VK

GEHANDICAPTENBELEID

- Buurmeijer
X Castricum
X De Cloe
X Dales
O Herfkens
O Hummel
X Huys
X Knol

O Kombrink
O Leijnse
X Muller-Van Ast OVK
O Niessen
X Van Otterloo
- De Pree
O Schaefer
O Ter Veld
X Worrell

BIJLAGE II

Personeel dat voor de fractie als geheel werkt

Algemeen

Henk Bakker (ambtelijk secretaris)
Carla Caro (secretaresse van de voorzitter)
Karin Fokker (personeelsfunctionaris)
Peter Gemmeke (ombudswerk)
Arend Hillhorst (secretaris van de voorzitter)
Jan Evert Keman (secretaris-medewerker algemeen beleid)
Jeanne te Lintelo (administrateur)
Eduard Millenaar (ombudswerk-dienstweigeraar)
Joyce Oudesluijs (medewerkster ombudsteam en secretaresse fractiecommissie Volksgezondheid)
Tilly Post (secretaresse ambtelijk secretariaat)
Claudia Regoor (secretaresse)
Liesbeth Rensman (voorlichter)
Laurens Slot (eerste voorlichter)
Ingrid Steenvoorden (telefoniste, archiefbeheerster)
Adri Uyen (secretaresse)
Maarten Visser (administratief medewerker, chauffeur)

Sociaal-economische en financiële groep

Herman Bakker (beleidsmedewerker economische zaken)
Boudewijn Bruil (beleidsmedewerker economische en financiële zaken)
An Klein Meuleman (secretaresse fractiecommissie financiën)
Toos Lodder (beleidsmedewerkster landbouw en midden- en kleinbedrijf)
Peter Martens (beleidsmedewerker sociale zaken en werkgelegenheid en inkomensbeleid)
Jan Mens (beleidsmedewerker sociale zaken en werkgelegenheid en openbare financiën en secretaris-medewerker van de fractiegroep)
Erik Molenaar (beleidsmedewerker financiën)
Loes Peters (secretaresse fractiecommissies landbouw en ambtenarenzaken)
Biemla Sewnandan (secretaresse fractiecommissie economische zaken)
Vera Wagter (secretaresse fractiecommissie sociale zaken en werkgelegenheid)

Groep binnenlands bestuur

Henk Hellegers (beleidsmedewerker binnenlandse zaken)
Ella Kalsbeek (algemeen juridisch beleidsmedewerkster en secretaris-medewerkster van de fractiegroep)
Nanke Pancras (secretaresse fractiecommissie justitie)
Madeleine de Vries (secretaresse fractiecommissies binnenlandse zaken en minderhedenbeleid)
vacature (beleidsmedewerker justitie)

Welzijnsgroep

Altie Blanken (secretaresse fractiecommissies onderwijs en emancipatie)
Boudewijn de Blij (beleidsmedewerker volksgezondheid)
Martin Odekerken (beleidsmedewerker onderwijs)
Lia Sniijders (beleidsmedewerkster welzijn en cultuur en emancipatie)
Stella Spiro (secretaresse fractiecommissie welzijn en cultuur)
Margo Vliegthart (beleidsmedewerkster welzijn en cultuur)

Groep ruimtelijk beleid

Aukje Boonstra (secretaresse fractiecommissies volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en milieu)
Piet Dofferhoff (beleidsmedewerker milieu)
Peter van Heemst (beleidsmedewerker volkshuisvesting en ruimtelijke ordening)
Franny Strang (coördinerend secretaresse en secretaresse fractiecommissie verkeer en waterstaat)
vacature (beleidsmedewerker verkeer en waterstaat)

Groep buitenlands beleid

Marion Baris (secretaresse fractiecommissie buitenlandse zaken)
Berend-Jan van den Boomen (beleidsmedewerker buitenlandse zaken)
Hans van Oort (beleidsmedewerker ontwikkelingsamenwerking en handelspolitiek)
Jan Marinus Wiersma (beleidsmedewerker defensie)
vacature (secretaresse fractiecommissies defensie en ontwikkelingsamenwerking en handelspolitiek)

Afdeling tekstverwerking

Karin Bijlmans
Corrie van Eendenburg
Renie Soeters
vacature

Niet in dienst van de fractie, maar wel werkzaam in de kamer, is de medewerker voor de contacten tussen de PvdA-leden in het Europese Parlement en de kamerfractie, Hans Wolters.

BIJLAGE III

Het personeel dat voor de individuele leden van de fractie werkt

voornaam	achternaam	werkt voor
Rob	Baars	Huys en Wöltgens
Susan	Baart	Van Nieuwenhoven
Marloes	Baart-Kriek	Rienks
Helen	Bader	Meijer
Padma	Bansie	Muller
Dick	Benschop	Den Uyl
Thea	Bouwens	Jabaay
Marja	van den Braak	Verspaget
Ute	Breithaupt	Jabaay
Jan	Busstra	Castricum
Hans	Daams	Van Otterloo
Herman	Damveld	Zijlstra
Angeles	Dekker	De Visser
Rita	Fuchs-Leeuwijn	Tazelaar
Gea	van Gorkum	Van der Hek
Marja	van der Hagen	Alders
Paul	van Hamersveld	De Pree en Zijlstra
Fridy	van Hapert	Meijer en De Vries
Henk	Jagersma	Melkert
Ronald	Janssen	Veldhoen
Jetta	Klijnsma	Hummel en Wöltgens
Rineke	Klijnsma	Wallage
Coby	Knijnenburg-Vrieling	Roethof en Stoffelen
Bert	Koenders	Ter Beek en Van den Bergh
Wilfred	Kortman	Worrell
Anita	Kuyt	Dales
Dorien	van Lent	Van den Bergh en Stemerding
Marina	Mozes-Philips	Van Gelder
Jeroen	Muller	Muller
Nera	Otsen	Buurmeijer en Den Uyl
Ineke	Polderman-Boerman	Schaefer
Ineke	Schakenbos	Niessen
Jan	ter Schegget	Rienks
Henk	Schotman	Lilipaly
Lidia	Schut	Kosto en Swildens
Betty	Schuurman-Deen	Kosto, Swildens en Vos
Marjon	Snelting-Stockmann	De Cloe
Marka	Spit	Ter Veld
Roel	ter Stege	Leijnse
Wanda	Strang	Ter Beek en Van Traa

Theo
Sophie
Hilde
Alex
Maarten
Wim
Lia
Corrie
Wim

Strijers
Tuin
Valentin
Veldhof
Visser
Vleugels
Wapperom
Worrell-Philips
Zaat

Vos
Knol
Pronk
Knol
Kok
Moor
Vermeend
Haas-Berger
Roethof en Stoffelen

EUROPESE PARLEMENT

De groep PvdA-Europarlementariërs bestaat, zoals bekend, uit negen leden. Deze leden maken deel uit van de 172 leden tellende socialistische fractie van het Europese Parlement. De PvdA-groep staat onder voorzitterschap van Piet Dankert. De negen leden van de groep hebben een zodanig onderlinge verdeling van parlementaire activiteiten gemaakt, dat de groep de meeste Europese beleidsterreinen dekt, hetgeen blijkt uit het volgende overzicht:

H. d'Ancona:

- lid commissie sociale zaken en werkgelegenheid
- plv.lid commissie rechten van de vrouw
- plv.lid commissie jeugd, cultuur, onderwijs, voorlichting en sport
- lid commissie onderzoek bestrijding drugsproblematiek
- lid delegatie Noordepoepe landen

R. Cohen:

- lid commissie ontwikkeling en samenwerking
- plv.lid commissie externe economische betrekkingen
- lid commissie institutionele vraagstukken
- lid ACP-delegatie

P. Dankert:

- lid begrotingscommissie en begrotingscontrolecommissie
- plv.lid politieke commissie
- voorzitter VS-delegatie

C. van den Heuvel

- lid politieke commissie (vz subcommissie mensenrechten)
- lid commissie rechten van de vrouw
- plv.lid commissie milieubeheer, volksgezondheid en consumentenbescherming
- lid delegatie Midden-Amerika

A. Metten:

- lid commissie economische en monetaire zaken en industriebeleid
- plv.lid commissie energie, onderzoek en technologie
- lid delegatie Zuid-Amerika

H. Muntingh:

- lid commissie milieubeheer, volksgezondheid en consumentenbescherming
- plv.lid van de commissie ontwikkeling en samenwerking
- lid ACP-delegatie

Ph. Viehoff:

- lid van de commissie energie, onderzoek en technologie
- plv.lid commissie voor regionaal beleid en ruimtelijke ordening

B. Visser:

- lid vervoerscommissie
- plv.lid commissie economisch monetaire zaken en industriebeleid
- lid Joegoslavië/Oostenrijk-delegatie

E. Woltjer:

- lid commissie landbouw
- plv.lid begrotingscontrole
- lid ASEAN

Voorts bekleden de PvdA-ers binnen de socialistische fractie de volgende functies:

P. Dankert:

- vice-voorzitter, belast met coördinatie politieke zaken
- voorzitter Nederlandse groep

C. v.d.Heuvel:

- coördinator commissie rechten van de vrouw

B. Visser:

- coördinator vervoerscommissie

E. Woltjer:

- coördinator landbouw

De socialistische fractie is binnen het 518 leden tellende Europese Parlement de grootste fractie. De grootte van de verschillende fracties moge blijken uit onderstaand overzicht:

Socialisten (o.a. PvdA)	172
Communisten (zonder CPN)	46
Regenboogfractie (groenen, PSP, PPR)	20
Totaal	238
Conservatieven	63
Christen-democraten (o.a. CDA)	118
Verenigde Europese democraten	34
Europees rechts (o.a. Le Pen)	16
Liberalen en democraten (o.a. VVD)	42
Niet-ingeschreven (o.a. SGP, GPV, RDF)	7
Totaal	280

Zoals blijkt is er, hoezeer de socialistische fractie ook is versterkt na de komst van de Spaanse en Portugese socialisten, een duidelijke christen-democratische conservatieve meerderheid in het Europese Parlement blijven bestaan.

De socialistische fractie wordt gevoerd door vertegenwoordigers van socialistische en sociaal-democratische partijen uit 11 EEG-landen, hetgeen blijkt uit het volgende overzicht. De fractie staat onder voorzitterschap van de SPD-er Arndt. De

dagelijkse leiding heeft een fractiebureau, waarin alle nationale delegaties zijn vertegenwoordigd. Voor de PvdA-delegatie heeft Piet Dankert zitting in dit bureau. Enkele PvdA-ers hebben andere functies binnen de fractie. Zo is in dit verslagjaar Eisso Woltjer landbouwcoördinator en Ben Visser coördinator verkeer en vervoer geweest.

De PvdA-groep heeft in 1985 de Anne Vondeling Stichting opgericht. Deze stichting heeft tot doel bijdragen te leveren aan de totstandkoming van een Europese socialistische politiek. Zij treedt naar buiten door het organiseren van conferenties, het uitbrengen van publikaties en dergelijke. Zo werd dit jaar een conferentie over technologie georganiseerd, alsmede het boekje Touwtrekken om technologie gepubliceerd. Voorzitter van de stichting is Piet Dankert, secretaris-penningmeester Eisso Woltjer. Het bestuur van de stichting bestaat uit de negen Europarlementariërs, de internationaal secretaris van de PvdA en twee leden van het personeel. De stichting heeft meer dan twintig personeelsleden, waarvan het merendeel werkt als beleids- of administratief medewerker van individuele EP-leden. Daarnaast zijn er vijf algemene medewerkers, te weten:

- Gregor Niessen: contactpersoon tussen de Eurogroep/socialistische fractie en het partijbestuur in Amsterdam; hij is tevens ambtelijk secretaris van de AVS.
- Hans Wolters: medewerker voor de contacten tussen de groep/socialistische fractie en de PvdA-Tweede-Kamerfractie in Den Haag. Hij is tevens ambtelijk secretaris van de PvdA-Eurogroep.
- Lia Wapperom: administratief medewerkster van de AVS, gestationeerd in Den Haag.
- Madeleine de Vries: administratief medewerkster van de AVS, gestationeerd in Amsterdam.
- André Leijnse: financieel/organisatorisch medewerker van de AVS, gestationeerd in Venray.

Natuurlijk onderhouden de Europarlementariërs regelmatig contacten met de PvdA-gewesten. Daartoe is de volgende taakverdeling gemaakt:

Muntingh:	Groningen, Friesland
Viehoff:	Drenthe, Overijssel
Visser:	Gelderland, Flevoland
Dankert:	Noord-Holland-Noord, Zuid-Holland (bij toerbeurt)
Metten:	Amsterdam, Rotterdam
d'Ancona:	Noord-Holland-Zuid, Den Haag
Van den Heuvel:	Utrecht, Zuid-Holland (bij toerbeurt)
Cohen:	Noord-Brabant-West, Zeeland
Woltjer:	Noord-Brabant-Oost, Limburg

Voorts hebben de Europarlementariërs zitting in de volgende partijorganen:

- Alman Metten is contactpersoon van de Eurogroep voor de BKB. Van den Heuvel is plaatsvervangend lid.
- Dankert vertegenwoordigt de Eurogroep in het partijbestuur. Van den Heuvel is plaatsvervanger.
- Dankert, Woltjer en Van den Heuvel zijn namens de Eurogroep lid van de Stuurgroep Europese Politiek.

Om partijgenoten in de gelegenheid te stellen nader kennis te maken met het werk in het Europese Parlement organiseren de PvdA-Europarlementariërs driedaagse groepsreizen naar Straatsburg. Ook in dit verslagjaar zijn op deze wijze enkele honderden partijleden naar het Europese Parlement gekomen. Dit versterkt de onderlinge contacten.

VERSLAG PENNINGMEESTER

Dit financiële verslag heeft betrekking op de periode 1 oktober 1985 tot en met 30 september 1986. Aan dit verslag ligt de begroting 1985/1986 ten grondslag die op 15 juni 1985 te Amsterdam door de partijraad werd vastgesteld. Door het partijbestuur werd een begroting aangeboden met een tekort van f 181.900. In de toelichting merkte het partijbestuur op dat dit tekort vooral veroorzaakt werd door een stijging van de post 'salarissen, sociale lasten en atv'. Onderdeel van de begroting 1985/1986 was ook de nota 'Doorberekening kosten service-apparaat'. De partijraad besloot evenwel dat de voorstellen in deze nota nog geen doorwerking mochten hebben in de begroting 1985/1986. Als gevolg van dit besluit werd de begroting 1985/1986 uiteindelijk vastgesteld met een tekort van f 252.000. De jaarrekening 1985/1986 laat een uitkomst zien, die daarmee vrijwel overeenkomt: het tekort over 1985/1986 bedraagt f 252.878. Bij dit resultaat moeten de volgende kanttekeningen worden geplaatst.

Wat de batenkant betreft kan worden gesignaleerd dat de baten 4,7% boven het begrote bedrag liggen. Deze meeropbrengst is vooral te danken aan een hogere contributie-opbrengst dan geraamd en daarnaast aan meeropbrengsten FBA/SGGP en renten. De hogere contributie-opbrengst is uitsluitend het gevolg van een hoger gemiddeld ledental dan was geraamd. Ondanks het feit dat de gemiddelde contributie-ontvangst per lid wederom een daling te zien geeft, is de totale opbrengst van de contributies toch gestegen. Dat komt door de stijging van het ledental met per saldo 2.399. In totaal werden in het verslagjaar 1985/1986 9.931 nieuwe leden ingeschreven en 7.532 leden uitgeschreven. Per 1 oktober 1986 was het ledental 103.217.

De lasten over het verslagjaar 1985/1986 blijken ca. 4,6% boven het begrote bedrag te liggen, mede als gevolg van hogere personeelslasten. De belangrijkste overschrijdingen hebben zich voorgedaan bij de posten 'Service-apparaat', 'Voorlichting en publiciteit' en in mindere mate de post 'Bestuur'. Wat het service-apparaat betreft zijn door het partijbestuur voorstellen gedaan, die een effectievere kostenbewaking mogelijk moeten maken. Deze voorstellen zijn, overeenkomstig de besluiten van de partijraden van juni 1985 en juni 1986, op 1 oktober 1986 in werking getreden. De overschrijding bij deze post heeft voor een belangrijk deel betrekking op hogere computerkosten: extra kosten i. v.m. relatief sterke stijging van het aantal nieuwe leden, extra kosten actie onder leden om tot automatische betaling van de contributie over te gaan. Daarnaast heeft deze post extra onder druk gestaan door het feit dat er in het verslagjaar 1985/1986 twee verkiezingscampagnes zijn gevoerd. Dat geldt overigens ook voor de andere genoemde uitgavenposten. De overschrijding van de post 'Voorlichting en publiciteit' is veroorzaakt door de meerkosten van de permanente campagne (mede onder invloed van verkiezingsactiviteiten) en kosten van ledenwerving. De overschrijding van de post 'bestuur' is met name veroorzaakt door extra kosten van activiteiten van de verschillende partijcommissies, extra vergaderkosten bestuur, extra toermeekosten en meerkosten drukkerij/tekstverwerking.

Eerder is al opgemerkt dat er gedurende het verslagjaar twee verkiezingscampagnes zijn gevoerd. De kosten daarvan vallen buiten de begroting/jaarrekening 1985/1986: ze worden rechtstreeks ten laste gebracht van het verkiezingsfonds/kapitaal. De secretaris van de partij, tevens voorzitter van de politieke campagne-commissie, is -in overleg met de financiële commissie van de partij- belast geweest met het beheer van de campagnebudgetten. Zie het verslag hierna.

De financiële boekhouding van de partij is in de loop van 1986 opgenomen in de nieuwe computer. Daaraan hebben we ook een systeem van kostenbewaking gekoppeld dat kan bijdragen aan een optimale controle van de verschillende uitgavenposten.

In het accountantsrapport inzake de jaarrekening 1985/1986 wordt opgemerkt dat de financiële positie van de partij nog steeds uitstekend is. Daarbij wordt tevens signaleerd, dat voor de komende jaren zowel de omvang van de structurele uitgaven als de daling van de gemiddelde contributie-opbrengst per lid nog steeds aandacht vragen. "Daarin kunnen risico's schuilen voor de financiële positie van de partij. Blijkens de nota 'Financieel meerjarenperspectief' worden deze ontwikkelingen door het partijbestuur voldoende onderkend", zo wordt in het rapport gesteld. Met die laatste stellingname kan ik het moeilijk oneens zijn, zeker niet nu we, april 1987, in het nieuwe partijbestuur hebben afgesproken dat aan de partijraad van juni 1988 een nota financieel meerjarenperspectief 1989-1992 zal worden aangeboden.

WILLEM VERMEEND,
penningmeester.

VERSLAG VERKIEZINGSFONDS

In het accountantsrapport inzake de jaarrekening wordt zeer gedetailleerd verslag gedaan van de kosten met betrekking tot de gemeenteraadsverkiezingen en die van de verkiezingen voor de Tweede Kamer. De kosten van deze verkiezingen vallen buiten de begroting 1985/1986 en de daarop betrekking hebbende jaarrekening. In het verslag van de penningmeester over 1985/1986 is al opgemerkt, dat voor verkiezingskosten een afzonderlijke procedure geldt. Deze procedure is als volgt. Ten minste 75 dagen voor de dag van de verkiezingen wordt het toegestane bedrag voor uitgaven en inkomsten ten behoeve van de verkiezingen door partijbestuur en de financiële commissie van de partij in gemeen overleg vastgesteld. Vervolgens wordt de gedetailleerde begroting voor de verkiezingen vastgesteld door het partijbestuur, na ingewonnen advies van de financiële commissie daarover. Het partijbestuur stelt tevens vast wie, namens het bestuur, bevoegd is ten laste van de verkiezingsbegroting verplichtingen aan te gaan. Deze bevoegdheid is door het bestuur toegekend aan de secretaris van de partij, in verband met het feit dat deze fungerend voorzitter was van de politieke campagnecommissie (= de commissie die leiding geeft aan de verkiezingscampagnes).

De inkomsten voor de campagne zijn zoals bekend afkomstig uit het verkiezingsfonds -waarvoor jaarlijkse reserveringen plaatsvinden- en tevens voor een belangrijk bedrag uit inzamelingsacties. Aangezien voor deze laatste post vooraf een raming noodzakelijk is, wordt door de financiële commissie een zgn. garantiebedrag

vastgesteld. Blijkt achteraf dat dit bedrag bij de inzameling niet wordt gehaald, dan wordt het 'tekort' in mindering gebracht op de post 'Kapitaal' van de partij. De financiële commissie heeft in dit verband vooraf goedgekeurd dat bij een tegenvalende inzamelingsactie f 200.000 uit het kapitaal mocht worden geput. Gebleken is dat deze dekking noodzakelijk was en de financiële commissie heeft vervolgens nog een extra beroep op het kapitaal toegestaan van f 92.000. Daardoor is in totaal een bedrag van f 292.000 in mindering op het kapitaal gebracht. Hierbij dient bedacht te worden dat in het bedrag van f 292.000 een bedrag zit verwerkt ter zake van niet aan de afdelingen doorberekende kosten van het verkiezingscongres. Besloten is namelijk de kosten van dit congres (f 354.000) niet volledig door te berekenen aan de afdelingen, maar daarvan f 200.000 te laten drukken op de verkiezingsuitgaven. De totale verkiezingsuitgaven hebben f 2.921.000 bedragen: Tweede Kamer f 1.666.000, Gemeenteraden f 966.000, congres f 200.000, overige uitgaven (o.a. verkiezingsonderzoeken) f 89.000.

De dekking van deze uitgaven is als volgt geweest: verkiezingsfonds f 2.629.000 (inclusief opbrengst inzamelingsacties) en kapitaal f 292.000.

De inzamelingsacties voor de verkiezingscampagnes hebben netto f 617.000 opgebracht (dit bedrag is onderdeel van het verkiezingsfonds). De opbrengst van de inzamelingsacties viel, in vergelijking met soortgelijke acties in het verleden, sterk tegen, en bleef dan ook fors onder het geraamde bedrag.

De eerste inzamelingsactie leverde netto f 540.000 op. Dit bedrag werd opgebracht door ongeveer 21.000 leden. De tweede inzameling, welke is gehouden onder de leden die op de eerste inzameling niet hadden gereageerd, leverde 'slechts' f 80.000 netto op. Bij wijze van proef is ook nog een inzamelingsactie onder sympathisanten gehouden. Deze actie was zeer teleurstellend: we ontvingen f 35.000 maar daar stond een bedrag aan kosten tegenover van f 60.000 (advertenties enz.) Gezien het resultaat van de inzamelingsacties moet bij de volgende campagnes minder 'optimistisch' worden geraamd m.b.t. de opbrengst van inzamelingsacties. Acties onder sympathisanten, volgens de gehanteerde opzet, liggen niet meer voor de hand.

Gedurende de campagnes is over de financiële gang van zaken regelmatig overleg gevoerd met de financiële commissie. Door de teleurstellende inzamelingsacties is -in overleg met en onder goedkeuring van de financiële commissie van de partij- een bedrag van f 292.000 aan verkiezingskosten ten laste van het kapitaal gebracht.

Namens het partijbestuur,
WIM VAN VELZEN,
secretaris, tevens voorzitter
van de campagnecommissie 1985/1986.

588874.01/75

Hilversum, 20 februari 1987

Aan de Partijraad van de
Partij van de Arbeid
Nicolaas Witsenkade 30
1017 ZT AMSTERDAM

Dames en heren,

Hierbij bieden wij u aan ons rapport omtrent de jaarrekening 1985/1986 van de vereniging Partij van de Arbeid.

Evenals voorgaande jaren beslaat dit rapport uitsluitend het landelijk bureau van de Partij.

De gewesten en de afdelingen, die in juridische zin onderdelen van de vereniging zijn, worden daarin niet opgenomen.

De afzonderlijke jaarrekeningen van de gewesten en de afdelingen zijn niet in onze controle begrepen.

VERKLARING

Wij hebben de jaarrekening over het boekjaar 1 oktober 1985 tot en met 30 september 1986 van het landelijk bureau van de vereniging Partij van de Arbeid gecontroleerd.

Op grond van ons onderzoek zijn wij van oordeel dat de in dit rapport opgenomen jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen op 30 september 1986 en van het resultaat over het op die datum geëindigde boekjaar.

RESULTAAT

Het boekjaar 1985/1986 is afgesloten met een nadelig saldo van f 252.878,17, hetgeen vrijwel overeenkomt met het voor dat jaar begrote tekort (f 252.000). In dit resultaat zijn niet begrepen de meeruitgaven van het Verkiezingsfonds, welke ten laste van het kapitaal zijn gekomen (zie afzonderlijk hoofdstuk hierna).

Vergelijking van de staten van baten en lasten over de jaren 1985/1986 en 1984/1985 geeft het volgende beeld (in duizenden guldens):

BATEN	1985/1986	1984/1985	Meer (Minder)
Kontributies	8.596	8.555	41
FBA en SGGP	1.168	1.103	65
Rentebaten, per saldo	569	522	47
Huuropbrengst	394	394	-
Overige opbrengsten	323	342	(19)
	<u>11.050</u>	<u>10.916</u>	<u>134</u>
LASTEN			
Bestuur	1.212	1.056	156
Service-apparaat	2.852	2.689	163
Exploitatiekosten pand	202	203	(1)
Voorlichting en publiciteit	1.134	1.048	86
Sekretariaat buitenland	418	443	(25)
Rooie Vrouwen	514	503	11
Fonds Internationale Solidariteit	13	37	(24)
Aktiesekretariaat	168	179	(11)
Verkiezingsfonds	150	150	-
Kongres en partijraden	163	128	35
Dr. Wiardi Beckman Stichting	1.064	1.039	25
Stichting Vormingswerk	255	255	-
Jonge Socialisten	95	95	-
Evert Vermeer Stichting	74	74	-
Gewesten en afdelingen	2.649	2.590	59
Overige lasten	340	121	219
	<u>11.303</u>	<u>10.610</u>	<u>693</u>
Tekort 1985/1986 respektievelijk overschot 1984/1985	(253)	306	(559)
	=====	=====	=====

Bij de opstellingen is uitgegaan van de indeling volgens de begroting 'oude stijl', zoals deze op 15 juni 1985 door u werd vastgesteld.

Ten aanzien van het resultaat willen wij nog het volgende opmerken:

1. Het overschot 1984/1985 (f 306.067) werd in het verslag over dat jaar toegevoegd aan het kapitaal.

In de Partijraad van 14 juni 1986 werd besloten om uit het met dit overschot verhoogde kapitaal de volgende bestedingen te doen:

Publikatie 40 jaar Partij van de Arbeid	f	64.000
Bijdrage reserve bijzondere verplichtingen personeel		75.000
Bijdrage Stichting 'De Mei'		50.000
Garantiebijdrage tekort Stichting Vormingswerk		50.000
Bijdrage permanente campagne 1986/1987		37.000
Bijdrage jubileumkonferentie WBS		15.000
Bijdrage ledenwerfaktie Jonge Socialisten		15.000
	f	306.000
		=====

In deze jaarrekening zijn deze bestemmingen als onttrekkingen uit het kapitaal gepresenteerd.

2. Het tekort over 1985/1986 (f 252.878) werd in mindering gebracht op het kapitaal.

3. Het ledental van de Partij is de laatste jaren als volgt:

		<u>% t.o.v. vorig jaar</u>
30 september 1982	105.486	(3,7 %)
30 september 1983	101.724	(3,6 %)
30 september 1984	99.347	(2,3 %)
30 september 1985	100.818	1,5 %
30 september 1986	103.217	2,4 %

Met name door de vele activiteiten rond de verkiezingen nam het leedental in het verslagjaar per saldo toe met 2.399 leden.

4. De inkomsten uit kontributies namen toe met 0,5 %.
Deze stijging is als volgt te analyseren:

Stijging gemiddeld ledental gedurende het jaar van 100.079 naar 102.229		2,1 %
Af: Daling als gevolg van:		
- verschuiving naar lagere kontributieschalen	1,5 %	
- toename percentage niet ontvangen kontributies	0,1 %	1,6 %
	<hr/>	<hr/>
Per saldo stijging van de ontvangsten		0,5 %
		=====

Voor het verslagjaar 1985/1986 werd berekend dat het ontvangen kontributiebedrag 2,9 % lager was dan hetgeen theoretisch ontvangen had moeten worden (1984/1985: 2,8 %).

5. De ontvangen rentebaten namen af van f 770.000 tot f 632.000 in het verslagjaar, vooral als gevolg van lagere depositosaldi.

Na aftrek van betaalde rentevergoedingen ad f 63.000 (vorig jaar: f 247.000) resteerde per saldo een bate van f 569.000 (vorig jaar: f 522.000).

Daarbij dient te worden aangetekend dat in het verslagjaar geen rentevergoeding over het werkkapitaal werd berekend wegens het nagenoeg ontbreken van inflatie.

Deze vergoeding bedroeg in het voorgaande jaar f 122.000 (2½ %).

6. In het verslagjaar werd aan salarissen en sociale lasten in totaal, exclusief neveninstellingen, rond f 3.740.000 betaald tegenover f 3.530.000 in het voorgaande boekjaar (+ 6 %).

Deze stijging is exclusief de in het verslagjaar gerealiseerde invulling van de arbeidstijdverkorting (ATV, f 114.000).

De toename met 6 % heeft in hoofdlijnen twee oorzaken:

- de structurele invulling van de ATV uit voorgaande jaren (voor een belangrijk deel reeds begroot);
- de extra werkzaamheden (overwerk e.d.) als gevolg van de activiteiten rond de verkiezingen.

De salarissen en sociale lasten kwamen in totaal f 22.000 (0,6 %) boven de begroting.

Door de beperkte inflatie bleek de inlevering van de prijskompensatie van het personeel te gering om de afgesproken ATV te kunnen financieren.

Daar de nominale salarissen niet te verlagen zijn is een 'claim' van de Partij als werkgever op toekomstige prijskompensaties ontstaan, welke voorlopig wordt doorgeschoven naar komende jaren.

7. De vergelijking tussen de begroting 1985/1986 en de uitkomsten geeft het volgende beeld (in duizenden guldens):

	<u>Begroot</u>	<u>Uitkomsten</u>	<u>Meer (Minder)</u>
<u>Baten</u>			
Kontributies	8.355	8.596	241
FBA en SGGP	1.075	1.168	93
Rentebaten, per saldo	400	569	169
Huuropbrengst	394	394	-
Overige opbrengsten	331	323	(8)
	<u>10.555</u>	<u>11.050</u>	<u>495</u>
<u>Lasten</u>			
Bestuur	1.127	1.212	85
Service-apparaat	2.683	2.852	169
Exploitatiekosten pand	203	202	(1)
Voorlichting en publiciteit	980	1.134	154
Sekretariaat buitenland	436	418	(18)
Rooie Vrouwen	500	514	14
Fonds Internationale Solidariteit	40	13	(27)
Aktiesekretariaat	179	168	(11)
Verkiezingsfonds	150	150	-
Kongres en partijraden	159	163	4
Dr. Wiardi Beckman Stichting	1.039	1.064	25
Stichting Vormingswerk	255	255	-
Jonge Socialisten	95	95	-
Evert Vermeer Stichting	74	74	-
Gewesten en afdelingen	2.589	2.649	60
Overige lasten	298	340	42
	<u>10.807</u>	<u>11.303</u>	<u>496</u>
Tekort boekjaar 1985/1986	<u>(252)</u>	<u>(253)</u>	<u>1</u>

De begrote kontributie-ontvangsten zijn volledig gerealiseerd (+ 2,9 %).

Deze meeropbrengsten zijn veroorzaakt door:

- gemiddeld ledental 4,3 % hoger dan begroot;
- kontributie-ontvangst per lid 1,4 % lager dan begroot.

De ontvangen FBA-bijdragen en kontributies SGGP kwamen 8,7 % boven de begroting uit.

Onder de rentebaten was begroot op basis van een inflatieverwachting van 2,5 % dat een vergoeding aan het werkkapitaal zou dienen plaats te vinden van f 100.000.

In de uitkomsten werd deze dotatie niet doorgevoerd.

Mede daardoor waren de rentebaten f 169.000 hoger dan begroot.

De lasten kwamen in totaal f 496.000 boven de begroting (+ 4,6 %), mede als gevolg van de hiervoor reeds genoemde hogere personeelskosten.

Bij Bestuur en Service-apparaat zijn daarnaast vooral de bureaunkosten en de computerkosten hoger uitgekomen; deze laatste kosten vooral als gevolg van acties onder de leden ter bevordering van automatische betaling (lagere inningskosten in de toekomst).

De meeruitgaven voor voorlichting en publiciteit hangen vooral samen met de verkiezingskampagnes:

- meerkosten permanente campagne	f 129.000
- meerkosten ledenblad (gebruik voor ledenwerving)	35.000
- overige kosten, per saldo lager	(10.000)
Totaal meerkosten	<u>f 154.000</u>
	=====

De hogere uitgaven voor de gewesten en afdelingen betreffen de grotere kontributie-aandelen als gevolg van het gestegen ledental.

Samenvattend kunnen wij konkluderen dat het begrote tekort precies werd gerealiseerd.

De hogere uitgaven konden volledig worden bestreden uit de gestegen opbrengsten.

VERKIEZINGSFONDS

Het verloop van het Verkiezingsfonds in het verslagjaar was als volgt
(in afgeronde bedragen):

Beschikbaar op 1 oktober 1985	f	1.328.000	
Bij: Inkomsten in 1985/1986		1.144.000	
			<u>f 2.472.000</u>
Af: Uitgaven in 1985/1986:			
- Tweede-Kamerverkiezingen	f	1.666.000	
- Gemeenteraadsverkiezingen		966.000	
- Verkiezingskongres		200.000	
- Overige uitgaven		89.000	
			<u> </u>
Totaal van de uitgaven	f	2.921.000	
Vooruitbetaald in 1984/1985		157.000	
			<u>2.764.000</u>
Tekort, gebracht ten laste van het kapitaal	f	292.000	=====

Nadere specificaties zijn opgenomen in de bijlagen 3/9 t/m 3/12.

Omtrent het gesignaleerde tekort is de volgende toelichting te geven:

Overeenkomstig artikel 56a van het Huishoudelijk Reglement wordt tenminste 75 dagen voor de dag van de verkiezingen het toegestane totaalbedrag van de uitgaven en inkomsten ten behoeve van de verkiezingen door Partijbestuur en Financiële Commissie (Fico) in gemeen overleg vastgesteld.

De inkomsten zijn, naast de begrote posten uit de Partijbegroting en SGGP, voor een belangrijk deel afkomstig uit inzamelingsakties.

Aangezien voor deze laatste post vooraf een raming noodzakelijk is wordt daarvoor door de Fico een zgn. garantiebedrag vastgesteld.

Wordt dit bedrag bij de inzameling niet gehaald, dan wordt het 'tekort' in mindering gebracht op het kapitaal.

Uit de notulen van de Fico-vergaderingen blijkt dat vooraf is goedgekeurd dat maximaal f 200.000 uit het kapitaal mocht worden geput voor een eventueel tegenvallende inzamelingsactie.

Gebleken is dat deze dekking volledig noodzakelijk was.

Daarnaast is achteraf goedkeuring gehecht aan een extra beroep op het kapitaal ten bedrage van de resterende f 92.000, zodat in totaal in mindering op het kapitaal werd gebracht een bedrag van f 292.000.

FINANCIELE POSITIE

Uit onderstaand vergelijkend overzicht moge de ontwikkeling van de financiële positie blijken (in duizenden guldens):

	<u>30-09-1986</u>	<u>30-09-1985</u>
Dadelijk beschikbare middelen	1.359	6.150
Vorderingen op korte termijn	3.054	1.666
Beleggingen	4.002	4.252
	<u>8.415</u>	<u>12.068</u>
Schulden op korte termijn	2.267	2.379
Voorzieningen en bestemmingsreserves	1.641	1.716
Fondsen	275	2.890
	<u>4.183</u>	<u>6.985</u>
Werkkapitaal	<u>4.232</u> =====	<u>5.083</u> =====
Kapitaal	7.232	8.083
Vastgelegd in gebouw	3.000	3.000
Werkkapitaal	<u>4.232</u> =====	<u>5.083</u> =====

Het werkkapitaal nam af met f 851.000, hetgeen als volgt is te verklaren:

Tekort 1985/1986	f 253.000
Meeruitgaven Verkiezingsfonds uit het kapitaal	292.000
Onttrokken ter financiering van diverse activiteiten uit gereserveerd overschot 1984/1985	<u>306.000</u>
Totale afname van het kapitaal	<u>f 851.000</u> =====

Hoewel de financiële positie minder sterk is geworden dan op de voorlaatste balansdatum menen wij dat, gezien de bijzondere factoren (de tekort-begroting, de verkiezingen) die tot de vermindering hebben geleid, nog steeds gezegd kan worden dat de financiële positie van de Partij uitstekend is.

Daarbij is meegewogen dat de begroting over het jaar 1986/1987 sluitend kon worden gepresenteerd.

Is de uitgangspositie nog steeds erg goed te noemen, voor de komende jaren vragen zowel de omvang van de structurele uitgaven als de daling van de gemiddelde kontributie-opbrengst per lid nog steeds alle aandacht. Daarin kunnen risico's schuilen voor de financiële positie van de Partij. Blijkens de nota 'Financieel meerjarenperspektief' worden deze ontwikkelingen door het Partijbestuur voldoende onderkend.

Gaarne zijn wij bereid nadere toelichtingen te verstrekken.

Hoogachtend,
Reyn, de Blaey en Co

drs. W. van der Meer
Registeraccountant

<u>AKTIVA</u>	<u>30-09-1986</u>	<u>30-09-1985</u>
DADELIJK BESCHIKBARE MIDDELEN		
Kas, bank- en girorekeningen	f 654.479,19	f 1.058.053,99
Depositorrekeningen	705.000,-	5.092.097,52
	<u>f 1.359.479,19</u>	<u>f 6.150.151,51</u>
VORDERINGEN EN VOORUITBETAALD		
Debiteuren	f 60.752,59	f 24.438,14
Afdelingen	5.530,44	-, -
Gewesten	4.174,66	-, -
Rekeningen-courant instellingen	965.293,35	452.703,62
Diverse vorderingen en vooruitbetaald	2.018.066,50	1.189.137,45
	<u>f 3.053.817,54</u>	<u>f 1.666.279,21</u>
BELEGGINGEN		
Effekten	f 4.001.500,-	f 4.251.500,-
VASTGELEGDE MIDDELEN		
Pand Nicolaas Witsenkade, Amsterdam	f 3.000.000,-	f 3.000.000,-
Inventaris en apparatuur	p.m.	p.m.
	<u>f 3.000.000,-</u>	<u>f 3.000.000,-</u>
	<u>f 11.414.796,73</u>	<u>f 15.067.930,72</u>

BEID, AMSTERDAM

1986 EN 30 SEPTEMBER 1985

<u>PASSIVA</u>	<u>30-09-1986</u>	<u>30-09-1985</u>
SCHULDEN EN VOORUITONTVANGEN		
Krediteuren	f 815.737,88	f 762.721,11
Afdelingen	218.698,26	236.291,68
Gewesten	130.910,03	127.910,12
Rekeningen-courant instellingen	542.570,48	621.692,42
Diverse schulden en vooruit- ontvangen	558.715,10	631.030,66
	<u>f 2.266.631,75</u>	<u>f 2.379.645,99</u>
VOORZIENINGEN EN BESTEMMING- RESERVES		
Bijzondere verplichtingen		
personeel	f 723.058,79	f 737.319,23
Afdelingen en debiteuren	13.990,11	20.089,49
Aanschaf apparatuur en inventaris	229.689,15	515.604,04
Onderhoud pand	514.079,81	433.853,41
Kongressen	159.844,81	8.700,-
	<u>f 1.640.662,67</u>	<u>f 1.715.566,17</u>
FONDSEN		
Verkiezingsfonds	f -,-	f 1.328.408,99
Spaarfonds afdelingen	275.495,66	1.561.298,91
	<u>f 275.495,66</u>	<u>f 2.889.707,90</u>
KAPITAAL		
	<u>f 7.232.006,65</u>	<u>f 8.083.010,66</u>
	<u>f 11.414.796,73</u>	<u>f 15.067.930,72</u>

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

=====

STAAT VAN BATEN EN LASTEN

=====

<u>BATEN</u>	<u>1985/1986</u>	<u>1984/1985</u>
Kontributies	f 8.596.003,32	f 8.555.248,97
FBA en SGGP	1.168.455,93	1.103.055,86
Rentebaten, per saldo	568.697,86	522.360,27
Huuropbrengst	393.600,-	393.600,-
Overige opbrengsten	322.762,99	341.835,04
	<u>f 11.049.520,10</u>	<u>f 10.916.100,14</u>
	-----	-----
 <u>LASTEN</u>		
Bestuur	f 1.211.976,78	f 1.056.150,30
Service-apparaat	2.852.072,54	2.688.745,07
Exploitatiekosten pand	201.553,66	202.751,74
Voorlichting en publiciteit	1.133.939,82	1.047.983,79
Sekretariaat buitenland	417.702,27	443.477,80
Rooie Vrouwen	514.059,38	503.025,36
Fonds Internationale Solidariteit	12.841,65	36.504,15
Aktiesekretariaat	168.436,45	179.303,90
Verkiezingsfonds, exclusief tekort	150.000,-	150.000,-
Kongres en partijraden	163.112,70	128.134,30
Dr. Wiardi Beckman Stichting	1.063.600,-	1.039.300,-
Stichting Vormingswerk	255.400,-	255.400,-
Jonge Socialisten	94.800,-	94.800,-
Evert Vermeer Stichting	73.800,-	73.800,-
Gewesten en afdelingen	2.648.902,97	2.590.072,78
Overige lasten	340.200,05	120.584,05
	<u>f 11.302.398,27</u>	<u>f 10.610.033,24</u>
	-----	-----
Overschot 1984/1985, toegevoegd aan kapitaal		306.066,90
Tekort 1985/1986, onttrokken aan kapitaal	% 252.878,17	
	<u>f 11.049.520,10</u>	<u>f 10.916.100,14</u>
	-----	-----

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

=====

TOELICHTING BALANS

=====

Kas, bank- en girorekeningen

Kas	f	18.089,21
Postgiro 18218		372.278,75
Postgiro 130095		15.096,83
Postgiro 30624		15.861,90
Postgiro 3479700		723,05
Postgiro 230000		550,-
Postgiro 2590		1.432,50
Postgiro 315193		272,17
Postgiro 3934400		109,50
Postgiro 2882		500,-
Postgiro 451963		567,50
Hollandsche Koopmansbank 63 50 11 778		197.809,26
Hollandsche Koopmansbank 63 50 12 677		31.188,52
	f	654.479,19
		=====

Depositorekeningen

Postbank, tot 31 oktober 1986 (5,1 %)	f	500.000,-
Algemene Spaarbank Nederland, fondsenbeleggingsrekening (6,13 %)		205.000,-
	f	705.000,-
		=====

Debiteuren

f 60.752,59
=====

Betreft voornamelijk vorderingen op grond van diverse deklaraties.
Een voorziening voor mogelijke dubieuze vorderingen is opgenomen onder de post 'voorziening afdelingen en debiteuren'.

Afdelingen

f 5.530,44
=====

Gewesten

f 4.174,66
=====

Betreft vorderingen op diverse afdelingen en gewesten in verband met verstrekt verkiezingsmateriaal.

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

=====

TOELICHTING BALANS

=====

Rekeningen-courant instellingen (te vorderen)

Dr. Wiardi Beckman Stichting	f	416.412,30
Stichting Vormingswerk Partij van de Arbeid		506.397,45
Evert Vermeer Stichting		19.554,72
Stichting Het Thiele Wibautfonds		22.928,88
	f	965.293,35
		=====

Diverse vorderingen en vooruitbetaald

Tweede-Kamerfractie	f	984.528,13
GAK		272.528,55
Te vorderen couponrente staatsleningen		197.500,-
Te vorderen overige renten		16.244,55
Voorschotten en leningen		205.816,98
Voorraad papier en andere materialen huisdrukkerij		89.342,25
Voorraad verkiezingsmateriaal		78.792,37
PTT, depotbedrag		57.500,-
Radio- en TV-uitzendingen		33.324,78
Vooruitbetaalde kosten ledenkrant en blad 'Voorwaarts'		25.262,53
Vooruitbetaalde verkiezingskosten Provinciale Staten		16.005,62
PGGM		6.300,-
Institute for the new Chili		5.216,39
Anne Vondeling Stichting		481,62
Vooruitbetaalde onderzoekkosten		3.307,50
Vooruitbetaalde kosten brochures		9.782,08
Schadeclaims		2.350,21
Vooruitbetaalde portokosten		1.973,45
Vooruitbetaalde kosten partijkrant		1.618,25
Diversen		10.191,24
	f	2.018.066,50
		=====

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

=====

TOELICHTING BALANS

=====

Effekten

f 1.000.000	12 % lening Nederland 1981-87/91, beurskoers 114	% f 1.000.000,-
f 500.000	12 % lening Nederland 1981-85/88, beurskoers 107,5	% 500.000,-
f 2.500.000	7½ % lening Nederland 1983-90 I, beurskoers 103	% 2.500.000,-
f 1.500	4 % lening Stg. Fonds voor bedrijven van vrouwen	1.500,-
		f 4.001.500,-
		=====

De leningen Nederland worden gewaardeerd tegen de nominale waarde of lagere beurskoers.

De leningen zijn ingeschreven in het schuldregister van het Ministerie van Financiën.

In het verslagjaar werd f 250.000 afgelost.

De lening Stichting Fonds voor bedrijven van vrouwen is gewaardeerd tegen nominale waarde.

Aflossing vindt plaats in 10 jaar met ingang van 1 oktober 1988.

Pand Nicolaas Witsenkade, Amsterdam

f 3.000.000,-
 =====

Het pand is gewaardeerd op de benaderde waarde in eigen gebruik (ongewijzigd).

Op deze boekwaarde wordt niet afgeschreven.

Inventaris en apparatuur

f p.m.
 =====

De aanwezige inventaris en apparatuur wordt pro memorie opgenomen.

Alle aanschaffingen worden ten laste van de voorziening aanschaf apparatuur en inventaris gebracht.

Krediteuren

f 815.737,88
 =====

Betreft voornamelijk schulden wegens geleverde diensten en materialen.

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

=====

TOELICHTING BALANS

=====

Afdelingen f 218.698,26
=====

Betreft de schulden in rekening-courant aan de afdelingen, voornamelijk uit hoofde van de aandelen in de kontributie-ontvangsten over het laatste kwartaal van het boekjaar.

Gewesten f 130.910,03
=====

Betreft het per saldo nog te betalen aandeel voor de gewesten in de kontributie-ontvangsten over het laatste kwartaal van het boekjaar.

Rekeningen-courant instellingen (verschuldigd)

Stichting Fonds Bijzondere Publikaties	f 500.727,65
Stichting Politiek Jongerenwerk in de Partij van de Arbeid	41.842,83
	f 542.570,48
	=====

Diverse schulden en vooruitontvangen

Loonbelasting, premie AOW/AWW	f 244.880,83
Ledenwinacties 1986/1987, nog te besteden	50.000,-
Permanente campagne 1986/1987, nog te besteden	37.000,-
Salarissen	50.861,56
De Centrale inzake pensioenen	54.967,76
Emancipatieprojekt Rooie Vrouwen	27.919,99
Stichting Beleggingen Bestemmingsreserve Pensioenen, i.o.	22.752,08
Accountantskosten	12.880,52
Portikosten	8.478,64
Bestuurskosten	7.640,33
Onderzoekkosten	7.200,-
Leningen o/g	8.097,44
Personeelspot feestkommissie	2.801,49
	f 535.480,64
- transporteren -	

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

TOELICHTING BALANS

- transport -	f	535.480,64
Brochures		3.634,75
Nog te besteden inzake opbouwwerk		2.344,25
Reinigingsrecht en waterzuiveringsheffing		2.935,01
Kosten blad 'Rooie Vrouw'		1.735,35
Diversen		12.585,10
	f	558.715,10

Voorziening bijzondere verplichtingen personeel

Voorziening op 1 oktober 1985	f	737.319,23
Bij: Uit het kapitaal onttrokken		75.000,-
	f	812.319,23
Af: Koopsom verhoging ingegane pensioenen	f	35.155,-
Eenmalige uitkering gepensioneerden		5.845,90
Salariskosten		26.485,11
Aanvulling WAO-uitkeringen en diversen		17.996,08
Gedoteerd aan Stichting Beleggingen		
Bestemmingsreserve Pensioenen, i.o.		3.778,35
		89.260,44

Stand op 30 september 1986	f	723.058,79
----------------------------	---	------------

Deze voorziening is onder meer bestemd voor:

- Aanpassing pensioenen, ingegaan onder de vroegere pensioenregeling;
- Verplichtingen uit de CAO ten aanzien van degenen die een WAO-uitkering genieten of genoten hebben.

Voorziening afdelingen en debiteuren

Stand op 1 oktober 1985	f	20.089,49
Af: Afschrijving debiteuren		6.099,38
Stand op 30 september 1986	f	13.990,11

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

TOELICHTING BALANS

Deze voorziening is bestemd om sanering van afdelingsfinanciën mogelijk te maken.
 Tevens kunnen dubieuze vorderingen ten laste van deze voorziening worden gebracht.

Voorziening aanschaf apparatuur en inventaris

Voorziening op 1 oktober 1985		f	515.604,04
Bij: Doorberekend in 1985/1986:			
- Bureaunkosten	f	167.138,56	
- Huisvestingskosten		67.700,-	
- Bestuurskosten		10.500,-	
			245.338,56
		f	760.942,60
Af: Onttrokken in verband met diverse aanschaffingen volgens onderstaande specificaties			531.253,45
Stand op 30 september 1986		f	229.689,15

De reservering is bestemd voor de aanschaf van diverse apparatuur en inventaris in de komende jaren.

Aanschaffingen apparatuur 1985/1986

Telefooncentrale		f	254.960,-	
Af: Restitutie oude centrale			13.359,13	f
				241.600,87
Computerapparatuur administratie (Philips)				151.249,-
IBM-computerapparatuur		f	64.216,98	
Af: Doorberekend aan Gemeenteraadsverkiezingen	f	22.738,52		
Doorberekend aan Tweede-Kamerverkiezingen		22.738,52		
			45.477,04	18.739,94
- transporteren -				f
				411.589,81

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

=====

TOELICHTING BALANS

=====

- transport -	f	411.589,81
Video-apparatuur		25.420,80
Frankeermachine		23.210,65
Repro-camera		18.534,25
Tekstverwerkers		9.151,10
Telefax-apparatuur		9.936,50
Etikettermachine		7.437,50
Kleurentelevisie en video-apparatuur vergaderzaal		4.494,40
Plaatmaker		4.700,50
Koffie-automaat		2.879,80
Signaalontvangers		1.389,92
Weegschaal drukkerij		2.480,40
Diversen		2.204,20

f 523.429,83

Af: Verkoop ontwikkelmachine

7.098,35

(a) f 516.331,48

Aanschaffingen inventaris 1985/1986

Lundiastellingen	f	7.310,99
Meubilair		3.394,03
Printertafels		1.890,50
Mediawagen		2.326,45

(b) f 14.921,97

Totaal aanschaffingen 1985/1986

(a + b) f 531.253,45

Voorziening onderhoud pand Nicolaas Witsenkade

Voorziening op 1 oktober 1985	f	433.853,41
Bij: Gereserveerd ten laste van exploitatie 1985/1986		166.200,-
- transporteren -	f	600.053,41

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

TOELICHTING BALANS

- transport -		f	600.053,41
Af: Salariskosten	f	20.000,-	
Schilderwerk		17.358,95	
Reparatie intercominstallatie		11.749,32	
Elektriciteitswerkzaamheden		10.096,83	
Diverse reparatiewerkzaamheden		10.424,60	
Onderhoud lift		3.303,62	
Scheidingswanden		4.155,-	
Overige exploitatiekosten		8.885,28	
			<u>85.973,60</u>

Stand op 30 september 1986 f 514.079,81
 =====

Voorziening kongressen

Deze voorziening is als volgt opgebouwd:

Partijkongres op 2 t/m 4 april 1987

Gereserveerd ten laste van de exploitatie 1985/1986	f	141.400,-
Af: Vooruitbetaalde kongreskosten		<u>1.221,27</u>
Stand op 30 september 1986	(a) f	<u>140.178,73</u>

Rooie Vrouwenkongres op 20 en 21 februari 1987

Gereserveerd ten laste van de exploitatie 1985/1986	f	22.300,-
Af: Vooruitbetaalde kongreskosten		<u>2.633,92</u>
Stand op 30 september 1986	(b) f	<u>19.666,08</u>

Rooie Vrouwendag op 12 april 1986

Stand op 1 oktober 1985	f	8.700,-
Af: Kosten artiesten	f	5.771,50
Zaalhuur en kosten decoraties		<u>2.694,60</u>
- transporteren -	f	8.466,10
	f	<u>8.700,-</u>

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

=====

TOELICHTING BALANS

=====

- transport -	f	8.466,10	f	8.700,-
- Reis- en verblijfkosten		3.947,36		
- Drukkerij		3.112,73		
- Overige kosten		2.757,32		
				<hr/>
			f%	18.283,51
Gebracht ten laste van de exploitatie 1985/1986				9.583,51
				<hr/>
Stand op 30 september 1986	(c)	f		-, -
				<hr/>
Totaal reservering kongressen op 30 september 1986	(a + b + c)	f		159.844,81
				<hr/>

Verkiezingsfonds

Stand op 1 oktober 1985		f	1.328.408,99	
Bij: Bijdrage Partij van de Arbeid 1985/1986			150.000,-	
Bijdrage uit SGGP 1985/1986			231.300,-	
Extra bijdrage Partij van de Arbeid inzake doorberekende loon- en huisvestingskosten drukkerij			126.205,08	
Inzamelingsaktie, netto opbrengst			616.904,69	
Individuele bijdragen			19.145,-	
			<hr/>	
		f	2.471.963,76	
Af: Kosten Verkiezingskongres op 13, 14 en 15 februari 1986 (zie navolgende specificatie)	f	199.910,52		
Tweede-Kamerverkiezingen op 21 mei 1986 (zie navolgende specificatie)		1.666.132,02		
Gemeenteraadsverkiezingen op 19 maart 1986 (zie navolgende specificatie)		966.084,92		
Onderzoekkosten		61.843,25		
Inzamelingsaktie sympatisanten, per saldo lasten		25.941,72		
Overige kosten		846,29		
		<hr/>	<hr/>	
- transporteren -	f	2.920.758,72	f	2.471.963,76

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

TOELICHTING BALANS

- transport -	f 2.920.758,72	f 2.471.963,76
Vooruitbetaald in boekjaar 1984/1985	156.669,12	2.764.089,60
		f% 292.125,84
Tekort, gebracht ten laste van het kapitaal		292.125,84
Stand op 30 september 1986		f -,-
<u>=====</u>		
<u>Kosten Verkiezingskongres op 13, 14 en 15 februari 1986</u>		
Verkiezingskrant		f 31.563,-
Beschrijvingsbrief		18.308,85
Programma Verkiezingskongres		12.898,87
Codeboek		11.708,70
Bijdrage Gemeenteprogramma		8.648,85
Zaalhuur en verblijfkosten		130.772,49
Reiskosten		42.556,13
Porti		14.800,56
Doorberekende loon- en huisvestingskosten drukkerij/ tekstverwerking		41.592,89
Doorberekende materiaal- en machinekosten drukkerij		13.877,04
Vertaalkosten		4.620,-
Doorberekende kosten ledenblad		3.668,18
Diverse drukkosten		6.216,08
Overige kosten		13.504,38
		f 354.736,02
Af: Doorberekend aan de afdelingen (gebracht ten laste van het Spaarfonds)		154.825,50
Per saldo ten laste van het Verkiezingsfonds		f 199.910,52
		<u>=====</u>

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

TOELICHTING BALANS

Kosten Tweede-Kamerverkiezingen op 21 mei 1986

Advertentiekosten	f	491.059,77
Drukwerk		262.424,45
Affiches		76.442,02
Verkiezingsmateriaal		31.075,74
Kosten Slingertoernee		128.799,72
Salariskosten		131.684,71
Reis- en verblijfkosten medewerkers		45.378,38
Startbijeenkomst		107.187,86
Onderzoekkosten		93.337,65
Produktiekosten		39.980,-
Uitslagenavond		26.023,46
Doorberekende kosten ledenblad		44.456,54
Doorberekende kosten radio- en TV-uitzendingen		16.688,34
Doorberekende loon- en huisvestingskosten drukkerij/ tekstverwerking		38.603,24
Kosten technische voorzieningen (inklusief computerapparatuur)		27.031,44
Bureaunkosten		16.962,74
Kulturele activiteiten		26.767,07
Kampagne 'Nederlanders in het buitenland'		12.064,36
Diverse bijeenkomsten		9.262,35
Bijdrage voedselkrant Evert Vermeer Stichting		9.615,96
Trainings 'De Beuk'	f	30.267,28
Af: Gift 'De Beuk'		25.000,-
		<hr/>
Kosten Kampagnenet		5.267,28
Bijdrage Jongerenkampagne		5.489,45
Bijdrage Jongerenkampagne		5.329,80
Overige kosten		15.199,69
		<hr/>
	f	1.666.132,02
		=====

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

=====

TOELICHTING BALANS

=====

Kosten Gemeenteraadsverkiezingen op 19 maart 1986

Advertentiekosten	f	246.430,68
Verkiezingsmateriaal		172.626,37
Minderhedenkampagne		149.399,01
Diverse bijeenkomsten		82.076,45
Salariskosten		96.472,72
Reis- en verblijfkosten medewerkers		34.064,83
Doorberekende loon- en huisvestingskosten drukkerij		46.008,85
Kosten technische voorzieningen (inclusief computerapparatuur)		27.631,45
Bureaunkosten		21.645,70
Kosten 40-jarig jubileum		39.003,54
Kosten tussentijdse verkiezingen		16.864,68
Productiekosten		10.000,-
Kosten videofilm		9.932,-
Kampagnenet		4.399,58
Overige kosten		9.529,06
	f	<u>966.084,92</u>
		=====

Spaarfonds afdelingen

Stand op 1 oktober 1985	f	1.561.298,91
Bij: Gereserveerd uit kontributie-ontvangsten, 4 %		343.840,13
Rentevergoeding 1985/1986		33.932,12
	f	<u>1.939.071,16</u>

Af: Afgedragen aan de afdelingen in verband met

de Gemeenteraadsverkiezingen	f	1.488.140,-
Doorberekende kosten Verkiezingskongres		
(f 1,50 per lid)		154.825,50
Kosten verkiezingen Midden-Betuwe en		
Bommelerwaard		20.610,-
		<u>1.663.575,50</u>

Stand op 30 september 1986	f	<u>275.495,66</u>
		=====

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

TOELICHTING BALANS

Kapitaal

Vermogen op 1 oktober 1985		f 8.083.010,66
Af: Onttrokken uit het kapitaal volgens het Partijraadsbesluit van 14 juni 1986:		
- Publikatie 40 jaar Partij van de Arbeid	f	64.000,-
- Bijdrage reserve bijzondere verplichtin- gen personeel		75.000,-
- Bijdrage Stichting 'De Mei'		50.000,-
- Bijdrage garantie voor dekking van het tekort van de Stichting Vormings- werk Partij van de Arbeid		50.000,-
- Bijdrage permanente campagne 1986/1987		37.000,-
- Bijdrage jubileumkonferentie Dr. Wiardi Beckman Stichting		15.000,-
- Bijdrage ledenwerfaktie Jonge Socialisten		15.000,-
	f	306.000,-
Tekort 1985/1986		252.878,17
Tekort Verkiezingsfonds		292.125,84
		<u>851.004,01</u>
Vermogen op 30 september 1986		f 7.232.006,65

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM
 =====
 TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN
 =====

Kontributies f 8.596.003,32
=====

Betreft de in het boekjaar ontvangen kontributies.
 De kontributie-aandelen worden konform de begroting onder de lasten verantwoord.

FBA en SGGP

Betreft de in dit boekjaar ontvangen FBA-bijdragen en de kontributies SGGP.
 Deze ontvangsten zijn als volgt te specificeren:

Kontributies SGGP	f 1.065.388,93
^ Bidjragen FBA	103.067,-
	f 1.168.455,93 =====

Rentebaten, per saldo

Ontvangen rente

Rente staatsleningen	f 388.750,-
Rente deposito's	178.801,85
Rente bank en giro's	28.032,84
Rente Tweede-Kamerfractie	31.412,60
Overige rentebaten	4.985,29
	f 631.982,58

Af: Betaalde rentevergoedingen

Spaartegoed afdelingen	f 33.932,12	
Stichting Fonds Bijzondere Publikaties	28.641,52	
Overige betaalde rentevergoedingen	711,08	
	63.284,72	
		f 568.697,86 =====

In verband met de geringe inflatie werd in het boekjaar 1985/1986 geen rentevergoeding over het werkkapitaal berekend.

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM
 =====
 TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN
 =====

Indien dit wel was geschied, had de rentevergoeding (2½ % volgens de begroting) in 1985/1986 f 127.075,- bedragen (1984/1985: f 122.120,-). De netto rente-opbrengst onder aftrek van de rentevergoeding over het werkkapitaal was dan f 441.622,86 (1984/1985: f 522.360,27).

<u>Huuropbrengst</u>	f 393.600,- =====
----------------------	----------------------

Betreft de aan de Partij en neveninstellingen berekende huur van het pand Nicolaas Witsenkade 30 te Amsterdam.

Overige opbrengsten

Doorberekende kosten afdeling administratie:

- Tweede-Kamerfractie	f 90.000,-
- Voorwaarts	22.100,-
- Dr. Wiardi Beckman Stichting, inclusief SGGP	52.100,-
- Evert Vermeer Stichting	12.000,-
- Jonge Socialisten	12.000,-
- Stichting Vormingswerk	47.300,-
- Anne Vondeling Stichting	2.900,-
- Projekt Rooie Vrouwen	25.000,-
	f 263.400,-

Restitutie porti over 1984	33.654,73
Exploitatiesaldo emancipatieprojekt tot en met 1985	12.476,65
Ontvangen huur diversen	4.126,92
Doorberekende loon- en huisvestingskosten drukkerij/ tekstverwerking (zie specificatie hierna)	8.360,-
Diverse baten	744,69
	f 322.762,99 =====

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM
 =====
 TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN
 =====

Doorberekende loon- en huisvestingskosten drukkerij/tekstverwerking

Verkiezingsfonds	f	126.204,98
Dr. Wiardi Beckman Stichting		32.981,70
Evert Vermeer Stichting		30.087,99
Jonge Socialisten		22.026,55
SGGP		11.426,90
Stichting Vormingswerk		9.827,30
Overigen	-	8.360,-
	f	<u>240.915,42</u>

Af: Extra bijdragen, verstrekt door de Partij ter dekking van bovenstaande kosten:

- Verkiezingsfonds	f	126.204,98	
- Dr. Wiardi Beckman Stichting		32.981,70	
- Evert Vermeer Stichting		30.087,99	
- Jonge Socialisten		22.026,55	
- SGGP		11.426,90	
- Stichting Vormingswerk		9.827,30	
		<u>232.555,42</u>	

Opbrengst doorberekeningen, per saldo

	f	<u>8.360,-</u>
--	---	----------------

Bestuur

Salarissen en sociale lasten	f	757.377,31
Onkosten voorzitter en sekretaris		27.644,-
Kostenvergoedingen PB en DB		42.132,09
Autokosten		22.817,08
Autokostenvergoeding assistent van de sekretaris		12.654,99
Vergaderkosten		11.700,03
Bureaunkosten		116.230,33
Huisvestingskosten		74.743,53
Materiaal- en machinekosten drukkerij/tekstverwerking		39.259,52
- transporteren -	f	<u>1.104.558,88</u>

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM
 =====
 TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN
 =====

- transport -		f	1.104.558,88
Toerneekosten			20.867,05
Diverse commissies			19.516,60
Accountantskosten			36.000,-
Juridische adviezen			4.468,55
Reis- en verblijfkosten medewerkers			6.321,60
Overige kosten			20.244,10
		f	1.211.976,78
			=====
<u>Service-apparaat</u>			
Salarissen en sociale lasten	f	1.967.186,08	
Af: Bijdrage uit begrotingspost ATV onder 'diversen'		63.581,92	f 1.903.604,16

Huisvestingskosten			324.218,76
Bureaunkosten			194.936,59
Computerkosten:			
- Telefoonverbinding	f	167.661,72	
- Overige kosten		228.354,81	
			396.016,53

Materiaal- en machinekosten drukkerij/ tekstverwerking			7.920,41
Reis- en verblijfkosten			9.641,54
Overige kosten			15.734,55
		f	2.852.072,54
			=====

De doorberekeningen van het service-apparaat worden opgenomen onder de 'overige opbrengsten'.

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM
 =====
 TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN
 =====

Exploitatiekosten pand

Toevoeging voorziening onderhoud pand	f	166.200,-	
Belasting onroerend goed		27.269,-	
Verzekeringen		6.846,13	
Water		1.238,53	
	f	201.553,66	
			=====

Voorlichting en publiciteit

Blad 'Voorwaarts'

Salarissen en sociale lasten	f	181.503,94	
Af: Uit begrotingspost ATV		45.000,-	
			f 136.503,94
Salariskosten dienstweigeraar	f	13.545,-	
Af: Gereserveerd in boekjaar 1984/1985		10.000,-	
			3.545,-
Wervingskosten	f	77.492,74	
Af: Gereserveerd in boekjaar 1984/1985		30.000,-	
			47.492,74
Drukkosten			289.600,74
Porti			165.733,65
Verzendklaar maken			67.682,03
Foto- en tekenkosten			19.329,03
Auteurskosten derden			14.698,22
Vormgeving			28.492,36
Zetkosten			15.343,87
Reis- en verblijfkosten			12.022,83
Computer- en inningskosten			21.128,65
Administratiekosten			22.100,-
Huisvestingskosten			23.292,54
Bureaukosten			7.967,60
Materiaal- en machinekosten			487,72
Onderzoekkosten lezers			7.200,-
Overige kosten			3.595,60
- transporteren -	f	886.216,52	

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM
 =====
 TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN
 =====

- transport -		f	886.216,52
Af: Abonnementen, losse verkoop	f	733.103,70	
Advertentie-opbrengst		32.262,97	
		<hr/>	765.366,67
	(a)	f	<hr/> 120.849,85
<u>Ledenblad</u>			
Drukkosten		f	95.544,78
Verzendklaar maken			75.403,81
Porti			172.117,36
Foto- en tekenkosten			8.355,73
Auteurskosten derden			16.934,40
Vormgeving			32.854,64
Zetkosten			3.570,08
		<hr/>	f 404.780,80
Af: Gebracht ten laste van Tweede-Kamerverkiezingen			44.456,54
	(b)	f	<hr/> 360.324,26
<u>Permanente campagne</u>			
Ledenwinacties:			
- Advertentiekosten		f	21.865,97
- Studiokosten			19.180,63
- Bijeenkomsten zuidelijke gewesten	f	38.893,14	
Af: Gereserveerd in boekjaar 1984/1985		20.099,-	
		<hr/>	18.794,14
- Foldermateriaal			22.555,96
- Drukwerk			26.139,43
- Overige kosten			15.482,36
		<hr/>	f 124.018,49
Af: Gereserveerd in boekjaar 1984/1985			50.000,-
- transporteren -		f	<hr/> 74.018,49

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN

- transport -		f	74.018,49
Radio- en TV-uitzendingen	f	31.667,45	
Af: Gebracht ten laste van Tweede-Kamerverkiezingen		16.688,34	14.979,11
		<hr/>	
Minderhedenkampagne:			
- Personeelskosten	f	13.381,18	
- Activiteiten		27.328,83	40.710,01
		<hr/>	
Kosten folders 'Standpunten'			34.868,80
Kosten overige folders			11.376,28
Bijdrage Hengelo inzake 1 mei Manifestatie			2.700,-
Doorberekende materiaal- en machinekosten drukkerij			6.647,19
Overige kosten			860,23
		(c) f	<hr/> 186.160,11
			<hr/>
<u>Voorlichting</u>			
Salarissen en sociale lasten		f	349.680,49
Bureaunkosten			50.209,15
Huisvestingskosten			23.292,54
Doorberekende materiaal- en machinekosten drukkerij			5.719,72
Reis- en verblijfkosten			23.454,18
Abonnementen en dokumentatie			5.720,76
Kosten brochures en verkoopartikelen	f	23.083,37	
Af: Opbrengsten		18.146,74	4.936,63
		<hr/>	
Overige kosten			3.592,13
		(d) f	<hr/> 466.605,60
			<hr/>
Totale kosten voorlichting en publiciteit	(a t/m d)	f	<hr/> 1.133.939,82
			<hr/>

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN

Sekretariaat buitenland

Salarissen en sociale lasten	f	153.696,78
Buitenlandse vertegenwoordigingen		101.930,35
Lidmaatschap Socialistische Internationale		75.298,70
Overige lidmaatschappen		13.212,07
Huisvestingskosten		26.722,62
Bureaunkosten		13.515,58
Kostenvergoeding sekretaris		10.564,37
Konferenties		6.959,50
Diverse commissies		6.770,48
Abonnementen		4.097,44
Reis- en verblijfkosten medewerkers		2.229,70
Materiaal- en machinekosten drukkerij/tekstverwerking		1.315,99
Overige kosten		1.388,69
	f	417.702,27

Rooie Vrouwen

Salarissen en sociale lasten	f	308.696,04
Kosten bestuur		51.046,88
Huisvestingskosten		44.431,33
Bureaunkosten		41.068,91
Kommissiewerk, werkgroepen		3.846,15
Internationaal kontakt		9.575,05
Nadelig saldo Rooie Vrouwendag		9.483,51
Reservering Rooie Vrouwenkongres		22.300,-
Regionale dagen		3.695,95
Materiaal- en machinekosten drukkerij/tekstverwerking		2.388,78
Abonnementen		1.971,80
Reis- en verblijfkosten medewerkers		1.695,40
- transporteren -	f	500.199,80

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

=====

TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN

=====

- transport -		f	500.199,80
Kosten brochures	f	29.614,83	
Af: Opbrengsten		15.082,11	14.532,72
		<hr/>	
Kosten blad 'Rooie Vrouw'	f	53.493,31	
Af: Opbrengst abònnementen en losse verkoop		55.256,45	% 1.763,14
		<hr/>	
Overige kosten			1.090,-
		<hr/>	
		f	514.059,38
			=====

Fonds Internationale Solidariteit

Bijdrage IUSY inzake ANC-tentoonstelling	f	5.646,65
Bijdrage Vredesmars Midden-Amerika		2.000,-
FMLN - El Salvador		1.250,-
Bevrijdingsfonds Zuid-Afrika		1.250,-
Bijdrage Chili Komitee Nederland inzake landelijke manifestatie		1.000,-
Bijdrage Medisch Komitee Nederland-Vietnam		500,-
Bijdrage advertentie Guatamala		100,-
Bijdrage informatieblad Nicaragua		1.000,-
Bijdrage advertenties Nicaragua Komitee Nederland		250,-
		<hr/>
	f	12.996,65
Af: Giften		155,-
		<hr/>
	f	12.841,65
		=====

Aktiesekretariaat

Salarissen en sociale lasten	f	84.788,86
Kosten dienstweigeraar		16.100,57
Bureaukosten		16.690,28
Huisvestingskosten		14.677,49
Materiaal- en machinekosten drukkerij/tekstverwerking		3.518,79
Werkgroep milieu en energie		2.772,15
		<hr/>
- transporteren -	f	138.548,14

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN

- transport -	f	138.548,14	
Werkgroep ombudswerk:			
- Ombofoon	f	5.112,31	
- Kosten functionele werkgroep		3.765,30	
- WA-verzekering leden werkgroep		2.772,64	
- Overige kosten		1.966,80	
		<hr/>	13.617,05
Werkgroep onderwijs			1.591,64
Werkgroep volkshuisvesting			1.194,65
Werkgroep werkgelegenheid en bedrijfsdemokratisering			4.285,45
Reis- en verblijfkosten			8.505,57
Overige kosten:			693,95
			<hr/>
	f	168.436,45	<hr/>
			=====
<u>Verkiezingsfonds</u>			
Bijdrage volgens begroting 1985/1986	f	150.000,-	
Exploitatietekort 1985/1986 (zie bijlage 3/10)		292.125,84	
		<hr/>	
	f	442.125,84	<hr/>
			=====
<u>Kongres en partijraden</u>			
Reservering Kongres 1987	f	141.400,-	
Partijraadsvergaderingen		21.712,70	
		<hr/>	
	f	163.112,70	<hr/>
			=====
<u>Gewesten en afdelingen</u>			
<u>Kontributie-aandelen</u>			
Afdelingen	f	952.824,08	
Gewesten		702.503,22	
Aktiviteitenpot afdelingen		249.681,54	
Steunpunten gewesten		289.280,-	
		<hr/>	
- transporteren -	f	2.194.288,84	

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM
 =====
 TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN
 =====

- transport -		f	2.194.288,84	
Bijdrage agglomeraties en openbare lichamen			11.528,50	
Spaarfonds afdelingen			343.840,13	
			<hr/>	
		f	2.549.657,47	
<u>Opbouwwerk gewesten</u>				
Noord-Brabant West	f	22.630,35		
Noord-Brabant Oost		12.028,80		
Limburg		22.720,85		
Flevoland		40.508,-		
Overijssel		420,-		
		<hr/>	98.308,-	
<u>Diversen</u>				
Ongevallenverzekering gewestelijke sekretarissen			937,50	
		f	2.648.902,97	
			<hr/>	
			=====	
<u>Overige lasten</u>				
Kosten 40-jarig jubileum:				
- Boek:				
. drukkosten		f	85.312,50	
. honoraria			16.076,55	
. nalevering			14.376,29	
. overige kosten			1.857,74	
		f	<hr/>	
		f	117.623,08	
Af: Onttrokken aan kapitaal	f	64.000,-		
Verkoop boeken		10.936,-		
		<hr/>	74.936,-	
		f	<hr/>	
		f	42.687,08	
- Kosten video			7.102,80	
- Kosten fotomappen			16.301,11	
		<hr/>		
- transporteren -		f	66.090,99	

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

=====

TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN

=====

- transport -	f	66.090,99
Uit ATV-gelden betaalde salariskosten		114.360,18
Overige salariskosten		14.192,34
Scholing personeel		26.225,80
Jubilea-gratifikaties		17.819,71
Medische keuringen		19.662,10
Overige personeelskosten		19.136,58
Kosten afscheid voorzitter		10.066,98
Kosten advies inzake invulling ATV		8.157,-
Kosten evaluatie verkiezingen		7.731,29
Juridische adviezen		5.574,99
Drukwerk, notities		7.391,20
Kosten ouderendag		3.643,55
Subsidies en bijdragen		11.126,50
Diversen		9.020,84
	f	340.200,05
		=====